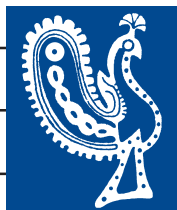

LETO XXII. ŠT. 40 (1055) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 9. NOVEMBRA 2017

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.A. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, NE/PD
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE GORIZIA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1,20 EVRA

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Foto Tamara Mizerit

**"Listje šumeče gre z nami,
razgubi se v naših poteh ..."**

Srečko Kosovel (Jesensko šumenje)

Sporočilo uredništva

Drage naročnice in naročniki, bralke in bralci, te besede so namenjene vam, ker se zavedamo, da imate veliko potrpljenje s pošto, ki zadnje mesece povzroča sive lase vsem nam, ki se iz tedna v teden trudimo, da bi naredili naš Novi glas zanimiv in vreden branja. Sporočamo vam, da smo, zato da bi tednik redno prihajal po pošti, spremenili uro oddaje v tiskarno, saj zapremo vsako edicijo časnika že v torkih popoldan, da lahko potem tiskarna v prvem popoldnevu Novi glas natisne in ga nato še isti dan odpelje na glavno pošto v Padovo, od koder pošiljajo vse poštno pošiljke s severovzhoda Italije. Pozivamo pa vas, da nas obveščate, če prihaja pri dostavi do zamud, saj je to največkrat odvisno od krajevnega poštnege urada, ker nekateri naš tednik dobijo že v sredo zjutraj, drugi pa šele v naslednjih dneh. Svetujemo vam, da nas opozorite, a vam tudi polagamo na srce, da sami na krajevni pošti izrazite ogorčenje nad nedostavljanjem časopisa! Ostanite nam zvesti, trudimo se, da bi zadevo uredili!

Jadranje

Državni prvakinji!

Jadralki Gior-
gia Sinigoi,
članica se-
stjanske Čupe, in
Sara Zuppin, tek-
movalka barko-
vljanske Sirene,
se veselita držav-
nega naslova v
razredu 420. Mladi slovenski
jadralki sta dose-
gli izjemen
uspeh, saj sta do-
besedno pome-
tli s konkurenco.
Iskreno čestita-
mo, saj sta 17-letni dekleti tudi dobri v šoli!

/str. 15

POGOVOR G. Nicola Ban

Tudi mladi so Cerkev, ki posluša mlade

Gospod Nicola Ban je v go-
riški nadško-
fiji mlajši duhovnik s
pomembnimi odgo-
vornostmi. Skrbi za
mladinsko in poklic-
no pastoralo, od ok-
tobra pa še koordini-
ra skupnost moških,
ki se pripravljajo na
vstop v semenišče.
"Za krajevno Cerkev je to novost, sploh pa spod-
buda in bogastvo". Govor je bil tudi o mladih in
družini, o družbi in Cerkvi v času interneta.

/str. 3

Srečujemo se tudi na spletu!

Ob koncu meseca oktobra smo korenito
prenovili naš spletni portal www.noviglas.eu. Z bogatejšimi
multimedijskimi vsebinami želimo
namreč biti "odprt" medij, na katerem se
lahko soočamo in "srečujemo" z bralci. Po
naših močeh si prizadevamo, da bi bili
navzoči tudi na različnih družbenih
omrežjih, kjer smo kar dejavni že več let. V
zadnjih tednih smo Facebooku, Twitterju,
Youtubeu in Google+ dodali še Instagram,
omrežje, ki je v zadnjih letih med mladimi
vedno bolj priljubljeno. Preko različnih
izkušenj informiranja želimo torej še
naprej prikazovati verodostojno sliko
življenja naše narodnostne skupnosti na
Primorskem. Pri tem nam lahko vsi
pomagate. Zato pridite, srečujemo se tudi v
družbenih omrežjih!

www.parrucchelanza.com Najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje

PARRUCCHE
Lanza

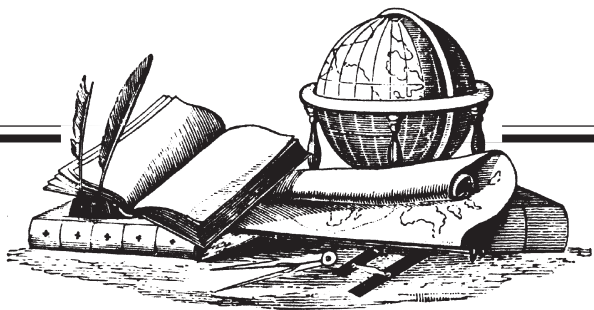
- KOZMETIKA ZA LASE
- PRIPOMOČKI ZA FRIZERJE
IN KOZMETIČARKE

Gorica - Ul. Garibaldi, 13 - na vogalu na trgu pred občino - Tel. 0481 240078
Odprto vsak dan od ponedeljka do sobote od 9.00 do 12.30 in od 15.30 do 19.30

Ob vsakem nakupu
**PROFESIONALNIH SUŠILNIKOV
IN RAVNALNIKOV LAS**
vam bomo v mesecu novembru podarili
BON ZA 10% POPUSTA
**VELJAVEN ZA VSAK NAKUP
V MESECU DECEMBRU**

GORICA Prosilci za azil v Bombijevem tunelu

Se bo kaj premaknilo?

foto dd

V Gorici že več tednov okrog sto oseb spi v Bombijevem tunelu pod gradom. To se dogaja v mestnem središču, nekaj metrov stran od glavnega trga. V zadnjih dneh vse več skupin in posameznikov pritiska na občinsko upravo in zahteva, naj kaj naredi, preden se zaradi nevdržljivih razmer zgodi kaj hujšega. Župan Ziberna naj bi le izjavil, da bi lahko obnovili nekatere zapuščene vojašnice, kjer bi jim nudili streho nad glavo. Že več časa so ga pozivali prostovoljci, jasno stališče so zavzeli zdravniki in bolničarji, večkrat so dvignili glas predstavniki opozicijskih sil v občinskem svetu (Gorizia e' tua, Percorsi Goriziani, Gorizia c'e', Demokratska stranka, Forum per Gorizia, Gorizia100 Sogni-Slovenska skupnost, Gibanje 5 zvezd, občanska lista Gorizie), ki so se v teh dneh s posebnim pozivom obrnili na kulturnike in izobražence, da bi opozorili na "življenje, ki teče vzporedno z našim že skoraj tri mesece v samem središču Gorice s pečatom nečloveškosti". Poziv so že podpisali Massimo Cacciari, Franco Dugo, Paolo Rumiz, Pino Roveredo, Boris Pahor, Dušan Jelinčič, Tatjana Rojc, Janez Povše, Jurij Paljk itd., sicer pa pričakujejo še druge osebnosti.

Kot smo že pisali, migranti oz. prosilci za azil prihajajo v Gorico - v glavnem iz Afganistana in Pakistana - prek Balkana ali pa iz drugih evropskih dežel. Povečini so mladi, vsekakor samo fantje. V predoru spijo in, komaj uredijo vse potrebne dokumente, gredo naprej. Pa pridejo drugi...

Doslej zanje v Gorici ni bilo prostora v nobeni javni strukturi. Pred časom so se zatekli na bregove Soče, nato v park Valletta, od koder so jih odgnali, pred nekaj meseci pa so se zatekli v predor, kjer so našli streho v primeru dežja. V zadnjih dneh se vreme naglo spreminja in iz dneva v dan, predvsem pa ponoči, bolj zebe. V tunelu spijo po tleh, na vlažnem asfaltu. Higijenske razmere so obupne, saj fantje nimajo kje se umiti, potrebe opravljajo, kjer morejo. Obleke hodijo prate v Sočo ali na parkirišče na drevoredu Virgilio, razobesijo pa jih v predoru. Kljub vsemu skrbijo za to, da po videzu niso neurejeni, temveč, kolikor se le da, obriti in počesani. Nekateri med njimi nosijo znake poškodb, ker so bili na dolgi poti pretepeni.

Mnogi imajo težave z dihanjem, vročino, bolečine v nogah ali nrazličnejše druge težave. Čast Gorice rešujejo prostovoljci, upokojenci, pa tudi ljudje srednjih let in nekateri mladi iz različnih krogov in izkušenj, ki v odsotnosti javne uprave skušajo poskrbeti vsaj za nekatere od osnovnih potreb fantov v predoru. Ti so namreč v nekakem limbu, ne "pripadajo" nikomur: niso zakrivali nobenega kaznivega dejanja; ko bi ga, bi sedeli v ječi, na toplem in suhem, na razpolago bi imeli pitno vodo in kopalnico... Z druge strani pa nimajo potrebnih papirjev, da bi iskali srečo drugje. Zato so za mnoge (pristojne oblasti) nevidni. Če se v zadnjih tednih ve kaj več o njih, gre zaslugi v prvi vrsti prostovoljcem, ki obveščajo javnost tudi prek Facebooka. Zvečer jim nosijo tople obroke, delijo kruh z marmelado ali nutello, piškote, belo kavo ali mleko ali tople čaj. Poskrbijo tudi za zajtrk, nosijo odeje, jope in druga oblačila, ki jih darujejo ljudje.

"Gre za grobo kršitev človeškega dostojanstva, ne moremo si zatiskati oči... Kje je Gorica, ki sprejema ljudi? Kje je politika?" mi je razdraženo povedal mladi mož. "Jaz nočem biti tu! Rad bi bil s prijatelji v gostilni in igral na karte, a vest mi ponoči ne da miru. Vest je krut sodnik", mi je zaupal upokojenec, ki vsak večer skrbi, da je predor - tudi ko v njem spi nad sto oseb! - zgledno čist, pri čemer mu pomagajo tudi sami fantje. "Tako nihče ne bo mogel reči, da mažejo naše mesto"! Dve starejši gospe, po videzu elegantni meščanki, sta z velikim praznim loncec hitro hodili proti parkirišču: "Pojedli so deset litrov mineštre. Greva pogledat, če najdeva še kaj". Dodali sta še to: "Politikom bi morali vzeti stranišča, da bi tudi sami poskusili, kaj pomeni"!

Do Italije so fantje prišli, ker so upali, da bodo tu našli boljše življenjske razmere. Nekateri so obupali, drugi še vedno upajo. S prostovoljci, ki skušajo kljub vsemu ohraniti mirno kri in kolikor toliko sproščeno vzdušje, se pogovarjajo in tudi smejejo. V vrsti za hrano so spoštljivi in se tudi pošalijo, toda gorje tistemu, ki se dotakne stare tople odeje koga drugega: "To je preživetveni nagon. Mraz je huda preizkušnja", nam je povedala starejša, a živahna gospa. Med dragocenimi pro-

stovoljci se najde tudi kak upokojen zdravnik, ki ima vedno polne roke dela. Izzivov in potreb je še in še... Nekaj pomoči so prispevala celo človekoljubna združenja iz Pordenona, Nemčije in Švice. Komaj pa prostovoljci izstopijo iz predora, se jih z lahkoto loti malodušje, pomešano z žalostjo in sveto jezo: "Kako je mogoče, da čemu takemu v Gorici leta 2017 ni videti konca"? Nekateri, ki se čutijo izčrpane, bi kar vrgli puško v koruzo. Ko bi občinska uprava ne imela več alibija, bi se morda čutila prisiljena ukrepati. Morda... Tako pa bi fantom zmanjkal edini človeški stik, ki so ga našli v Gorici. Mnogi pa vztrajno nadaljujejo, ker se zavedajo, da to, kar delajo, ni več zgolj humanitarno delo. To je pravi politični boj.

Migrantski tokovi si sledijo že nekaj let. Ne gre za nujno stanje! Potrebna je strukturna pomoč. Do te ugotovitve je prišel tudi direktor škofijske Karitas g. Paolo Zutton, ki je v nedeljo, 29. oktobra, obiskal predor. "Nujno je treba ukrepati, preden pride zima in se komu zgodi še kaj hujšega"... Naslednji dan je v predor pospremil tudi nadškofa Carla Redaelli, škofijskega ekonoma Stefana Gojona in urednika škofijskega tednika Maura Ungara. V tedniku je v naslednjih dneh izšel pogovor z nadškofom, ki je v istem dnevu obiskal zavod San Luigi v ulici Don Bosco, kjer živi okrog 40 mladoletnih brez spremstva, inštitut Nazareno v ulici Brigata Pavia, središče Faidutti na Placuti in San Giuseppe v Podturnu, kjer sprejemajo skupno okrog 300 beguncev in prosilcev za azil. Msgr. Redaelli je med drugim ugotovil, da je stanje v predoru "zelo dramatično". Pohvalil je prostovoljce, ki v bistvu opravljajo vlogo "nerazumljivo odsotnih javnih institucij". Je mogoče, da v vsem mestu ni niti ene javne strukture, ki bi ne bila last Cerkve, kjer bi našli zatočišče begunci? se je vprašal. "Čeprav vemo, da to ni naša naloga, kot Cerkve ne bomo naredili koraka nazaj". Te osebe so tu: čeprav provizorično, jim je pa le treba zagotoviti vsaj najosnovnejši sprejem, primerne higijenske razmere in zdravstveno oskrbo. Cerkve je za zakonit sprejem migrantov, toda "vsaka oseba ima pravico do spoštovanja in do dostojnega življenja", je še dejal nadškof.

DD

Trije naši višješolci nagrajeni v Rimu za kratki film Taste your culture

Prejeli so prvo nagrado: bravo, fantje!

V torek, 24. oktobra 2017, so s kratkim filmom *Taste your culture* trije dijaki iz zadnjega letnika klasičnega liceja Primoža Trubarja v Gorici osvojili prvo nagrado na natečaju "Longobardi 1.0", o katerem smo že spregovorili z režiserjem Alexandrom Faganelom.

V nedeljo, 22. oktobra 2017, zvečer so Danijel Bukovec, Sebastian Zamaro in Alexander Faganel odpotovali v Rim, kjer so ostali do torka zvečer z ravnateljico Elizabeto Kovic in podravnateljcem Petrom Černicem.

Vprašali smo jih, kako so se počutili ob prejetju nagrade.

Sebastian: Res sem upal, da bomo nagrajeni, nisem pa pričakoval, da bomo prejeli prvo nagrado. Vsi trije smo bili zelo angažirani pri tem projektu in prav zato sem vesel in ponosen na delo, ki smo ga opravili na začetku junija. Ko so na končni prireditvi dodelili prvo nagrado našemu filmu, sem se obrnil in pogledal Alexandra, ki so se mu orosile oči in naju je objel, mene in Danijela. Mislim, da je ta nagrada pomembna za nas, ne samo zaradi njene prestižnosti, ampak tudi zato, ker smo mi trije s svojim delom v Rimu predstavili naš licej in večkrat pozabljeno zamejstvo.

Alexander: Tudi sam sem zelo vesel zaradi prejete nagrade in ponosen sem na svoja dva sodelavca in prijatelja, ki sta mi pomagala tako pri tehničnih zadevah kot pri igranju. Ta na-

grada je sicer že druga v roku enega meseca, to pomeni, da sem že drugič šel v Rim. Upal sem, da bom prejel kako nagrado, nisem pa pričakoval prve nagrade, saj sem bil po eni strani zelo živčen, po drugi pa poln pričakovanj. Čeprav so mi misli tavale k Langobardom, sta me Sebastian in Da-

nijel pomirila in mi pomagala, da sem se oddahnil. Zelo sem bil osredotočen na nagrajevanje, in ker sem preveč razmišljal o rezultatu, sem ponoči zelo slabo spal. Ko pa sem vstopil v dvorano Spadolini, sem se opogumil, a napetost je ostala. Prisotnih je bilo veliko ljudi, našo šolo in nas pa so predstavili kot zadnje, pri tem pa so poudarili dejstvo, da smo šola s slovenskim učnim jezikom.

Začeli so klicati nagrajence, dokler ni ostala le prva nagrada; spet sem bil razdvojen: del mene je komaj čakal, da pokličejo moj filmček, drugi pa je obupal in (napačno) uvidel, da nagrade ne bo. Ko so pa dodelili prvo nagrado nam, sem vstal in objel Sebastiana in Danijela in šel na oder brez sape

in sem skoraj jokal od veselja. Zame, kakor je že povedal Sebastian, je največji dosežek ta, da sem s svojo zmago za beležil prisotnost slovenske manjšine v Italiji.

Danijel: Iskreno povedano, sem že na začetku pričakoval nagrado, saj nas je bilo finalistov sedem in z Alexandrom in Sebastianom smo lahko že prej pogledali posnetke drugih finalistov, ki so bili bolj akademski in sad šolskega projekta, medtem ko je bil naš bolj kinematografski in spontan. Kljub temu, ko smo prišli v dvorano Spadolini, sem bil zelo živčen med čakanjem na podelitev nagrad, saj je bilo okoli mene veliko ljudi, v določenem trenutku pa so začeli dodeljevati nagrade in sem se zbal, da ne bomo prejeli nobene. Kasneje pa, ko je član komisije razjasnil kriterije ocenjevanja in torej tudi motiviral prvo nagrado, sem razumel, da bomo nagrado le dobili, in to prvo. Zelo sem bil olajšan, ko so izjavili, da je naš posnetek zmagal, in obenem začuden, trenutak pa je bil za vse tri zelo doživet.

Luka Paljk

Pevejmo na glas

To je nasilna demokracija

Naj se bodo dogodki v Španiji odvijali tako ali drugače, naj se bodo zadeve zaostrile ali razvodele, eno je jasno, namreč, da imamo v tej državi opravka z nasilno demokracijo. Z demokracijo, ki se sicer ponaša s političnimi strankami in svobodnimi volitvami, vendar je v svojem bistvu nasilna. To so pač pokazali dogodki ob preprečitvi mirne izvedbe katalonskega referenduma, nadalje osupljivo grob nastop policije ob nenasilni manifestaciji privržencev za samostojno Katalonijo, in to je pokazala hitra ukinitve njene avtonomije, odstavitev njene vlade in slednjič sodni postopek zoper njene člane. Med vsem naštetim je vsekakor najbolj nesprejemljivo fizično obračunavanje z manifestanti, torej nasilje v dobesednem smislu, za katerega smo mislili, da v novi Evropi ni več možno. Ne poskušamo trditi, da do nasilnih uradnih dejanj lahko pride tudi v drugih evropskih državah, toda res je, da se nikoli ne velja predajati lepim iluzijam, kako je ta ali ona institucija, v tem primeru Evropska unija, popolna in nezmotljiva, trajno in v vseh ozirih neoporečna in zanesljiva, da ne rečemo po srcu dobra. Vedno se zna zgoditi neprijetno presenečenje, vedno so na delu rušilne človeške slabosti, kot npr. občutek večvednosti, vzvišenost nad drugimi in posledično pripravljenost ukrepati tudi z nasiljem, če je samozvana večvednost ogrožena. In ta se v Španiji krčevito sklicuje na ustavo in njeno kršitev, pri čemer je pozabila na neskončno pomembnejše dejstvo: ko v tem

ali onem narodu silovito zaživi želja po svobodi, to daleč presega vsakršno ustavo. Želja po svobodi je nič manj kot sveta in ji je treba ustavo preprosto podrediti, se pravi v takšnih primerih iz nje črtati vse tiste člene, ki omogočajo fizično nasilje ali sodne pregone. In to velja za vse evropske in tudi druge države - samo na ta način je mogoče izgrajevati območja trdnega miru in željenega sožitja. In ko smo že pri Evropski uniji, je več kot nujno poudariti, da se je do tega trenutka obnašala po vzorcu madridske vlade, v glavnem molči, ni obsodila nasilja na cestah Barcelone in še zdaj grozi, da samostojna Katalonija ne bo postala njena članica. In kar nečastno vlogo sta odigrala predsednik Evropske komisije Juncker in predsednik Evropskega parlamenta Tajani. Prvi, da se ne bo ukvarjal z Evropo, ki bi štela še dosti več članic, ker je notranje dogovarjanje že zdaj preveč komplicirano. Drugi pa, da odstavljene katalonski predsednik Puigdemont ni politično preganjan, ker je Španija demokracija, pri tem pa pozablja, da se je sodni postopek proti njemu in njegovim sodelavcem že sprožil. V vsakem primeru bi bilo še kako prav, da bi vsa Evropa do svobode kot takšne osvojila dosti pogumnejše stališče: svoboda je vrednota, ki je nikakor ne bi smeli ovirati in se je bati. Če ni nasilna, pripada vsem brez razlike in brezpogojno, saj kot največja dragocenost prinaša vsem le dobro in izključno le dobro.

Janez Povše

POGOVOR G. Nicola Ban

“Tudi mladi so Cerkev, ki posluša druge mlade”

“Don” Nicola Ban je v goriški nadškofiji že deseto leto odgovoren za mladinsko in poklicno pastoralo, poleg tega je pomočnik v župnijah sv. Justa in Srca Jezusovega v mestnem središču, ima pa še druge zadolžitve v krajevni Cerkvi in na širšem področju Triveneta. Od novega pastoralnega leta je odgovoren še za novo skupnost, ki je za goriško Cerkev novost.

Za kaj gre?

T. i. propedevtično leto kot uvod v semenišče je marsikje po Italiji že razširjeno. Decembra 2016 je Kongregacija za kler objavila dokument o ureditvi semenišč in med drugim določila, da je to “pripravljalno” leto obvezno. Naša škofija in medškofijsko semenišče sta čutila potrebo po takem “instrumentu”. Fantje iz goriške nadškofije, ki so stopili v semenišče v zadnjih letih, so že imeli to možnost; obrnili smo se na Pordenon in, lani, na Vittorio Veneto. Zato so tri škofije, ki so vezane na medškofijsko semenišče Castellerio v kraju Pagnacco nad Vidmom, odločile, da postavijo na noge svojo skupnost. Na Videmskem je medškofijsko semenišče, Trst ima semenišče Redemptoris Mater, odslej ima tudi Gorica formativno ustanovo, ki je za krajevno Cerkev velika spodbuda in bogastvo.

Z oktobrom letos se je začelo skupno življenje prve skupine. Bilo je tako, kot se stopi v novo hišo, kot se začne življenje nove družine. Začeli smo in skušamo

poskrbimo za čiščenje. Ponedeljek je edini dan, ko imamo skupno mašo, in sicer v škofovi kapeli. Zvečer imamo formativno srečanje. Kdor ni nikdar študiral latinščine, ima v torek zjutraj dve uri latinščine, popoldne in zvečer pa gremo obiskat duhovnike ali druge cerkvene stvarnosti. V sredo hodimo v Castellerio: zjutraj imajo pouk zgodovine filozofije, popoldne čas za srečanje z duhovnim vodjo, nogometno tekmo ali kaj podobnega. V Castelleriu ostajamo pri večerni maši in večerji. V četrtek zjutraj ima vsakdo od skupnosti dejavnost služenja: hodijo učiti italijanščino mladoletne priseljence v zavod Don Bosco ali v svetovalnico Caritas ali h kapucinom ali v Vilo San Giusto, kjer imajo opraviti s psihičnimi bolniki. V četrtek popoldne imamo lectio o nedeljskih berilih, večer nato preživimo skupaj. V petek zjutraj imamo dve uri slovenščine, popoldne g. Sinuhe Marotta vodi pouk o katehizmu, nato čistimo prostore in vsakdo se vrne domov.

Izkušnja je namenjena samo kandidatom iz goriške, tržaške in videmske pokrajine. Kaj pa Pordenon?

Kar se tiče semenišča, pa tudi zaradi pastoralnih in kulturnih razlogov, je Pordenon od nekdaj bolj vezan na deželo Veneto kot pa na Furlanijo. Upoštevali smo pač organizacijo medškofijskega semenišča, ki zavzema škofije Trst, Gorica, Videm. S Pordenonom sodelujemo občasno.

Zakaj je pomembno t. i. propedevtično leto?

Propedevtično leto je v primerjavi s semeniščem čas, ko nekdo lahko svobodneje razločuje duhove. Svojim “fantom” pravim, da lahko svobodno prihajajo ali ne, pa tudi mi smo svobodni jim povedati, da to ni njihova pot. V tem letu svobode jim je morda lažje tudi zato, ker še niso javno “opredeljeni” kot prihodnji duhovniki, niso še zastavili svojega obraza. Nikjer ne piše, da bodo tudi stopili v semenišče. Dejstvo je to, da prisotnost take stvarnosti v škofiji povzroča, da se kaj le giblje. Imeti v svoji sredi semeniščnike je spodbudno. To sicer ni avtomatično, toda mi upamo.

Kaj bi povedali o članih nove goriške skupnosti?

Eden prihaja iz tržaške škofije, dva iz goriške, dva iz videmske; še dva, ki prihajata iz Gane, “sponzorira” videmska nadškofija. Najmlajši je komaj končal višjo šolo, najstarejši pa je star 48 let. Prvi bi torej lahko bil sin drugega ... Eni so študirali jezike ali teologijo, drugi imajo za sabo kakšno krajšo delovno izkušnjo, še drugi so že delali tudi do 20 let, v šoli, tovarni ali drugod. Med sabo so torej zelo različni. To je bogastvo, hkrati pa zahteva napor. Začeli smo dobro, ovrednotiti skušamo tudi te razlike.

Skupnost sloni na bratskem življenjskem slogu, sprejemanju in preprostosti, sem nekje zasledil...

Zdelo se mi je pomembno, da sami poskrbimo za zajtrk, večerjo in čiščenje. Ko več ljudi skupaj kuha, se “institucija” spremeni v “družino”. Fantje spijo v dvoposteljnih sobah, za študij imajo dve sobi, kuhinjo in jedilnico, vse tu. Skušamo živeti na pre-

foto dd

prost način, brez velikega udobja. Smo v škofijski palači, notranjost pa je preprosta. V velikih semeniščih, ki danes niso tako polna kot nekdanji, je tudi ta “nevarnost”, da se človek znajde kot v ogromni kasarni; to potem oblikuje tudi njegov življenjski slog. Manjše bivališče je lažje upravljati na bolj družinski način. Opraviti imamo tudi s tem, kaj bomo skuhali, kdo nese ven odpadke, kdo čisti itd. To so konec koncev težave, ki jih vsakdo lahko najde tudi v življenju posamezne župnije.

Vi ste bili v semenišču v povsem drugačnih časih ...

Semenišče sem opravil v Castelleriu. Zame je to bila lepa izkušnja. Še dva iz Gorice in trije iz tržaške škofije smo začeli in končali skupaj. V Červinjanu, od koder prihajam, sem imel za sabo lepo izkušnjo župnije in skavtisma, pomagal sem pri katehezi in animaciji bogoslužja. Družina, v kateri je bila vera nekaj pomembnega, je bila osnova; doživel pa sem tudi Svetovni dan mladih v Čenstohovi in novoletno taizejsko srečanje v Budimpešti. Delal sem veliko stvari, ki so mi bile resnično všeč in bi jih rad delal vse življenje. Povezal sem pikice in dobil sliko! V tem sem slišal Gospodov klic: zato sem se zavzel za svojo skupnost, za svojo Cerkev, ki mi je veliko

Družine so v hujši krizi kot duhovniki ... Glavna skrb sinode o mladih je družina!

dala in kateri bi rad povrnil vse dobro. Po višji šoli sem uvidel, da je vse to dalo smisel mojemu življenju; možnost, da bi še naprej živel tako, bi še bolj poenotila moje življenje: to je bil kriterij, ki mi je pomagal stopiti v semenišče, kjer so moje motivacije še bolj dozorele in se prečistile. Hvaležen sem za prehojeno pot v semenišču, za intelektualno osnovo, izkušnjo duhovnosti in priateljstva.

Po semenišču sem bil dve leti v župniji v Gradežu, nato sem šel študirat v Rim, kjer sem dokončal

osnovno teologijo in psihologijo, nakar sem se vrnil v Gorico.

V duhovnika ste bili posvečeni pred 18 leti. Medtem so se “zgodili” globalizacija in internet, ki sta postavila svet na glavo, pa še gospodarska, finančna in migrantska kriza, povezana z demografskim upadom in zatonom zahodne omike ...

Kljub vsemu temu so duhovni poklici v zadnjih 20 letih po mojem mnenju kar zdržali. V mojih časih nas je v semenišču bilo okrog 35, zdaj jih je 26; dodamo jim lahko še naše, pa jih je le malo manj kot tedaj. Bolj me skrbi, da se vse manj oseb čuti poklicanih v zakon. Družine so v hujši krizi! Goriška nadškofija je imela v zadnjih letih malo posvečenj, v povprečju eno ali dve na leto. V župniji sv. Justa je bilo pred 20 leti povprečno deset porok letno; v zadnjih dveh letih nisem imel niti ene poroke ... Gotovo vpliva demografski padec, pa tudi sredstva množičnega obveščanja, občutek ekonomske negotovosti, strah pred prihodnostjo, ki gotovo prispeva k temu, da je bolj zapleteno priti do trajnih odločitev. Sinoda o mladih, veri in poklicnem razločevanju, ki se bo začela oktobra 2018, je v resnici izraz skrbi Cerkev ne le za duhovnike in redovnike, temveč je - v kontinuiteti s sinodo za družino - izraz skrbi za mlade: nekdo mora mladim pomagati, da se bodo znali odločati. Tema poklicnega razločevanja ima opraviti z življenjskimi izbiri. Glavna skrb sinode je družina!

Krščanska skupnost je vedno bolj manjšinska tudi v italijanski družbi. Pred 20 leti smo si morda še delali utvare, da bomo kaj dosegli; mlad človek, ki danes stopi v semenišče, že ve, da bo njegova družbena vloga v bistvu irelevantna. Tega ni lahko prebaviti. Nekateri še vedno mislijo, da moramo najti recept, da se bodo stvari vrnile, kot so bile. A svet se je korenito spremenil. Tudi če bomo našli recept, se mladi ne bodo vrnili v cerkev, družine ne bodo več organizirale časa po kriterijih krščanskega življenja ... Dejstvo, da je za mlade težko sprejemati dokončne odločitve, je problem za tistega, ki stopi v semenišče, še bolj pa za tistega, ki je izbral družino. Številni družinski polo-

mi govorijo o tem, ali je sploh možno izbrati neko pot za vedno. In rodi se nezaupanje. Tudi na delovnem področju ni mogoče sprejemati dokončnih odločitev. Zdi se, da ni niti več vredno se za kaj odločati. Odpirajo se novi scenariji, ki jih s stariimi rešitvami nismo sposobni doumeti.

Če ne najina generacija, je pa prejšnja na neki način predlagala nov scenarij kot vzor in ideal. Zdaj se zavedamo, da ni prav idealen oz. ne odgovarja krščanskemu idealu. Kristjan je, kdor ima pred sabo Kristusovo podobo in najde način, kako lahko podari svoje življenje. Bolj je ta dar dokončen, bolj je življenje ureničeno, svoboda se uresniči v polnosti svojega smisla. Današnji način razmišljanja močno pogojujejo sredstva, ki jih uporabljamo: vse lahko izbrisemo ali ponovimo ali zamenjamo ... Nekaj uporabim in nato odvržem. Nekaj napišem in potem izbrišem. Zgradiš nekaj in že prejmem navodila, kam naj to odvržem. Vse to oblikuje naš način mišljenja in čutenja. Vse je provizorično in tekoče.

Kaj bi svetovali mlademu, ki morda čuti Božji klic, pa je pod vplivom okolja morda poln strahov in negotovosti?

Kot velja za vsako dragoceno stvar, moram tak klic varovati in negovati. Ker pa sam nisem sposoben razločevati, je koristno najti duhovnega vodjo, ki mu lahko zaupam in odprem srce. Že to pomaga razjasniti misli. V škofiji imamo skupino Samuel za odkrivanje Božjega klica, ki ima prav ta cilj. V trenutku, ko spoznam, da tudi drugi imajo podobna vprašanja, se že čutim manj “marsovca”. Spoznam, da je klic nekaj lepega, kar lahko delim tudi z drugimi. Pomembni so še osebna molitev, poslušanje Božje besede, morda kakšna oblika služenja, pa še tišina. Dobro je omejiti čas pred televizijo in na internetu, da bi omejili glasove, ki prinašajo zmedo. Svetujem tu-

Sinoda zadeva vso Cerkev, ki se sprašuje, kakšna želi biti jutri.

di kakšno pogumno, malo “noro” odločitev, ki pomaga sprejemati odločitve. Za nekoga, ki je npr. rad urejen in čist, je to lahko odločitev, da poleti gre v misijon v Afriko. Taka izbira lahko vnese v moje življenje nekaj novega in drugačnega.

Letošnje pastoralno leto je posvečeno mladim. Kakšne načrte, pričakovanja in želje imate?

V tem letu imamo tri ključne besede: razločevati, poslušati in hoditi skupaj. Najstniki naj bi v prvem delu leta v skupini “obdelovali” program, ki ga je sestavila državna služba mladinske pastoralne; v postnem času bodo imeli tri srečanja. Mladim od 19. leta dalje predlagamo tri večerne potoke: novembra, februarja in aprila; prvi bo od Prevala do Subbide. Skupaj bomo hodili, poslušali Božjo besedo in se poslušali med sabo. Mlade smo tudi spodbudili, naj povabijo nekaj vrstnikov in naj razpravljajo o izbrani temi, da bi se lahko soočili in poslušali. Ko govorimo o poslušanju mladih, ne pomeni, da jih mora poslušati škof, saj škof še ni Cerkev. Tudi mladi so Cerkev, ki posluša druge mlade. Najstniki in drugi mladi bi se potem

na Binkošti srečali na škofijskem zborovanju mladih. Za poletje 2018 državna služba mladinske pastoralne predlaga duhovno pomenljiv pohod, nato pa srečanje s papežem Franciškom 11. in 12. avgusta. Ker se bomo naslednje leto spomnili 100-letnice konca prve svetovne vojne, razmišljamo, da bi hodili po poteh, kjer so se mladi pred sto leti ubijali in kjer danes lahko gradimo mostove miru: morda od 5. do 10. avgusta od Kobarida po Soški dolini preko Svete Gore, Gorice, Redipulje in Škocjana do Ogleja. Razmišljamo tudi o sproščenem in prijetnem srečanju za animatorje in vzgojitelje mladih: njim bo posvečena večerja 26. novembra v Dolenjah.

In tvoje želje za sinodo?

Sinoda, ki se bo začela oktobra 2018, bo sinoda škofov. Zanimivo bo srečanje, ki bo meseca marca združilo 300 - ne samo katoških - mladih z vsega sveta. Sinoda je priložnost: pričakujemo, da bo bodo izšle smernice, kot se je zgodilo z družinsko sinodo. Je tudi priložnost za krajevno stvarnost, da razmislimo, kaj delamo in kaj bi lahko še naredili z mladimi. Vprašajmo se, kakšno vero želimo čez 20 let. Sinoda zadeva vso Cerkev, ki se sprašuje, kakšna želi biti jutri. Konkreten cilj bi bil vzpostaviti več stikov z mladimi. Drug cilj bi lahko bil usposobiti

V preteklosti smo veliko vložili v strukture; danes bi morali več vložiti v osebe.

nekaj strokovno pripravljenih vzgojiteljev v službi škofije, da bi bila večja župnijska središča žive stvarnosti. V preteklosti smo veliko vložili v strukture; danes bi morali več vložiti v osebe.

Kako gledate na prihodnost Gorice in njene Cerkev kot eden izmed razmeroma mlajših duhovnikov?

Spreminja se vzor družbe in tudi Cerkev. V digitalni družbi bodo morali po vsej verjetnosti najti rešitve t. i. “digitalni domorodci”, rojeni, ko je digitalna tehnologija že obstajala. Mi očitno ne moremo najti rešitev, ker še vedno predlagamo stvari, ki pripadajo prejšnjim vzorom. Gospod nam je obljubil, da ne bo zapustil svoje Cerkev. To nam daje upanje. Opustiti moramo vzor Konstantinove Cerkev, ki se je ujemala z družbo. Tega ni več. Kaj bo, pa ne vem. Vidim, da Cerkev ni izginila niti v državah, kjer je prestala hude potrese, kot npr. v Franciji, Belgiji, na Nizozemskem. Zelo se je spremenila, so pa še močne tudi misijonske skupine. Kaj podobnega bomo lahko imeli tudi v italijanski Cerkvi. Severna Afrika je bila nekdanj polna živih krščanskih skupnosti, podobno Turčija. Vse se je spremenilo, ljudstva so se preseljevala in oblikovala evropsko družbo. V Afriki in Aziji danes ponekod cvetijo nove krščanske skupnosti. Morda se bo “središče sveta” od tod premaknilo kam drugam. Morda bomo morali biti bolj bistveni in ubogi. Uboštvo je že večkrat rešilo Cerkev: ko smo ubogi, več sodelujemo, se bolj odpiramo drugim, najdemo poti, ki bi jih sicer ne videli. Ko se je David moral spopasti z Goljatom, je moral odložiti oklep. Morda moramo tudi mi zavreči nekatere oklepe in bremena, ki nam danes onemogočajo, da bi se soočali z novo stvarnostjo.

Danijel Devetak

Diakonsko posvečenje na Sveti Gori

“Vajina luč naj sveti pred ljudmi!”

Ob spodbudnem dogodku, diakonskem posvečenju, ki je bilo v baziliki na Sv. Gori, 29. oktobra 2017, z veseljem objavljamo pridigo, ki jo je imel med mašo škof Jurij Bizjak.

Dragi škof Metod, dragi bratje duhovniki in diakoni, dragi bratje in sestre verniki! Zbrani smo v svetišču Kraljice Svetogorske v letu 300. obletnice kronanja, da naša dva brata Andreja in Gašperja posvetimo za diakona in prosimo Gospoda, naj milostno sprejme in obilno blagoslavlja njuno odločitev in poslanstvo.

Vsem rojakom obeh diakonov iskreno čestitam za milost, ki ste jo s svojimi molitvami in žrtvami izprosili, in se vam zahvaljujem za sinova vaših krajev, ki ga podarjate naši škofiji in vsej cerkveni pokrajini ter vesoljni Cerkvi. Vsak človek, vsak duhovni poklic pa še posebej, celo življenje živi in raste iz svojega otroštva, iz gnezda svoje družine, z njive svoje župnije in z zemljišča svojega rodnega kraja. Naj vaše molitve in vaši blagoslovi še naprej spremljajo na njuni poti in pri njunem poslanstvu, naj njune korenine v vaši sredi stalno najdevajo ustrezne duhovne sokove.

Vsa tri berila današnje 30. nedelje med letom A in žegnanske nedelje, draga brata, prav lepo označujejo in osvetljujejo tudi diakonsko službo in posvetitev, ki jo bosta danes prejela. Prvo berilo govori o skrbi za siroto in vdovo in o usmiljenju do ubožca, in to je tudi prva naloga in osnovno poslanstvo vsakega diakona. Na-

no poslanstvo in vajina stalna zaposlitev.

Drugo berilo govori o tem, kako so Tesaloničani sprejeli Božjo besedo v veliki stiski z veseljem Svetega Duha in kako je po njih odjeknila in se razširila po Makedoniji in Ahaji in po vseh krajih. In to je, draga brata, druga pomembna naloga vsakega diakona, oz-

Foto Župnija-vipava.si

loga diakona, tako piše KKC, je namreč med drugim, da škofu in duhovnikom pomaga pri opravljanju Božjih skrivnosti: pri razdeljevanju svete evharistije, pri sklepanju svetega zakona, pri oznanjevanju evangelija, pri vodenju pogrebov, pri opravljanju telesnih in duhovnih del usmiljenja (KKC, 1570). Skrb za uboge in pomoči potrebne naj bo vajino traj-

nanjevanje evangelija. Tudi vidva sprejmita Božjo besedo z veseljem Svetega Duha in se stalno odvrčata od malikov, da bi služila živemu in resničnemu Bogu ter pričakovala iz nebes njegovega Sina. Z Božjo besedo stalno napolnjujeta svojo dušo in svoje srce, da bo veselo oznanilo vrelo iz vajinega grla in prekipevalo čez vajine ustnice. Kakor sta rekla

apostola Peter in Janez pred velikim zborom: 'Ne moreva namreč, da ne bi govorila o tem, kar sva videla in slišala' (Apd 4,20). In današnji evangelij postavlja temelj vsemu vajinemu življenju in delovanju, kajti vsa postava in vsi preroki imajo svoj temelj v Bogu in v njegovih zapovedih, za vse večne čase vklesanih v kamnite table deseterih zapovedi postave. V knjigah izvoljenega ljudstva beremo namreč tudi naslednje vprašanje: Zakaj je sovražiti greh? In odgovor: Zato, ker je Bog tako rekel! In isto velja za zapoved ljubezni: Zakaj je ljubezen obvezna? Zato, ker je Bog tako rekel! Nikoli ne manjka razlogov za in proti, toda edini razlog, ki vzdrži razpravo in ga ni mogoče izpodbiti, je ta: Ker je Bog tako rekel! Ker je zapoved ljubezni za vekomaj vklesana v table Božjih zapovedi in v srca človeška! Naj vaju pri vajinem delu za Božje kraljestvo spremlja varstvo naše Matere.

Diakonsko posvečenje prejemata na žegnansko nedeljo, ko se spominjamo posvetitve številnih naših cerkev. Cerkve so Božja bivališča, hiše molitve in daritve, podobe nebeskega svetišča, pa tudi podobe vsakega kristjana. Apostol Pavel nas spominja in opominja, da smo tudi mi hiše Božje in templji Svetega Duha. Takšno Božje svetišče sta že pri krstu postala tudi vidva. Drugi zakramenti, spoved in birma in evharistija, so vaju kot Božje svetišče izpopolnjevali in krasili. Danes pa bosta prejela diakonat, to je prvo stopnjo mašniškega posvečenja, in svoje svetišče razsvetlila s posebno dragocenim in nadvse blestečim lestencem. Tako naj torej sveti vajina luč pred ljudmi, da bodo videli vajina dobra dela in slavili našega Očeta, ki je v nebesih. Amen.

Cerkveni in družbeni antislovar (41b)

N kot NOVO (2)

Kot rečeno v prvem delu z nekaterimi primeri, je dogma, torej verska resnica, nekaj zelo pomembnega, saj je treba razodetje ohraniti vedno ne le enako, temveč eno in isto. To je namreč tisto, kar se ne sme spremeniti. Tisto, kar se lahko spremeni, a vselej s potrebno opreznostjo, je kulturni način, s katerim se razodetje prenaša naprej. Tega ne more početi kdorkoli, ker mora pravi teolog vselej biti močno zakoreninjen v duhovnem izkustvu, istočasno pa biti močno ozaveščen glede časa, v katerem živi, to dvojje pa je med ljudmi precej težko najti. Vsekakor se na ta način lahko izognemo dvema pokvarjenima stranpotema: 1. konservatizmu, ki je cilj sam sebi, to je tisti religiozni pogled, po katerem bi moralo vse ostati ne samo enako, temveč identično, tudi povsem drugotni in kulturni elementi, ki so popolnoma vezani le na svoj (pretekli) čas; 2. bolesta potreba po tem, da je vedno in povsod treba izraziti "nekaj novega", za čimer se v resnici skriva težnja po tem, da bi naredili vse manj in manj zahtevne tradicionalne krščanske zahteve. Danes seveda, v našem življenjskem kontekstu, nismo priče prvi težnji, temveč bolj drugi, kjer se pogosto življenje meša z vitalizmom. Kolikokrat se tako vse zmanjša v presoji, če je dobro ali ne, samo na to, ali je kdo povedal "nekaj novega" ali ne. Podobno je tudi na moralnem področju, ko bi zadeve vedno mo-

rale biti "nekaj novega", prav tako pa bi morala, po prepričanju teh, trditi tudi Cerkev v svojem nauku in učenju. To je pravzaprav postala neka moda, ki je bila sicer prikrito prisotna že prej, zares pa je zacvetela od konca šestdesetih let 20. stoletja naprej, pa tako cveti že petdeset let. Ta težnja kaže, čeprav prikrito, odpor do krščanskega izročila, prav tistega, ki je verne spodbujalo,

da bi raje pogledovali k nebeškim dobrinam, zavedajoč se, da so zemeljske nekaj minljivega in prehodnega, kakor to velja tudi za vse tisto, kar je človeško, vključno z našimi odnosi in čustvi. Nekaj novega bi tako pomenilo prilagoditi življenje po veri današnjim časom, kar je pogled vernih obrnilo od nebes k zemlji. Praksa deseterih zapovedi in duhovnega življenja je tako postala nekaj anahronističnega. Maske pa so padle, tako da je postalo jasno za tistega, ki hoče videti, da povedati "nekaj novega" v resnici pogosto pomeni oddaljitev od evangelija in Kristusa samega. Prav do te točke smo prišli na marsikaterem področju današnjega krščanstva.

Andrej Vončina

Jazbine / Cerkev Marije Pomočnice

Hvala večnemu Bogu!

V marsikateri cerkvi na Slovenskem so v nedeljo, 5. novembra 2017, obhajali zahvalno nedeljo. Tako slovesno so Boga počastili in mu izrekli zahvalo tudi verniki na Jazbinah. V lepi cerkvi Marije Pomočnice sredi vinorodnih gričev se je ob spremljavi novih orgel, o katerih smo že poročali, zaslišala zahvalna pesem po blagoslovu, ki ga je

spevnimi melodijami, polnimi vsebinske globine, poklonili Najvišjemu (Oče naš, Jože Leskovar; *Hvalimo mi danes Buga*, Matija Tomc-Primož Trubar; *Tebe pojem*, Dimitrij Bortnjanski; Plodne so njive, Lojze Bratuž; *Molim te ponižno*, Franz Schubert), v drugem delu pa so se oglašale nabožne pesmi v čas Brezmadežni (Morski zvezdi, Franc Kimovec;

udeleženci koncerta v jazbinski cerkvi podoživeli ob recitalu Sonje Mlejn in Petra Simonitija, članov ljubiteljskega gledališča Teharje, ki sta občuteno podala pesnitev Ljubke Šorli (1910-1993) *Venec spominčič možu na grob*. Recital je izzvenel kot drag spomin na to našo nedolžno žrtev črnega terorja ob 80. obletnici smrti priljubljenega pevovodje in skladatelja, ki je neizmerno ljubil svoj zatirani narod. Kot intermezzo med recitacijo je Roberto Squillaci na orglah izvajal *Fantazijo*, ki mu jo je navdihnil prav ta "sonetni venec", ki ga je Ljubka Šorli zlila na papir z ljubečim srcem ob trpki bolečini zaradi krute smrti mladega moža. Ta bolečina jo je spremljala vse življenje, a iz nje so se porodili marsikateri njeni mili, tankočutni stih. Roberto Squillaci je v nedeljo na novih orglah zaigral še Preludij in Fugo J. S. Bacha (1685-1750) ter skladbo J. C. Ferdinanda Fischerja (1656-1746). Mladi organist Squillaci,

rojen v Čedadu l. 1991, je študij klavirja začel pri stricu in študiral orgle na videmskem konservatoriju ter se izpopolnjeval pri raznih orgelskih mojstrih. Zdaj uči orgle na goriški škofijski šoli za orgle in cerkevno glasbo, vodi župnijski zbor v Romansu in spremlja nedeljsko bogoslužje v Zdravčinah. Nedeljski koncert v jazbinski cerkvi je priredil Cerkveni pevski zbor Jazbine v sodelovanju z župnijo Števerjan in Združenjem cerkvenih pevskih zborov Gorica, pod pokroviteljstvom Zveze slovenske katoliške prosvete Gorica.

IK

vodil števerjanski župnik Marijan Markežič. Kmetje so pripeljali k cerkvi tudi kmetijske stroje, da bi se tudi nanje razlil Božji blagoslov, tako da bo delo v vinogradu in na kmetiji bolje potekalo. V cerkvi, ki so jo verniki spet napolnili do zadnjega kotička - med njimi je bila tudi prof. Lojzka Bratuž -, je bil pred blagoslovom koncert MoPZ Mirko Filej, ki je pod neutrudnim, zelo zaslužnim pevovodjem in pevcem Zdravkom Klanjščkom, živim virom krajevne zgodovine in jazbinskega Božjega hrama, zapel vrsto nabožnih pesmi slovenskih in tujih skladateljev. V prvem delu so se s

Ko zarja zlati nam gore, Viktor Mihelič; *Ave Marija*, Peter Jereb; *Lepa si Marija*, Vinko Vodopivec; *Marija skoz življenje*, Ignacij Hladnik). Med sakralnimi skladbami je našla primeren prostor tudi ruska narodna pesem *Kragulčki* v uglasbitvi Lojzeta Bratuža, ob poslušanju katere vselej vzdrhti srce, ker nas spominja na tisti daljni večer pred osemdesetimi leti, ko so jo umirajočemu glasbeniku Lojzetu Bratužu (1902-1937) zapeli pod oknom bolnišnice njegovi pevci. Bratužovo življenjsko pot, predvsem pa kalvarijo, ki jo je pretrpel po zastrupitvi po fašistični roki, so

ZAKAJ PRAV JEZUS? (3)

PRIMOŽ KREČIČ

Srečanje z Jezusom je dogodek 3

V Svetem pismu Nove zaveze najdemo ljudi, ki so imeli izkušnjo srečanja z Jezusom iz Nazareta. Evangelist Luka govori o tem, kako so angeli oznanili pastirjem, da je rojen odrešenik na betlehemske poljanah. Ti so rekli: "Pojdimo torej v Betlehem in pogledajmo to, kar se je zgodilo in kar nam je sporočil Gospod"! (Lk 2,15) V teh besedah vidimo njihov čut za stvarnost, usmerjenost v srečanje in odnos. Tudi Jezus je vprašal Andreja in Janeza: "Kaj iščeta"? Rekla sta mu: "Učenik, kje stanuješ"? Šla sta torej in videla, kje stanuje, ter ostala pri njem tisti dan". (Jn 1,38-39) Apostol Janez govori v svojem *Prvem pismu* o tem, kar je bilo od začetka, kar so slišali, kar so videli na svoje oči, kar so otipale njihove roke. (1 Jn 1,1-2) Vse to kaže, da je bilo srečanje z Jezusom dogodek, ki jih je nagovoril v globini njihovega bitja. V krščanski duhovnosti je pomembno dejstvo učlovečenja, ki je usmerjeno tudi na Jezusovo človeškost. Veliki umetniki, od Giotta, Michelangela in Caravaggia do Mela Gipsona, so se trudili prikazati Jezusovo človeškost in obenem njegovo presežnost.

Dogodek

Dogodek je povezan s stvarnostjo, kaže na to, kar se je godilo in je pomembno za nas. Pastirji niso rekli, pojdimo tja, da se bomo kaj naučili, ampak, da bodo videli, kaj se je zgodilo. Dogodek je nekaj nepričakovanega in nenačrtovanega, obenem pa zelo blizu človeškemu pričakovanju. Jezus je prišel na svet kot vsak drug človeški otrok, toda globina njegove osebe je ostala skrivnostna, kar so začutili Marija, Jožef, pastirji, modri in njegovi učenci. Čudilo so se temu, kar se je v njem dogajalo, ker je odgovarjalo pričakovanjem njihovih src.

Dogodek je povezan s svobodo

Dogodek je blizu daru, ki nagovarja človeka v njegovi globini. Ta mora upoštevati svobodo, ki je bistvena za njegov sprejem. Zato ga tudi tako

celovito nagovori in ga spravi v gibanje: Marija je po srečanju z angelom šla k Elizabeti, pastirji so šli na betlehemske poljane, Samarijanka je šla v vas povedat, kaj se je zgodilo. Niso mogli v svojih srcih zadržati veselja, želeli so ga deliti z drugimi. Jezusova skrivnost jih je nagovorila, da so se premaknili in pripovedovali o njem. Srečanje z Jezusom je pritegnilo mnoge ljudi, da so se premaknili in odgovorili na njegov dar. Drugi so ostali zadržani in niso stopili v ta dogodek. Dobro nam je poznan odhod bogatega mladeniča.

Dogodek se nadaljuje

Srečanje z Jezusom ni zaprt dogodek v zgod-

binskem spominu, ampak se pozivlja skozi vse generacije in rodove. Živi dogodek namreč napolnjuje čas in ga usmerja k njegovemu cilju. Tako se moremo po 2000 letih srečati z njim in njegovo ljubeznijo. Sam je povedal, da bo ostal s svojimi učenci do konca sveta. V srečanju z njim čutimo, da odgovarja našemu hrepenenju in odgovarja na temeljno vprašanje naše osebe. On ostaja Ješua, Bog rešuje. Ob njem se spreobračamo in postajamo to, kar smo. Ustanovil je Cerkev, da bi nadaljevala pot srečanja z njim in bi bila prostor odnosov, ki so zrasli iz novega duhovnega sorodstva. Tudi tisti, ki si mislijo, da se še niso nikoli srečali z njim, čakajo nanj in so zanj odprti.

Razmišljanje ob Kosmačevem Tantadruju

Ko listje šelesti ...

Ob enkratni barvitosti je-seni so me mimogrede zapeljale misli na to ali ono pokopališče. Na kupu knjig, ki so se mi nagrmadile na mizi, je bila tudi knjiga Cirila Kosmača, v kateri je njegova prelepa novela Tantadruj. Pisateljevu nečaku Bogdanu sem hvaležen, da je na pokopališču popravil napis na družinskem grobu v Ročah in pripisal poleg imena Ciril še slovenski pisatelj. Malokdo ve, da je Ciril Kosmač želel biti pokopan poleg mame, ki jo je izredno spoštoval. Malokdaj je o njej pripovedoval, če pa je, so se mu vedno utrnile solze, ker je rad poudarjal njeno trdo, garaško bajtarsko-kmečko življenje. Veter je že otrese iglice s tamkajšnjih macesnov, ta mračni jesenski večer pa je meni ponovno privlekel v spomin znanega berača - Tantadruja. Zakaj? Mogoče zato, ker me je zo-

pet nagovoril pisatelj bogat jezik, ki sem ga ta večer ponovno odkril. Ta vaški posebnost, ki ni bil samo vaški, ampak kar grparski in cerkljanski, je v slovenski literaturi s Kosmačevim prepletanjem besed in pojmov enkrat-

no izkristaliziral beračevo željo po smrti. Ta želja tli v beračevem fantazijskem svetu, ki ga tudi berač premore. Beračeva izpoved zna biti včasih znatno izpovedno močnejša od filozofov. Berač s svojo fantazijo je zmožen prikazati večno srečo, ki se razteza onkraj njegovega miselnega sveta, z

vsemi mogočimi vsakodnevnimi tostranskimi podcenjevanji, ki jih samo on, kot berač doživlja. Beraču ne pride na misel samomor, zato pa je pisatelj na prefinjen način jezikovno prikazal načine umiranja, ob vseh mogočih prispodobah; zadušitev, utopitev, pobiti se ... Prav tu je prišla do izraza plemenita živost Kosmačevega jezika, ob nakazovanju vseh teh oblik poslednjega dejanja, ki ga človek zmore, v svoji slabosti...

Kosmaču je tokrat uspelo tudi ob človekovem odhajanju prikazati tudi veliko spoštovanje do živali. Ko človek umre, ostanejo čebelnice, ki s preletavanjem od cveta na cvet nadaljujejo človekovo dramo, ob odmiranju narave z letnimi časi ... Mimogrede se mi je utrnila misel, ki jo velikokrat slišimo, da nam je ljudem marsikaj dosegljivo. Drži! Res je! Vendar še zdaleč ne vse, kajti vsak od nas je na žalost bitje, ki je omejeno in končno, kot smrt pri beraču Tantadruju. Tu pa se mimogrede znajdemo ob naši nepopolnosti, ki jo za pazamo zlasti v krizi vrednot!

Ambrož Kodolja

Tretja številka revije Pastirček v 72. letniku
Svečke brlijo v otožnih novembrskih dneh

Čeprav je jesen razlila po vseh kottičkih svoje najlepše barvne odtenke, ni mogla s tem pregnati tiste otožnosti, ki se prikrade v srca v novembrskih dneh, ki so zmernaj krajši in nas spominjajo, da vse mineva. Tudi v tretji, novembrski številki Pastirčka je zaznavna ta prosojna tančica melanholije, ki jo razbremenimo že v pesmici Spomin V. T. Arharja. Fantiček, ki ga je upodobila Danila Komjanc, zamenja čaka na

ra v toplih barvah Zgodbe iz Svečte pisma, ki jih predstavlja Walter Grudina. V njih je tokrat protagonist Abraham, ki ga je Bog usmeril proti obljubljeni deželi. Tudi tu bodo bralci rešili nekaj "zank". Kako težko je zjutraj vstati iz tople postelje, ve povedati tudi fantiček v stropu, ki ga oblikujeta že imenovana avtorja. Takoj vstati in se pripraviti na novi dan ali poležati do zadnjega trenutka: tu tiči vprašanje

je. Nanj naj vsak odgovori po svoji vesti! Mala prikupna miška Danile Komjanc je že v šoli. Pridno izbira v knjižnici štiri knjige. Iz priloženih ilustracij bodo najmlajši bralci izvedeli, katere pravljice si je izbrala, in navedli naslove. Vse skupaj pa kar najlepše pobarvali. Pastirček v vsaki svoji rubriki spodbuja ustvarjalno delo otrok. To je tudi eden izmed njegovih namenov! Strežniki, ki se radi sučejo okrog oltarja, bodo preverili, ali so res Ministranti ok, s pravilnimi odgovori na kviz. V naravoslovnem kottičku Barbare Rustja je med hišnimi ljubljenci muca. Kdo bi je ne imel rad, ko je tako srčkana in mehka! Otroci bodo ob branju spoznali, kaj rabi mala muca za prijetno bivanje v domači hiši. V matematičnem ko-

tičku Veronike Srebrnič so kostanjčki in razigrana števila, ki čakajo na rešitev. Berta Golob se še naprej poigrava z besedami ob pisanju utrinkov iz jezikoslovja. Tokrat so v ospredju glasovi. Veter v igrivi pesmici Ples Zore Saksida suka listje sem pa tja in ureja pričesko drevesom. V jesenski košarici Katerine in Grazielle Zavavlad se je znašel sadež, ki je lahko zlatorumen, oranžen ali celo rdeč, ki je lahko trd ali mehek kot maslo in sladek, bogat v vitamini... Kateri je, pa bodo bralci sami ugotovili. Spretni prstki, ki imajo radi ročno delo - tudi pri likovnih šolskih urah -, se bodo zvedavo ustavili pri dveh Pastirčkovih straneh, na katerih je umetnica Vesna Benedetič s svojima pomočnikoma, debelušastim medvedkom in dolgočim zajčkom, pripravila vse potrebno za umetniško delo, kolaž. Tega lahko sestavimo iz najrazličnejših materialov. S to tehniko lahko pripravimo tudi izvirne voščilnice. Kar dobro preberite navodila!

V novembrski številki so še Zemljepisna križanka, pesem Aleluja, Gospod, odpri nam srce, ki jo je uglasbil zelo ustvarjalni Patrick Quaggiato, in seveda Packo, ki se "važi", da je zdaj postal tudi izvedenec za gledališče. To pa zato, ker je prisoten v Gledališkem dnevniku Goriškega vrtljaka! V Pastirčkovi pošti se je spet nabral cel kup krasnih risb, kar pomeni, da so Pastirčkovi prijatelji izvrstni risarji! Vsi Pastirčkovi bralci naj zelo pozorno preberejo vabilo na 31. strani novembrske številke: Pastirček vabi na predstavitev treh knjig: Mali gledališki vrtljak Lučke Susič z ilustracijami Mateja Susiča, Napake in spake proč! Pomagajmo Packotu! Walterja Grudine in Medved zobozdravnik Miroslava Leban z ilustracijami Vesne Benedetič. V Goriči bo to srečanje v soboto, 18. novembra 2017, ob 16. uri v Kulturnem centru Lojze Bratuž, v Trstu pa v četrtek, 7. decembra, ob 16. uri v Narodni in študijski knjižnici - Oddelek za mlade bralce -, ul. Filzi 14. To bo praznik otrok, avtorjev, ilustratorjev, zraven pa bo še presenečenje P...! Otroci, pridite v čim večjem številu!

IK

Dobrodelna organizacija Karitas Nova Gorica

Zbiranje pomoči za Afriko

Naš prijatelj p. Danilo Lisjak, misijonar v Ugandi, sicer pa te dni doma na Vipavskem, nas je minuli ponedeljek, 6. novembra, poklical in nam rekel, naj pridemo na novogoriški sedež organizacije Karitas, da bomo sami "videli, kako dobri so naši ljudje".

"G. Danilo je šel nakupit še nekaj rib" nas je prijazno pozdravila gospa Renata Vončina, ki je s sodelavci pomagala misijonarju pakirati še zadnje stvari, in povedala, da bodo natovorjene "palette" odpeljali najprej do Vipave, kjer so za Danilove reveže v Afriki nabrali tudi nekaj potrebščin.

"Tokrat je g. Danilo nabral predvsem šivalne stroje za šolo za dekleta, a ne samo te; moram namreč povedati, da so se naši ljudje zares izkazali", je dejala gospa Renata, ki mi je sicer rekla, da je njihovo središče v Novi Gorici odprto dvakrat v tednu. Na pultu so bili pripravljeni paketi za reveže in potrebne iz naših krajev: "To so predvsem muslimanske družine, a vse več je tudi naših, v vsakem paketu so riž, testenine, paradižnikova mezga, moka, sladkor, konzer-

ve z ribami, fižol, grah..." Dva moža sta molče spravljala šivalne stroje na "palette", gospa Renata pa je povedala, da so v stroje dali tudi obleke, predvsem spodnje perilo, tako da je izkoristek vsakega velikega paketa dvojen...

G. Danilo Lisjak je privihral s konzervami rib, ki so jih potem hitro spravili v zabojnik, z njim je bil še sošolec, znani televizijski snemalec Ivo Saksi-

kjer naložijo še druge stroje, frezo, kosilnico, električni generator in razne črpalke, nato odpelje vse v zbirni center v Piacenzo v Italijo, od koder bodo poslali velik zabojnik v Ugando, sam pa moram biti na ministrstvu v Ugandi že najkasneje v torek, da nam ne bi tamkajšnja birokracija delala preveč težav".

Potem se je p. Danilo obrnil k meni: "Napiši, da sem se iskreno zahvalil vsakemu posebej, ta pomoč bo potrebna vsem v Ugandi v misijonu, v katerem delam; oblačila, predvsem perilo, pa bom osebno odpeljal na mejo države, kjer smo v zadnjem mesecu dobili več kot milijon beguncev. Noro!"

Potem pa je p. Danilo izrecno omenil pomoč, ki so jo zbrali v Štandrežu, vesel je, naročil nam je, naj pozdravimo župnika, in povedal tudi, da je stanje v goriškem predoru, kjer te dni prenočujejo in živijo begunci: "... veliko slabše kot v Afriki, saj smrdi po urinu in fekalijah, tega vsaj v Afriki nima-

Jurij Paljk

tu bo tovarnjak šel v Vipavo, da, ki mu je naredil ob zabojih pomoči tudi kratek intervju, zbira namreč gradivo za nov film o našem misijonarju. "Hvala vama, da sta tu, brez vas bi ljudje ne vedeli, kako pomembna je njihova pomoč", je dejal p. Danilo Lisjak, ki je z gospo Renato preverjal še zadnjo dokumentacijo: "Od tu bo tovarnjak šel v Vipavo,

190 časopisov
NAŠA MOČ
800 tisoč izvodov

www.fisc.it

FISC Federazione Italiana Settimanali Cattolici via Aurelia, 468 00165 Roma tel. 06 6638491 fax 06 6640339

Kratke

Druga Pravljična urica v Feiglovi knjižnici:
Poredni kuža in "narobe svet"

V ponedeljek, 23. oktobra 2017, se je na drugi Pravljični urici v Feiglovi knjižnici zbralo kakih trideset otrok. V varnem naročju mamice Slavice je zrl vanje s sinjimi očki komaj petmesečni Ezra in bil ves čas priden. Kot na prvem srečanju s pravljico je zbrane najprej pozdravila direktorica Luisa Gergolet – gospodinja v knjižnici, ki se rada spremeni v strogo čarovnico, če otroci ne upoštevajo knjižničnih pravil. A malčki so se že zelo dobro udomačili v mladinski sobi in se znajo lepo obnašati. Tokrat jih je v pravljčni svet s predigro za sprostitev in koncentracijo popeljala Ivana Soban, knjižničarka,

ki vodi tržaški oddelek za mlade bralce pri Narodni in študijski knjižnici. Živahno je pripovedovala zgodbo o porednem kužku, ki ni maral marsičesa, tudi umivanja ne. Izredno rad pa je imel čohanje. No, to posebno prijetno crkljanje je vsem psičkom všeč. Po pripovedi o neugnanem psičku so se otroci še malce pozabavali in nasmejali ob šaljivih trditvah, ki so zatrjevale, da je ilustriran kvadrat žoga in podobno. Bistre glave so nasmejanih ust vse te potegavščine hitro razvozlake. Tokratne popoldanske minute s pravljico so se končale z delavnico. Pravljičarka Ivana je otrokom razdelila papirnati puzzle - porednega kužka, ki so ga otroci nato sestavili in zalepili na kartonček, tudi s pomočjo vedno prisotnih in ustrezljivih mamic. Kot vselej je bila Pravljična urica lepa priložnost, da so si mali cicibani izbrali primerno knjigo in si jo izposodili, da bi ob lepih vsebinah tudi doma širili jezikovna obzorja in spoznavali svet okoli sebe.

Števerjan / Občni zbor sekcije SSK

Sekcija za Števerjan stranke Slovenska skupnost vabi volivke in volivce, somišljenice in somišljenike Slovenske skupnosti, rojaki iz Števerjana in z Jazbin na občni zbor sekcije, ki bo potekal v torek, 21. novembra 2017, v prvem sklicanju ob 6. uri in v drugem sklicanju ob 20. uri, v župnijskem domu F. B. Sedej v Števerjanu. "V Skupnosti je moč in računam na tvojo prisotnost", je v vabilu zapisal predsednik sekcije Milko Di Battista.

PD Štandrež / Mladinski dramski odsek

Take pravljice še
niste doživeli!

Navdušeno ploskanje gledalcev, ki so v soboto, 4. novembra 2017, napolnili župnijsko dvorano Anton Gregorčič v Štandrežu, kar ni hotelo ponehati ob koncu predstave *Ogledalo, povej...*, ki so jo premierno uprizorili igralci Mladinskega dramskega odseka PD Štandrež. To je bil najlepši dokaz, da so mladi nastopajoči zelo dobro opravili svoje delo in da se je njihov trud imenitno "obrestoval". Po lanskoletni uspešni gledališki izkušnji ob odrski postavitvi *Butalcev* v režiji, žal, prezgodaj preminulega režiserja Emila Aberška, so se v letošnji sezoni vneto podali v novo odsko pustolovščino s svojo zavzeto mentorico in tokrat tudi režiserko Danielo Puja, ki jo vsi dobro poznamo kot dolgoletno, zelo dejavno članico dramskega odseka PD Štandrež in zavzeto oblikovalko gledališkega dela z otroki in mladimi. Njej je ob postavitvi s strokovnimi nasveti pomagala Maja Nemec, članica igral-

skega ansambla SNG Nova Gorica, ki je bila zelo vesela, da je lahko sodelovala s Pujevo in mladimi štandreškimi ljubiteljskimi zagnanci. Za svoje "varovance" je Puja ob pomoči Božidarja Tabaja, gotovo najboljšega ljubiteljskega igralca pri nas v zamejstvu, izbrala

Foto DPD

tekst, *Ogledalo, povej...*, ki ga mladi hitro osvojijo, ker je sodoben in zabaven. Pred leti ga je po znani pravljici bratov Grimm *Sneguljčica* spisal Stefano Job, ki je poučeval glasbeno vzgojo na nižji srednji šoli v Doberdolu. Za štandreško mladinsko skupino je besedilo priredila Daniela Puja. Tu pa tam je kaj spremenila, črtala nekatere vloge in predvsem postavila pravljčno dogajanje v štandreško okolje, v zaselek Jeremišče, kar ustvarja prijetno domače ozračje. Besedilo z več kot kapljico ironije in satire obarva in v paradničnem tonu predstavlja pravljčno vsebino, v kateri poleg klasičnih junakov iz te pravljice najdemo še druge znane filmske protagoniste, kot Jamesa Bonda, ki tu

šaljivo postane Jože Blond, Frankensteina in še marsikatero drugega. Igralci ga podajajo v glavnem v knjižnem jeziku. Vanj pa se kot barviti utrinki vrinjajo tudi narečni odtenki oz. nekatere "popačenke", ki poudarjajo komičnost celote. Vse je namreč predstavljeno zelo duhovito in v šegavem tonu. Ironične puščice so naperjene v človeške slabosti, ki kar mrgolijo npr. v kraljici, ki je zlobna, izredno nečimrna in želi biti najlepša, v vase zagledanem princu, ki je prepričan, da je pravi "latin lover". Ima se za princa "doc": ime mu je Brad Špric, doma pa je seveda iz Števerjana in

osvaja dekleta kot za stavo. Hudobna kraljica namesto pravljčnemu lovcu naroči Jožetu Blondu, detektivu 007, naj umori njeno tek-mico Sneguljčico! Tudi palčki so humor-no orisani, saj niso rudarji, ampak profesorji. V šoli se trudijo in dajajo "pikone" (negativne ocene) le-

vo in desno. Iz njihovih posrečeno izmišljenih imen se jasno izrisuje predmet, ki ga poučujejo: Carducciolo, Prešernolo, Jurij Kekolo... Iz vsega teksta, ki je napisan zelo domiselno, veje parodični vetrič in nekateri liki imajo že grotesken nadih. Predstava je pravzaprav igra v igri oz. "film v filmu": domišljavi režiser Alberto Sordino snema namreč to prečudno pravljico, v katero se vriva npr. tudi Pepelka, ki želi prevzeti princa Sneguljčici, ker je prepričana, da je njen. V resnici pa je sama zgrešila filmsko prizorišče! Zelo simpatično je tudi ogledalo (posrečena kombinacija scenskega elementa in igralca), ki se naveliča povelječevati Kraljico in sploh nastopati v tem filmu. V približno petinštiridesetminut-

ni predstavi se prizori vrstijo v hitrem, živahnem tempu. Iz igre nastopajočih, ki so se doživeto vživeli v dobro dodeljene like in jih prijetno komično obarvali, je bilo vidno, da se ob igranju tudi sami zabavajo in to svoje razpoloženje prenašajo na občinstvo. Le-to pa se je večkrat odzivalo s smehom in spontanim ploskanjem. Ob ponovitvah se bodo zabrisali še kakšni jezikovni spodrsilaji, ki jih je uho zaznalo na premierni uprizoritvi, pri kateri pa je bilo čutiti tisto vedro navdušenje in ustvarjalni zagon, s katerima so se mladi prepustili tej novi gledališki dogodivščini, ki jim bo gotovo prinesla veliko zadoščenja. Na odru so se tudi v več vlogah sukali Ester Sclauzero – Kraljica, Camilla Komica – Sneguljčica, Lara Proderutti – Pepelka, Erik Lutman – Ogledalo in Prešernolo, Lorenzo Marussi – Pierre, Frankenstein, Svetkarlo, Piero Grauner – Princ, Alberto Medeot – Režiser in Juri Kekolo, Janoš Coglot – Snemalec in Silvanolo, Nicola Grauner – Killer in Meucio, Cristjan Zei – Carducciolo, Alex Devetak – Bertolo. Glasbo, odbrano iz znanih filmov, začeni seveda s tisto iz filma Sneguljčica Walta Disneyja, in luči je upravljal Simon Florenin. Za stilne kostume Kraljice, Sneguljčice, Pepelke in Princa, ki se zabavno "bijejo" z nekaterimi sodobnimi rekviziti, in ostalih likov je poskrbela Nevenka Tomašević, vodja šiviljske delavnice v SNG Nova Gorica. Linearne scenske elemente, ki nazorno uokvirjajo dogajanje v grajskem splotju in na domu palčkov, sta kot vselej izdelala odrska mojstra Joško in Franko Kogoj.

Prva ponovitev "pravljice" *Ogledalo, povej...* je bila v nedeljo, 5. novembra 2017, kot nagradna predstava za abonente Abonmaja ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2017, ki so uživali ob sproščeni in prepričljivi igri mladih igralcev, katerim želimo še veliko odrskih užitkov in zadoščenj.

Iva Koršič

Govor Andreja Černica ob Vseh svetih na goriškem pokopališču

Sveže o naši prihodnosti

Spoštovane in spoštovani! Na tem posvečenem mestu lahko vseskozi vzpostavljamo neko idejno rdečo nit med preteklostjo in sedanjostjo. Med letoma 1937 in 2017. Pri nas in širše po Evropi.

Rad bi spregovoril o dojemanju narodnosti, te rdeče niti, ki nas idejno povezuje z letom 1937. Izhodišče za to je terminološka razlika, na katero polagamo premalo pozornosti. Prevečkrat nas namreč naši sogovorniki - mislim predvsem na institucionalne - dojemajo kot jezikovno skupnost in ne kot narodnostno. Pogosto se to dogaja tudi nam samim. Če smo jezikovna skupnost, to pomeni, da govorimo slovensko, ni pa nujno, da se čutimo Slovence. Čutimo se preprosto zamejce, a ne Slovence. To izjavo sem slišal že iz ust številnih zamejcev, da uporabim vzdevek, ki so si ga sami izbrali. In govorim o sinovih in hčerah, rojenih v povsem slovenskih zakonih. Navijajo za Slovenijo, ko Luka Dončić in Goran Dragić polnita koše nasprotnikovih reprezentanc, a Zdravljico težko prepoznajo kot svojo himno. Ta pojav je vreden precejšnje pozornosti. Tudi zato, ker mu je, sploh v današnjih razmerah, le mogoče kljubovati. Študij na slovenskih fakultetah je na primer dobro zdravilo proti ravnodušnosti do

vprašanja narodnosti. Življenje v domovini ter njeno doživljanje iz prve roke lahko utrdita narodno zavest, ki je osnovana na osebni izkušnji in na spoznavanju življenjskih tokov in živih dinamik matice. Veliko naših organizacij je svoje delovanje že začrtalo v tej smeri. Morali pa bi bolje iz-

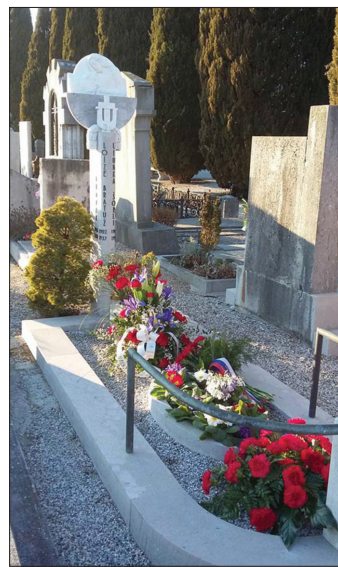

Foto M. Koršič

koristiti potencial vseh tistih pripadnikov manjšine, ki domovino živijo 24 ur dnevno. Če se osredotočim na kritično populacijo mlajše generacije, so to v prvi vrsti prav univerzitetne študentke in študenti, ki se v zadnjih 15 oziroma 20 letih vse pogosteje

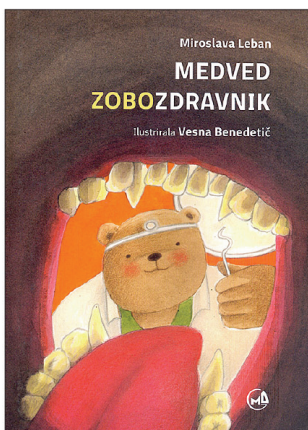
odločajo za študij v Ljubljani, Kopru ali Novi Gorici. Oni so lahko zelo dobri ambasadorji slovenske narodnosti pri mlajših in vrstnikih, ki domovine ne čutijo v prvi osebi. Samo tako bo veselje ob Dragičevih in Dončičevih koših logična posledica nekega čutenja, ne pa osnova, na kateri to čutenje graditi. Pa še druga tema, ki sem jo nakažal v izhodišču. Narodna skupnost je pojmovno nadrejena jezikovni skupnosti. Jezik je "samo" ključ, ki povezuje skupnost - ljudi - pripadnike naroda. Ta skupnost je večdimenzionalna, njena bistvena komponenta pa je to, da je politično-gospodarski subjekt. To je zelo nazorno danes v Kataloniji. Ob policijski agresiji in aretacijah v dnevih pred referendumom in na dan samega referenduma je bila ideja o samostojnosti na višku. Avtonomiste je na primer podprla in jih na vse kriplje branila tudi barcelonska županja Ada Colau, ki je sicer nasprotnica samostojne Katalonije. Odločilni preobrat pa se je zgodil, ko so Katalonijo začele zapuščati velike banke in podjetja. Sledilo je politično krhanje znotraj katalonske vladne večine. To je ob vse ostrejšem pritisku Madrida in brezbriznem odnosu Evrope pripeljalo do zdajšnjega stanja.

/str. 15
Andrej Černica

PASTIRČEK

GORIŠKA
MOHORJEVA
DRUŽBA

PREDSTAVITEV TREH NOVOSTI ZA OTROKE

MALI GLEDALIŠKI VRTILJAK

Napisala Lučka Susič, ilustriral Matej Susič

NAPAKE IN SPAKE PROČ! POMAGAJMO PACKOTU!

Napisal in ilustriral Walter Grudina

MEDVED ZOBOZDRAVNIK

Napisala Miroslava Leban, ilustrirala Vesna Benedetič

V SOBOTO, 18. NOVEMBRA 2017

OB 16. URI

V MALI DVORANI KULTURNEGA CENTRA LOJZE
BRATUŽ V GORICI, DREVORED 20. SEPTEMBRA 85V živo bodo nastopili
OTROCI, AVTORJI, ILUSTRATORJI...
in presenečenje z imenom P _ _ _ _

VSI TOPLO VABLJENI!

Skupina Ano ur'co al' pej dvej v Kulturnem centru Bratuž

"Za zmjeren" - polke in valčki in ... presenečenje

foto dd

S polko *Naša burja* je ansambel Ano ur'co al' pej dvej v soboto, 4. novembra, uvedel koncertni večer v Kulturnem centru Lojze Bratuž, na katerem je predstavil svojo novo zgoščenko z naslovom *Za zmjeren*.

Kot je povedal povezovalc večera Janez Dolinar, je Ano ur'co al' pej dvej ena naših naimenitnejših vokalno-instrumentalnih skupin, reprezentativna glasbena zasedba iz Tržaške, ki deluje že skoraj 20 let. Ves ta čas sta njeno delovanje močno zaznamovali trdna povezava s tržaškim območjem ter skrb za ohranjanje in ovrednotenje ljudske glasbene tradicije tudi s sodobnejšimi priredbami. Ansambel namreč igra pretežno slovenske tržaške narodne ali pa ponarodele pesmi, nastopa v tržaških narodnih nošah in je v taki zasedbi edi-

na skupina v zamejstvu. Kot "ambasador" tržaških Slovencev je ljudske - pogosto tudi pozabljenе - melodije že ponesel po Sloveniji in še dlje. Štirje odlični pevci in mojstri instrumentalisti so prav v matični domovini poželi najbolj laskave uspehe. Med drugim so junija letos v Škofji Loki že spet osvojili prvo nagrado na Večeru slovenskih viž v narečju. Radi sodelujejo na glasbenih festivalih, v radijskih in televizijskih oddajah, posneli so štiri CD-je, pripravili več samostojnih koncertov in se udeležili raznih kulturnih prireditev v Sloveniji, Italiji in Avstriji. Skupino sestavljajo pevci Sara Jablanšček, Marta Fabris, Igor Košuta in Boris Košuta, kot odlični glasbeniki, ki jim glasba teče po žilah in jim je skupno muziciranje v veliko zabavo, pa harmonikar Aleksander Ipa-

vec, kitarist Igor Starc in basist Peter Kuk, občasno tudi harmonikarja Igor Zobin in Zoran Lupinc.

Na goriškem večeru je ansambel posvetil - žal ne zelo številnemu, in vendar navdušenemu - občinstvu venček poskočnih in šegavih, pa tudi nežnih in melanholičnih pesmi, med katerimi so

tudi *Kriški ribič*, *Draga Primorska*, *Zbugn lastovca*, *Morje se smeji*, *Morje Jadransko*, *Povej mi, snežinka* (pri slednjih dveh je igrala harfo Erika Bersenda), pa še *Adijo, Marička*, *Bolhe*, *Ta stara je umrla* itd. Gre za pesmi, ki pogosto opevajo domače okolje, morje, rodno zemljo, običaje, naravne pojave ter letne čase, pa tudi globoka čustva. Novi album je zelo heterogeno zasnovan, je dejal Dolinar; orkestracija nekaterih pesmi je bogatejša, saj vsebuje npr. tudi harfo in druge instrumente. Skoraj vse priredbe posnetih skladb so delo Aleksandra Vodopivca, ki s svojimi prefinjenimi aranžmaji plemeniti melodije in besedila tržaških in kraških skladateljev ter pesnikov. Koncert so popestrili tudi s pred-

vajanjem videospotov *Kolesarji*, *Ognjeni ruj*, čudovite *Morje Jadransko* in *Adijo, Marička*.

Prav poseben intermezzo, preseenečenje za marsikoga v dvorani, sta občinstvu poklonila gosta, Nadja Fabris in Aleksander Vodopivec, tržaška glasbenika, ki imata še kako opraviti z ansamblom, toda v soboto sta "v drugačni preobleki" popeljala poslušalce drugačnim obzorjem naproti. Pevka, ki je sicer bila med ustanovnimi člani skupine Ano ur'co al' pej dvej in je v preteklosti poklicno delovala v tržaškem opernem gledališču Verdi, se je ob spremljavi odličnega pianista vrnila na oder kot solistka. Zelo osebno, temperamentno in občuteno je odpela žalostno pesem mojstra argentinskega tanga, Astorja Piazzolle, *Chiquilin de Bachin*, japonsko uspravanko *Itsuki* in znano judovsko

foto dd

"slovesno pesem", balado *Tumbalalajka*. Posebno dolg in topel aplavz publike sta glasbenika nagradila z dodatkom, valčkom bratov Vilka in Slavka Avsenika *Spo-min*. / DD

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Goriški vrtljak / Abonma Mali polžek

Kako je lep ta svet!

V šoli šolarji pridno "trgajo hlače" že čela dva meseca.

Tudi letos bo šolsko delo in včasih mučno sedenje popestril Goriški vrtljak s svojimi osmimi abonmajskimi predstavami, štirimi za abonente Malega polžka, prvo- in drugošolce ter malčke iz vrtec, in štirimi za abonente Velikega polžka, učence od tretjega do petega razreda osnovnih šol goriškega in doberdobskega ravnateljstva večstopenjskih šol. Že 21. leto ga prireja Kulturni center Lojze Bratuž ob pomoči SNG Nova Gorica in v sodelovanju omenjenih ravnateljstev, saj so predstave v jutranjih urah in otroci prihajajo nanje v spremstvu učiteljev, pravzaprav učiteljic, saj je moške populacije med učiteljskim kadrom zmeraj manj. Predstave so namreč včasih skoraj prave učne ure. Prav tako poučna je bila tudi letošnja uvodna predstava *Loli Boli in svet, poln čudes*, ki je v veliko dvorano Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici, v torek, 24. oktobra 2017, povabila abonente Malega polžka. Kot vselej sta bili dve jutranji ponovitvi (abonentov je mnogo več, kot je sedežev v dvorani!). Predstavo so si najprej ogledali osnovnošolci prvega in drugega razreda, nato pa še malčki iz zadnjega, drugega ali celo tudi prvega letnika vrta. Dobrodošlico jim je v imenu prirediteljev izrekla Tamara Kosič, ki jih je opozorila na olikano obnašanje v gledališču.

Oder se je nato ob gostovanju Gledališča Koper s predstavo *Loli Boli in svet, poln čudes* spremenil v naš bližnji in oddaljeni svet, in celo v veselje! Vanja Korenč kot zvezda, neugnana vnukinja Loli in Gregor Geč kot njen nono Boli, star izkušen pomorščak, sta otro-

ke najprej pospremila v Koper, na ozemlje, ki je kot naše dvojezično, slovensko in italijansko. Na zemljevidu so spoznali, kakšna je Istra, kaj je polotok, otok, kateri so pač osnovni geografski pojmi, kako se berejo zemljevidi, kako so npr. na njih označene ravnine, hribovja. Otroci so se seznanili tudi s smermi neba. Na zabaven način so izvedeli, da ima Slovenija obliko kokaši in se z domišljijo povzpeli na vrh Triglava. Od tam so se odpravili tudi na najvišjo goro našega sveta in pri tem spoznali, kako so nastale celine, pa tudi kakšne kulture jih označujejo. Ob koncu sta se Loli in Boli z raketo odpeljala na Luno raziskovat veselje in odkrivat planete, ki so v našem osončju. Vse to je seveda prikazano dinamično in v privlačni, nikdar dolgočasni obliki, čeprav je predstava kar dolga, okrog 50 minut. Minute se sicer še zavlečejo, ker igralca večkrat povabita k sodelovanju mlado publiko. Tako so z njima mladi gledalci sestavili na odru živo slovensko zastavo in se pri tem prav zelo zabavali. Kar tekmovali so, kdo bo prišel na oder in kdo bo ob koncu predstave nosil planete različnih velikosti. Ker je uprizoritev prepletena z glasbo in songi, katerih refren se večkrat ponavlja, so ob koncu zapeli še učenci, ki so vseskozi zelo pazljivo in dejavno spremljali predstavo. Z dobršno mero domišljjskega zaleta in igrivosti so tekst napisali izvajalca Vanja Korenč in Gregor Geč, pa še Renata Vidič, ki je podpisala tudi razgibano režijo. K privlačnosti predstave so prispevali scenograf Milan Percan, ki je slikovito uokviril obmorsko hišo nonota Bolija, pa tudi dodal druge scenske elemente, ki so v predstavi zadobivali ra-

zlične funkcije in podobe, kostumografinja Anja Ukovič, ki je igralca oblekla v živahne kostu-

me, pa tudi v vesoljska oblačila, Alen Hrvatin, ki je dobro osvetlil posamezne prizore, in Klemen Bračko, ki je z avtorsko glasbo opremil odsko dogajanje. Uvod v letošnjo sezono Goriškega vrtljaka, kateremu je pokroviteljstvo in finančno podporo dala Fundacija Goriške, je bil karseda vabljev

in živahen. (več fotografij na www.noviglas.eu)

IK

**ZVEZA
SLOVENSKE
KATOLIŠKE
PROSVETE – GORICA**

CECILIJANKA 2017

59. REVIIJA GORIŠKIH PEVSKIH ZBOROV

sodelujejo tudi zbori iz tržaške in videmske pokrajine ter Koroške in Slovenije

posvečena je skladatelju in zborovodji STANKU JERICIJU ob 10-letnici smrti

v nedeljo podelitev 2. nagrade "Mirko Špacapan"

Gorica, Kulturni center Lojze Bratuž
sobota, 18. novembra 2017, ob 20.30
nedelja, 19. novembra 2017, ob 17. uri

Revija poteka pod pokroviteljstvom goriške občine, ob podpori Javnega Sklada za kulturne dejavnosti Republike Slovenije in Fundacije Cassa di Risparmio iz Gorice v sodelovanju s Svetom slovenskih organizacij

Obvestila

ZCPZ - Gorica in MIPZ Emil Komel v soorganizaciji SCGV Emil Komel prireja odprto vajo z zborovodjo Katjo Gruber. Srečanje bo potekalo v soboto, 11. novembra 2017, od 14. do 17. ure, v prostorih Kulturnega centra Lojze Bratuž. Prijave v uradu ZCPZ, tel. 0481 31817, mail zcpz.go@gmail.com. Prijavite se lahko do vključno 9.11.

V Rupi bo v nedeljo, 12. novembra, zahvalna sv. maša. Sledi blagoslov kmečkih pridelkov na društvenem prireditvenem prostoru.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo za martinovanje v soboto, 11. novembra, odpotoval avtobus ob 16. uri iz Gorice s trga Medaglie d'ore - z Goriškega z običajnimi postanki do Doberdoba, od koder bo nadaljeval pot v Tricesimo.

PD Rupa-Peč vabi izletnike na srečanje in ogled slik z letošnjega izleta po Grčiji. Dobimo se 14. novembra 2017 ob 18.30 v društvenih prostorih v Rupi.

Javni razpis - 14. priznanje Kazimir Humar. Predloge za priznanje je treba oddati do 31. decembra 2017 na naslov: Zveza slovenske katoliške prosvete - 34170 Gorica-Gorizia, Drevored 20. septembra, 85, s pripisom na ovojnici: "Predlog za priznanje".

V ulici San Giovanni 9 v drugem nadstropju, zraven cerkve sv. Ivana, dajemo v najem trisobno stanovanje. Za informacije tel. (+39) 347 6921591.

"Male oglašje" najdete na našem novem portalu www.noviglas.eu.

Cestitke

Veliko veselje si prinesla Iris s seboj na

svet mami Miheli Nanut iz Štandreža in očku Eriku Kranjcu z Vrsnega. Ko te gledamo tako bistro in brhko, s pečatom sestre Soče in Simona, ti želimo, da bi vedno trosila okrog sebe ta svoj notranji mir in zadovoljstvo. Družine Nanut, Srebrič in Terčič.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 10. 11. 2017 do 16. 11. 2017)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 10. novembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 11. novembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 12. novembra Ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 13. novembra (v studiu Sanja Vogrič): Večer s knjigo.

Torek, 14. novembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 15. novembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pridelki zemlje in duha - Izbor melodij.

Četrtek, 16. novembra (v studiu Andrej Baucon): Četrtekov večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

**Kulturni center
Lojze Bratuž**

**Krožek
Anton Gregorčič**

SREČANJA POD LIPAMI

PRENOVA ITALIJANSKEGA ŠOLSKEGA SISTEMA IN SLOVENSKA ŠOLA V ITALIJI

Gost bo dr. Igor Giacomini,
ravnatelj šolskega urada za FJK.
Z njim se bo pogovarjal
prof. Peter Černic, član višješolskega sveta v Rimu

ČETRTEK, 16. NOVEMBRA 2017, OB 20.00
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ - GORICA

PD ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

PROGRAM PREDSTAV:

- Nedelja, 12. 11. 2017, ob 17. uri
Gledališko društvo Kontrada - Kanal
Vinko Möderndorfer
VAJA ZBORA
komedija

- Nedelja, 10. 12. 2017, ob 17. uri
Gledališka skupina KD Domovina - Osp
John Chopman - Dave Freeman
KLJUČ ZA DVA
komedija

PD Štandrež - Gledališki odsek
Premiera
- Sobota, 27. 1. 2018, ob 20. uri
Abonmajska predstava
- Nedelja, 28. 1. 2018, ob 17. uri
Tone Partljič
ČAJ ZA DVE
nostalgična komedija

Vse predstave bodo v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu. Prodaja vstopnic: eno uro pred vsako predstavo (vstopnica 8 evrov, znižana 6,50 evra *)

*Študenti, starejši od 70 let, društvene in družinske skupine

V SOORGANIZACIJI ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Združenje "Concordia et Pax" v Idriji Spomin na zaslužnega msgr. Franca Močnika

Združenje "Concordia et Pax", ki ima med svojimi člani in sodelavci Goričane in Novogoričane, je v soboto, 4. novembra 2017, organiziralo spominsko srečanje o temi *Osebnost, življenje in delo msgr. Franca Močnika v luči dialoga, sprave in krščanske zavzetosti*. Združenje vsako leto organizira dve srečanja, na katerih skuša približati stališča in poglede na zgodovinske dogodke ali na razne osebnosti, ki so zaznamovale medetnične odnose in pozitivno vplivale na potek zgodovine, ne glede na ideološke ali druge različne pristope. O msgr. Francu Močniku so na dobro obiskanem srečanju spregovorili Renato Podbersič ml., Peter Černic, Damjan Paulin in Karel Bolčina. Organizatorji so izbrali Idrijo, ker je rojstni kraj msgr. Močnika, kjer se je rodil leta 1907. Poleg obletnice rojstva obhajamo letos tudi okroglo obletnico njegovega izгона iz Jugoslavije leta 1947.

Zgodovinski okvir o prvih poveljih letih je podal Renato Podbersič, ki je natančno pregledal vse razpoložljive dokumente in pričevanja o dogajanjih po podpisu mirovne pogodbe. Po njeni ratifikaciji in dokončni ureditvi si je vodstvo katoliške Cerkve prizadevalo za cerkveno-pravno ureditev ozemlja goriške nadškofije, ki je pripadalo Jugoslaviji. Sveti sedež je ustanovil Apostol-

sko administraturo, ki bi skrbela za vernike župnij, ki so prišle pod Jugoslavijo. Za župnijski in dekanijski sedež je bil izbran Solkan, za administratorja pa imenovan dr. Franc

Foto DP

Močnik. Ustanovitvi Apostolske administrature in imenovanju administratorja je nasprotovala nova komunistična oblast. Dr. Močnik si je prizadeval za čim bolj urejeno delovanje in reševanje težav, ki so se stalno pojavljale. Nove politične oblasti so v dr. Močniku videle glavno oviro pri doseganju svojih ciljev, predvsem so želele razbiti enotnost slovenske duhovščine na Goriškem in odstraniti aktivnega duhovnika. Naščuvana množica ga je 19. septembra 1947 porivala do državne meje in ga nato vrgla čez mrežo. Toda Močnik se ni ustrašil tega nasilnega dejanja in se je vrnil v Solkan. Ker tega partija ni prenesla, je za 12. oktober 1947 sklicala v Solkanu mogočen shod OF. Tistega dne se je Močnik umaknil na Sveto Goro. Politična policija ga je iz sve-

tišča odpeljala v Solkan, kjer ga je organizirana množica ponovno vrgla čez mejo. Sveti sedež je za njegovega naslednika imenoval msgr. Mihaela Toroša. Novogoriški župan Sergij Pelhan se je leta 1991 opravičil msgr. Močniku za nasilna dejanja, ki jih je utrpel. Peter Černic je spregovoril o stanju na Goriškem in o delovanju dr. Močnika pred letom 1947. V najhujšem obdobju fašističnega pritiska je Močnik leta 1930 doktoriral

iz matematike na univerzi v Bologni. Istega leta se je vpisal v goriško Centralno bogoslovno semenišče. Duhovniško posvečenje je prejel leta 1934. Najprej je služboval v Črnem Vrhu nad Idrijo, leta 1935 je prišel v Vrtojbo in leta 1937 je bil imenovan za stolnega vikarja slovenskih vernikov v Gorici, kjer je tudi poučeval matematiko v Malem semenišču. V goriški nadškofiji je dr. Močnik opravljal številne pomembne in odgovorne funkcije. Ni se ukvarjal s politiko, čeprav se je strinjal z idejami vplivnega goriškega politika Kralja, ki mu duhovščina ni bila posebno naklonjena. Kljub stopnje-

vanju fašističnega pritiska ni upognil hrbtenice in dal pobudo za razne slovenske ustanove. Tudi pod nemško okupacijo naših krajev je nadaljeval svoje delo. Od leta 1939 je bil član Goriške Mohorjeve družbe in od leta 1953 njen predsednik, kjer je ostal skoraj dvajset let. Leta 1945 je dal pobudo za ustanovitev tednika Slovenski Primorec, prvega demokratičnega časopisa po vojni. Od leta 1955 je bil odgovorni urednik tednika Katoliški glas, ki je nadaljeval poslanstvo Slovenskega Primorca. Damjan Paulin je izpostavil vlogo msgr. Franca Močnika kot vzgojitelja in profesorja. Dolga leta je opravljal odgovorne naloge v slovenskem vzgojnem zavodu Alojzijevejšči v Gorici. Bil je duhovni vođa in leta 1976 je postal ravnatelj te ustanove. V zavodu je vse delo slonelo na njegovih ramenih. Stalno je spremljal študirajočo mladino in je do nje imel zelo razumevajoč, skoraj očetovski odnos. Bil je zelo razgledan in je rad pomagal pri učenju, ne samo v svojih predmetih, matematiki in fiziki, ampak tudi pri vseh drugih šolskih predmetih. Dr. Močnik je bil odličen vzgo-

Foto DP

jitelj, saj je mlade sproščeno in prepričljivo spodbujal k učenju in k spoštovanju medsebojnih odnosov. Kot duhovni voditelj je opozarjal na krščanske vrednote, ki naj človeka spremljajo celo življenje. Za mlade je poskrbel tudi v poletnih mesecih in zgradil kočo v Žabnicah, kjer se je zbirala mladina. Dr. Močnik je več let poučeval matematiko in fiziko na slovenski gimnaziji in liceju v Gorici. V teh predmetih je bil izredno podkovan in imel tudi zelo spoštljiv odnos do

dijakov. Tudi v šoli ni dvigal glasu in je užival veliko spoštovanje med dijaki in tudi kolegi profesorji. O dušnem pastirstvu in skrbi za slovensko krščansko skupnost v Gorici je govoril škofov vikar Karel Bolčina. V svojem posegu je izpostavil razne odlike, ki so zaznamovale Močnikovo versko gorečnost. Bil je referenčna točka za vse slovenske duhovnike in je užival ugled od italijanskih sobratov. Kot du-

hovnik in dušni pastir se je vedno odzival na prošnje duhovnikov, ki so ga vabili v svoje župnije, da bi maševal in pridigal. Bil je odličen govornik in izredno prepričljiv v svojih izjavah. Njegova je zasluga, da sta v Gorici nastala Slovensko pastoralno središče in duhovnija pri sv. Ivanu. S tem se je začelo novo obdobje za Slovence v Gorici. Duhovnija ni župnija, je pa delovala kot prava župnija z vsemi pastoralnimi in drugimi dejavnostmi. Z lastnimi sredstvi je pridobil zraven cerkve prostore za bivanje in župnikovo uradovanje. Stalno je vodil duhovne vaje za razne verske skupnosti. Bil je človek globoke in žive vere. Močnikova zasluga je tudi, da smo na Goriškem dobili nekaj duhovnikov, saj je stalno in vztrajno molil za duhovniške poklice. Večkrat je vodil slovenske romarje v Lurd.

Organizatorjem se je zahvalil tudi Tomaž Pavšič, da so se na tako bogat in vsestranski način spomnili njegovega sorojaka msgr. Franca Močnika.

Srečanju je v cerkvi sv. Jožefa sledila slovesna sv. maša v spomin na msgr. Močnika, ki jo je vodil, ob so-maševanju več duhovnikov, goriški škofov vikar Karel Bolčina. Obred je spremljal domači cerkveni zbor.

DP

Foto DP

Ob osemdesetletnici Florjana Lipuša GRAMOZ – novo prozno delo znanega koroškega pisatelja

V mednarodnem literarnem kontekstu je bilo večkrat rečeno, da po grozotah v Auschwitzu in drugih nacističnih koncentracijskih taboriščih utihne in zamre literarna beseda, ki bi hotela o tem spregovoriti. Vendar to ni tako. V slovenski književnosti je to posebno jasno dokazal Boris Pahor s svojimi spominskimi taboriščnimi besedili. Med koroškimi slovenskimi pisatelji je bistveno zaznamovan s travmatičnimi dogodki iz preteklosti ustanovitelj nekdanje legendarne slovenske literarne koroške revije MLADJE, Florjan Lipuš. Pred osemdesetimi leti, 4. maja 1937, v Lobniku nad Železno Kaplo rojeni pisatelj, vedno znova tematizira temne dogodke iz polpreteklosti, ki so ga obremenili že v otroških letih. V svojih številnih proznih in dramskih delih pri tem napne lok od polpreteklosti do najnovejšega obdobja in obratno. Svoja besedila velikokrat strne v groteskno podobo koroških Slovencev, ki so brez nujne potrebe upognili hrbtenice, začeli izgubljati svoj jezik in so se pasivno vdali v ponižujočo usodo. Čeprav avtor taborišč ni osebno doživel, je v enem od njih tragično umrla njegova mati. K temu mučnemu dogodku se Lipuš vedno znova vrača. V romanu *Odstranitev moje vasi* iz leta 1983

prihajajo mrtvi vaščani samo še v žarrah v domačo vas iz taborišč ti-sočletnega rajha. Med njimi je tudi Lipuševa mati. Živa rana nezno- nosno boli. Pisatelj težke travme ne more dokončno osvetliti, marsikdaj ostaneta samo trpka bolečina in neizrečeno. Tudi v meditativnem knjižnem tekstu *Mrtve duše* iz leta 2015 spomin na tragično preteklost ne zamre. Zdi se, da lahko to subtilno, fragmentarno oblikovano Lipušovo besedilo razumemo kot odskočno desko k njegovemu najnovejšemu proznemu delu s simboličnim grotesknim naslovom *Gramoz*. Knjiga je ob Lipuševi osemdesetletnici nedavno izšla pri mariborski založbi Litera. V tej najnovejši Lipuševi knjigi je objavljena težka in gosto izpisana zgodba o usodi koroških slovenskih taboriščnic v času druge svetovne vojne. Lipuš je ne pripoveduje linearno, temveč fragmentarno v različnih med seboj asociativno povezanih odlomkih. Pri tem se spretno posluži spominskega obiska poznejših generacij v enem od nacističnih koncentracijskih taborišč, kjer se soočijo z usodo svojih tu umrlih prednikov. V ospredju sta med drugim deček in deklica iz najmlajše generacije, ki skušata po svoje doživeti trpljenje in smrt v taborišču um-

rle babice. Lipušu se posreči z mojstrsko poglobljenostjo opisati podoživljanje babičinega trpljenja v psihi obeh otrok. Otroka poskušata ob obisku taborišča najti sledi babičinega trpljenja in si ob tem babico, ki je nista nikoli osebno žive spoznala, na neki način fizično osmisliti. Pri tem ima posebno vlogo taboriščna ploščad za apele, kjer so morale taboriščnice strumno in dolgo ob vsakem vremenu in temperaturi stati pred svojimi nacističnimi mučitelji. Otroka doživita babičino večurno mučno trpljenje v vrsti za apel na močan telesan način. Dolgo in pogumno stojita na ploščadi, kjer je nekoč morala stati njuna babica v želji, da ne sme pasti, kar bi pomenilo, da bi ji paznik poslal strel v tilnik. Lipušu s pomočjo obeh otrok uspe na presenetljiv način prikazati psihično in fizično bolečino

s katerim so bila posuta stojišča barak v nekdanjem taborišču. "Gramoz", ki je dal knjigi naslov, je metafora in simboličen naslov za dogajanje v taboriščni proizvodnji smrti. V zvezi s tem Lipuš med drugim zapiše tudi tole: "Pred milijardami let je privrela magma na svetlo in se strdila, z njenim gramozom so posuta stojišča barak v nekdanjem taborišču. V njih so izbrane predhodnice z vasi žvotarile, nesmiselno

zapravljale življenje, na tem uničevališču so pustile kos za kosom duše in telesa, od katerih na domačih tleh ni bilo kaj položiti v grob, ni bilo kam vklesati imen". Spomine na dogajanja v taborišču smrti povezuje avtor z današnjo koroško stvarnostjo. Pri tem ni posebno optimističen. Že od nekdaj ga moti podoba koroških Slovencev, ki so se v današnjem času po njegovem mnenju sami od sebe vse preveč potrošniško iznakazili. V ta pesimistični okvir sta postavljena tudi deček in deklica iz obiska v taborišču, ki sta medtem odrasla in, kot izgleda, se je njun spomin na babico po avtorjevih besedah že kar precej "zabrazgotinil". Lipuš zapiše, da sta se nekdanja otroka "povaščanila in ... pogumno zaorala v vaško vsakdanjost" ter "obogatila vaško enoličnost". V tem kontekstu je meditativna spominska proza *Gramoz* odločen opomin k čuječnosti. Opomin, da ne pozabimo na žrtve nasilja, ki nas je prizadelo v polpreteklosti. Rane in bolečine so še vedno prisotne. Prihajajo globoko iz notranjosti ranjenih

duš. Pisatelj ne more pozabiti, kaj se je zgodilo in kaj se kljub našim demokratičnim zakonom zaradi neke splošne javne nedonošenosti še vedno godi in v novih oblikah dogaja. Redki so teksti v slovenski in mednarodni literaturi, ki bi se tako globoko, podzvestno iz ranjene duševnosti in zavestno iz prestane represivne zgodovine, spopadli z zlom v nemških koncentracijskih taboriščih. V ospredju avtorjevega zapisa je analiza nasilja oblastniških škornjev, ki prizade-nejo in osramotijo izmučene noge zbeganih zapornic, ki so jim odvzeli čast in dostojanstvo. Bosa noga, stopalo ženske v mrazu in blatu, ki se kljub ponižanju še upira uničenju, je samo ena od podob groze in zgodovinske sramote taborišč, ki jo Lipuš plastično zariše pred bralca v samosvojem, v marsičem arhaičnem literarnem jeziku, ki bi ga bilo vedno posebej analizirati. Lipuš je že v svojih literarnih začetkih pod psevdonimom Boro Kostanek poskušal oblikovati samosvojo prozo, polno drzne in nenavadne poetične metaforike, prepleteno s svojevrstno obarvanim domačim koroškim besediščem in samosvojim ritmom. Kljub novim oblikovnim in vsebinskim dopolnitvam je tudi v novejšem času v nekem smislu ostal zvest svojim prvinskim začetkom. Čeprav se ni, kolikor mi je znano, nikoli ukvarjal z liriko, je v njegovi prozi kljub vsem miselnim proznim ostrinam zelo veliko poetično liričnega. To potrjuje tudi njegovo najnovejše prozno delo *Gramoz*.

Lev Detela

Abonmajska sezona SSG 2017/2018 v Gorici: Soseska Evropa Ali znamo sobivati z ljudmi različnih narodnosti?

Sodeč po predstavi *Soseska Evropa*, je sobivanje z različnimi etničnimi resničnostmi možno, a le, če smo kot posamezniki miselno dovolj odprti za sprejemanje drugačnih kultur, navad, značilnosti pač, ki označujejo evropske, pa tudi druge narodne skupnosti. Otrresti se moramo tudi vseh predsodkov, ki nam ustvarjajo pregrade. Te pa nam onemogočajo se približati sočloveku, ki je zrasel v drugačnem okolju kot mi. Razmišljati tako je vzorno in modro, ko pa se človek znajde v resnici pred drugačnim in drugačnostjo, postane gotovo vse težje. Dvojezična predstava *So-*

seska Evropa ali Kako postati Evropejci z zaščitenim poreklom! Condominio Europa Come diventare europei doc, se tega nelahkega problema loteva s humornim ključem, saj je v njej posutih veliko komičnih trenutkov. Ti pa izvirajo iz večkrat drobnih nesporazumov ali nepomembnih pripetljajev. V tem "posebnem" stanovanjskem bloku sobivajo protagonista, Slovenec Danilo z željami po pevski karieri, Kraševac trdnih korenin, ki rad kaj dobrega poje, njegova italijanska družica Nicoletta, ki se trudi, da bi se naučila slovenščine in je prepričana vegetarijanka ter špor-

tnica in ima rada novosti in drugačne kulture, pa še Italijan Nicola, homoseksualec, ki je še zmeraj zatreskan v nekdanjega partnerja Danila, Lojza, Agnieszka, Pierre, Mercedes, Sloba, Kirsti, ki so pripadniki raznih evropskih narodov. Poljakinja je zelo verna, južnjak je vročerkven, Srb je nagle jeze in prepirljiv, ženske iz severnih krajev so emancipirane... Sobivanje ni lahko, težave nastanejo že zaradi malenkosti. Nesoglasja se razplamtijo zaradi "skrivnostnega" dogodka v smešni detektivki, ki je metafora odnosov v težko združljivi Evropi. V teh stanovalcih se zrcalijo stereotipi, ki smo jih ustvarili na račun ljudi iz različnih držav, zaradi njihovih značajev, navad... Predstava je nastala v koprodukciji Slovenskega stalnega gledališča in Bonawentura - Gledališča Miela v sodelovanju z ZSKD in Mittelfestom in je že obredla kar nekaj odrov. Avtorji so Martin Lissich, Daniel Dan Malalan in Sabrina Morena, ki je tudi zrežirala predstavo. Duhovito besedilo, ki v razbremenjujočem humornem duhu predstavlja zapletene teme težavnega sobivanja, je nekako nadaljevanje dvojezične predstave *Kako postati Slovenci v 50 minutah*.

Postati Evropejci z zaščitenim poreklom ni lahko, možno pa je. Protagonista Danila in Nicoletto z dokaj humornimi potezami živahno upodabljata Daniel Dan Malalan, ki bo v letošnji sezoni član SSG, in Nikla Petruška

Panizon. Na ekranu pa se v različnih vlogah pojavljajo Laura Bussani, Vesna Guštin, Tiina Hallikainen, Franko Korošec, Alessandro Mizzi, Marcela Serli, Mefehnja Tatcheu. Scensko podoba - notranjost stanovanja Danila in Nicolette - ter kostume si je zamislila Sabrina Morena. Za video in avdio posnetke so poskrbeli Antonio Giacomini, Bruno Beltramini in Havar Gergolet. Pri predstavi je bila soudeležena tudi umetnostna galerija TrArt.

V goriškem Kulturnem domu je bila *Soseska Evropa* na programu v ponedeljek, 30. oktobra 2017, kot uvod v letošnjo gledališko sezono SSG, ki se bo začela v ponedeljek, 27. novembra, ob 20.30 v goriškem Kulturnem domu, ko bo SSG v režiji Alena Jelena uprizorilo "urbano" komedijo *Resnica*. V veliki dvorani Kulturnega doma se je na tej uvodni predstavi zbralo ne ravno številno občinstvo. Največ je bilo zvestih, dolgoletnih abonentov. Nekateri so sprejeli tudi povabilo SSG in se eno uro pred predstavo zbrali v atriju Kulturnega doma, da bi z umetniškim koordinatorjem SSG, režiserjem Igorjem Pisonom, nazdravili letošnji sezoni za Gorico, ki jo zaznamujejo ko-

medije. Pison je ob Rossani Paliaga, odgovorni za stike z javnostjo, v prijetnem klepetu predstavil goriško sezono, ki jo sestavlja osem dogodkov, od teh je kar pet komedij, in bo v decembru ponudila dva koncerta v organizaciji Kulturnega doma in Kulturnega centra Lojze Bratuž. Prvi bo 10. 12. v Kulturnem domu v Gorici koncert ŽePZ *Carmen manet*, ki je letos zmagal na prvi izvedbi Evrovizijskega zbora leta v Rigi, drugi pa v Kulturnem centru Lojze Bratuž

Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica ogledali *Baruffe*, v režiji Vita Tauferja. Predstava je koprodukcija štirih primorskih gledališč iz treh držav: SNG Nova Gorica, Gledališča Koper, SSG Trst in Istrskega narodnega gledališča - Mestnega gledališča Pulj (HR). 22. januarja 2018 bo v goriškem Kulturnem domu predstava *Glorious!* Petra Quillerja v režiji Krešimirja Dolencića in izvedbi SNG Drama Maribor, o najslabši sopranisti vseh časov, Florence Foster Jenkins (1868-1944). Poetični tekst Petra Hadkeja Lepi dnevi v *Aranjuezu*, refleksija o življenju v dvojici, v režiji Igorja Pisona in izvedbi SSG, bo na sporedu 5. februarja 2018 v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Dne 12. marca bo v isti dvorani Tarzan (avtor Rok Viličnik rokgre) v režiji Eve Nine Lampič. Predstava je nastala v SNG Drama Ljubljana. Naslovno vlogo igra Marko Mandić. Ob koncu sezone bo še Shakespeareova komedija *Ukročena trmoglavka*, v izved-

bi SSG in režiji Juša A. Zidarja. Vse predstave v abonmaju bodo opremljene z italijanskimi nadnapisi. V abonmajsko goriško ponudbo je vključen tudi brezplačni avtobus za abonente, ki prihajajo iz okoliških vasi. Abonmaje SSG za Gorico vpisujejo pri blagajni Kulturnega doma v Gorici, od ponedeljka do petka, od 9.00 do 13.00 in od 15.00 do 18.00.

Na aperitivu v Kulturnem domu je bil prisoten tudi predsednik ZSKD za Goriško Marino Maršič, ki je strateško dejal, naj vsak od prisotnih pripelje drugič v gledališče s seboj še koga, tako se bo število abonentov vsaj malce zvečalo. Lepo bi bilo, če bi bilo res tako!

Iva Koršič

Kratke

Zadnji koncerti čezmejnega festivala za mir med narodi

Po uspešnih prvih koncertih so vsi ljubitelji glasbe vabljeni na zadnje tri pomembne koncerte čezmejnega Kaiser Karl Festivala, posvečenega blaženemu cesarju Karlu I. za mir med narodi. V petek, 17. 11., bo ob 20.30 v goriški stolnici znani organist Giovanni Feltrin nastopil na večeru, posvečenem orgelskim sonatam. Na starih De Cortejevih orglah pred prezbitorijem bo igral beneške sonate iz 18. stol. Na velikih Zaninovich orglah na koru pa romantični sonati Capoccija in Nemca Rheinbergerja. V nedeljo, 19. 11., bo ob 18. uri v župnijski cerkvi v Vipavi nastopil drug pomemben italijanski organist, Enrico Viccardi, ki bo na Močnikovih orglah izvedel dela J. S. Bacha ter romantične skladbe Rheinbergerja, Respighija in Bossija. Zadnji koncert festivala bo v konkatedrali v Novi Gorici v sredo, 29. 11., ob 20. uri, v kateri bo igral mladi in nagajeni avstrijski organist Johannes Zeinler. Na Mascionijevih orglah, ki jih je načrtoval pokojni Hubert Bergant, bomo poslušali baročne skladbe Muffata in Bacha, nato še Mozarta in sodobnega Schiskeja. Kaiser Karl Festival je pomemben kulturni dogodek in sad sodelovanja med različnimi kulturami. Poleg tega smo prepričani, da predstavlja veliko priložnost, da molimo in delamo za mir tudi z glasbo. Kot pravi papež Francišek, mir se mora najprej roditi v naših srcih. / F. M. Butkovič

Na razstavi v Rimu Bernini predstavljen kot univerzalni umetnik

V galeriji Borghese je na ogled razstava del italijanskega baročnega umetnika Gian Lorenza Berninija (1598-1680), ki Berninija predstavlja kot univerzalnega umetnika. Postavitev združuje 80 umetniških del, od znanih mojstrov, kot je kip Svete Bibiane, pa do nekaterih v novjšem času odkritih študij. Na ogled bo do 4. februarja. Bernini je na razstavi v Galeriji Borghese, ki sicer v svoji zbirki hrani devet njegovih mojstrov, predstavljen kot kipar, slikar, arhitekt in urbanist. "Razstava, kot je ta, je lahko postavljena samo tukaj", so besede direktorice Galerije Borghese Anne Coliva, ki je tudi sokustosinja razstave. Razstava je po njenih besedah tudi velik finančni zalogaj: 150.000 evrov so namenili za zavarovalne premije, pol milijona evrov je stal prevoz del v galerijo, kar 62.000 evrov pa je stalo restavriranje znamenitega Berninijevega kipa Sveta Bibiana. Kip, ki sicer stoji v istoimenski rimski cerkvi, je tokrat prvič predstavljen na razstavi.

Kot je še povedala, želijo z razstavo ob bok Berninijevemu kiparstvu postaviti njegovo slikarstvo ter predvsem izpostaviti njegovo vlogo "direktorja" v izjemnih arhitekturnih projektih, ki mu jih je zaupal Maffeo Barberini oziroma papež Urban VIII.

Bernini je sicer v svoji dolgi karieri sodeloval s kar devetimi papeži, vsak izmed njih pa je imel svojo lastno vizijo Rima 17. stoletja. A Berniniji kot papež je bil tisti, ki je želel, da Bernini postane univerzalni umetnik postane "Michelangelo njegovega časa". Gian Lorenzo Bernini velja za najpomembnejšega umetnika rimskega baroka. Rodil se je v Neaplju. Njegov oče je bil kipar in je deloval v Rimu. Bernini je kmalu zaslovel kot čudežni otrok. Glas o njegovih izjemnih sposobnostih je segel do papeža Pavla V. Borgheseja. Od takrat je Bernini realiziral veliko naročil za papeže, ki so se v 17. stoletju zamenjali na prestolu sv. Petra v Rimu. Baročni Rim, središče krščanstva, si je v 17. stoletju opomoglo od kriz, ki jih je povzročila reformacija. Papeži so se lotili sistematičnega urbanističnega urejanja mesta. Nastajale so nove cestne osi in trgi, na katerih so našli mesto novi spomeniki. Rimski umetniki, še posebej Bernini, so tako imeli veliko priložnosti za ustvarjanje novih del.

V 50. letih 17. stoletja je Bernini odpotoval v Francijo, kjer je bil povabljen na dvor Ludvika XIV. Umrl je leta 1680 v Rimu.

Druga številka mladinske revije Galeb

Jesen je obarvala Galebove strani

Odenki toplih barv, s katerimi je jesen obarvala naravo, se bleščijo na platnici oktobrske številke Galeba. Na papir jih je v stilizirani obliki prelila Mateja Calzi, četrtošolka OŠ P. Trubar - K. D. Kajuh iz Bazovice. Risbe njenih sošolcev z isto vsebino pa krasijo rubriko *Naši šolarji pišejo in rišejo*. Jesensko ozračje je sicer čutiti na marsikateri strani zajetne oktobrske številke. Pesem *Svečnik* Vladimirja Čerkeza opeva "svilničevolstni svišč" (Gentiana Asclepiadea), ki nanaša prihod jeseni. Do podrobnosti natanko ga je ilustrirala Anja Jerčič Jakob. Tudi bolj šegava pesmica *Opozorilo*, ki jo je napisala Barbara Gregorič Gorenc, ilustrirala pa Živa Pahor, je vsa jesenska. Pridih jeseni bo bralec zaznal tudi v rubriki *Soimenjaki* (piše Jo Darinka Kobal, ilustrira pa Ivana Soban), kjer sta ptiček in goba. Zapis je zelo uporaben tudi pri urah naravoslovja. Pesmica *Indijsko poletje* poje o tem, kako čisto pred zimo še zadnjič zasije sonce in nam da iluzijo poletnih dni. V oktobrski številki se dalje razvijajo zgodbe v nadaljevanjih. Taka je npr. *Črnih 5*, ki jo piše Darinka Kobal, v barvah zemlje pa zgodbo ilustrira Katerina Kalc; tokrat je mali krtek srečal Rilčico, o kateri sam ni vedel, da je njegova sovražnica. Za

zmeraj bi rad ostal otrok, da ne bi nikdar vedel, kaj je sovraštvo, ki ga dobro poznajo odrasli. Gozdna vila Gaja, ki je izšla iz domišljije

Majde Artač Sturman, je tokrat pomagala gobici, saj jo je pred skratovim loncem zavarovala tako, da jo je preusmerila k prijazni gospe Berti in je tako postala gobica za šivanje. S krepkimi zamahi čopiča je gobico, škrate in godrnjavega gobana Žana ilustrirala Dunja Joganc. Zgodbici so priložene *Naloge brez nadloge*. Škratek Detektivko (Maja Furman, Ivana Soban) je v

škrapih. Dopolnjevanke, napisane v velikih tiskanih črkah, bodo lahko izpolnili tudi najmlajši šolarji in tako pomagali škratku.

Kako koristen je deževnik, ki je vztrajen kopač, bodo bralci izvedeli iz izčrpnega zapisa v rubriki *Skrivno življenje živali* izpod peresa Marjete Zorec in ob čudovitih, natančnih ilustracijah Katerine Kalc. Njene razlage so zelo uporabne tudi pri naravoslovnih šolskih urah. Kdor ima rad stripe, pa bo takoj prebral dogodivščine medveda in miške, ki sta šla na Japonsko, in rešil priložene naloge, pa tudi radovedno pokukal, kako se kaj imata pasja prijatelja Shiver in Kowalski, ki ju v stripu prikazuje Romeo Toffanetti. Risarji, ki radi barvajo, se bodo dalj časa zaustavili pri ilustraciji Anke Kočever, ki tokrat predstavlja tržnico. Bistre oči bodo morale najti narisane predmete v gneči ljudi. Marjeta Zorec je iz evropskih

pravljic izbrala francosko pravljico Vile, v kateri je pridna, prijazna deklica bogato poplačana, njena lena, hudobna sestra pa kaznovana. Prizore je v dinamični obliki ilustrirala Andreja Gregorčič. *Da se počasi daleč pride*, bodo bralci ugotovili iz istoimenske pesmice Helene A. Bizjak in ilustracij Marka Ropa. Kaj je Mojca Pokrajculja postregla svojim gostom, razkriva Klarisa M. Jovanovič in prilaga recept za sadne kosmiče, ki bodo idealni za zajtrk. Ilustracije je, kot vselej, prispeval Štefan Turk. V jeseni si je treba obleči kaj toplejšega, kot so vetrovka, puhovka, žabe... Matejka Grgič v rubriki *Po slovensko* spodbuja z zapisom in vajami, kako naj lepo po slovensko poimenujemo razne kose oblačil (v pomoč bodo ilustracije Chiare Sepin), za katere navadno iz lenobe ali malomarnosti rabimo kar italijanske izraze. Maša Ogrizek nadaljuje svojo opisno pot med aparati, ki jih rabimo v hiši. Tokrat je v središču njene raziskave štedilnik: iz prvotne črne kuhinje smo prišli do sodobnega štedilnika z vgrajeno pečico in do mikrovalovne pečice.

V oktobrski številki bodo bralci naleteli še na druge strani za bogatenje slovenskega jezika in za pravilno izražanje. Odkrili pa bodo tudi, kako so nekoč otroci imeli radi izštevanko in kaj je to uku-lele. O glasbilih piše Ester Derganc, simpatične ilustracije dodaja Chiara Sepin.

IK

Kratke

Trst / Hvaležnica

Slovesna sveta maša "hvaležnica" v stolnici sv. Justa v Trstu bo v nedeljo, **12. novembra**, ob 16. uri. Sodelovali bodo Mešani pevski zbor Zveze cerkvenih pevskih zborov iz Trsta, redovnice, skavti Slovenske zamejske skavtske organizacije, narodne noše in pritrkovalska skupina Turn iz Mačkolj. Ob somaševanju slovenskih duhovnikov bo slovesno daritev vodil tržaški škof, nadškof msgr. Giampaolo Crepaldi. Toplo vabljeni!

Mavhinje / Pomembna pridobitev za vaško skupnost

Dežela je zaščitila biotop Studenec

V neposredni bližini Mavhinj se nahaja kotanja z ledinskim imenom Studenec, v kateri se nabira voda. Deželna vlada je to območje uvrstila v seznam 30 biotopov posebnega pomena na območju Furlanije Julijske krajine.

Legenda navaja, da vode v zbiralniku ni nikoli zmanjkalo, niti ko je vse naokrog pestila huda suša. Vodo so domačini uporabljali za potrebe gospodinjstev, vaška mladina se je ob Studencu zbirala, nekateri so se svoj čas v njem celo kopali. Studenec, ki nikakor ni izvir vode, saj se v njem zgolj zbira deževnica, je bil za kraško področje, tako revno v vodni viri svoj čas izjemnega pomena. Odslej bo Studenec kot biotopsko območje velikega naravnega in etnološkega pomena užival poseben status. Za vzdrževanje območja, ki ima več lastnikov, bo formalno skrbela občina, dejansko pa Jus Mavhinje. Na podlagi projektov bo tako mogoče izpeljati vrsto vzdrževalnih posegov.

Obiskovalci bodo sicer morali temeljito upoštevati dokaj strog pravilnik za dostop do zaščitene kraškega bisera. Končno torej zaščiteno območje, za katerega so se v prvi vrsti zavzemali vaščani in ni bilo vsiljeno od politike.

Cerkveni zbor Sv. Jernej z Opčin v cerkvi sv. Marije Velike v Trstu

V pričakovanju praznika sv. Marije zdravja prireja Društvo Societa' Filarmonica di Sant'Apollinare in zbor svetišča sv. Marije Velike v Trstu v prihodnjem tednu revijo cerkvene glasbe. Revija je tako zasnovana, da poje pri vsaki italijanski večerni maši drug zbor iz raznih župnij tržaške škofije. Letos sta organizatorja povabila tudi cerkveni pevski zbor Sv. Jernej z Opčin, ki bo pel pri maši v četrtek, 16. novembra, ob 18.30. Izvajal bo Slovensko mašo Ubalda Vrabca in skladbe slovenskih avtorjev Antona Foersterja, Jožeta Trošta, Marija Kogoj, Emila Komela, Petra Jereba in Andreja Missona.

Ponedeljkov večer DSI o naši narodni skupnosti

Slovenska skupnost in temperatura slovenske manjšine

Društvo slovenskih izobražencev je tokrat namenilo ponedeljkov večer naši skupnosti in povabilo medse deželnega tajnika in deželnega predsednika Slovenske skupnosti, edine slovenske stranke v Italiji. Igor Gabrovec in Peter Močnik sta spregovorila o novem italijanskem volilnem zakonu in njegovih posledicah za našo skupnost.

Gabrovec je obnovil že znane zadeve: volilni zakon prinaša parlament, ki ga bodo izvolila posamezna tajništva oz. stranke, ki dosežejo 3 % volilnega konsenza v celotni Italiji. Po njegovem mnenju je tak vstopni prag po meri Alfano-vega gibanja. Parlament ne bo izraz politične večine. Potrebna bo koalicija, ker se Gibanje petih zvezd ne povezuje z ostalimi strankami, zato se bosta najbrž morali povezati desnica in levica. Ta doba je politično nestabilna, je še dodal Gabrovec. Novi zakon je po meri dveh koalicij in ne spodbuja demokracije. Za manjšo stranko, kot je Slovenska skupnost, ni možnosti za izvolitev predstavnika. Doslej smo vedno imeli slovenske predstavnike, ki so kandidirali v velikih strankah. Že Tamara Blažina je kandidirala "za

las", saj je bila izvoljena, ker je stranka dosegla večinsko nagrado. Z novim volilnim zakonom ni zadoščeno zaščitnemu zakonu.

Ivo Jevnikar, ki je povezoval srečanje, je spomnil, kako je vsedržavna zbornica časnikarjev ob nedavnih volitvah ustanovila okrožja za pripadnike manjšin in

lilni zakon nastal v "čudnem" parlamentu: "Če ga je ustavno sodišče dvakrat razveljavilo, ga lahko tudi tretjič". Bil je zelo slabo sestavljen in odobren. Predstavlja očitno diskriminacijo narodnih manjšin. Sam upa, da se bodo ljudje streznili, ker s tako zakonodajo ne bomo prišli daleč. Kot je dejal Gabrovec, so za slo-

kor, da so ohranili z njo dialog. Tudi z Južnimi Tirolci imajo pozitiven odnos, s poslancem Dorfmanom so stalno v stiku.

Dejstvo je, da ne bomo mogli samostojno izbirati svojega bodočega poslanca ali senatorja in obstaja velika možnost, da prvič po petdesetih letih ostanemo brez svojega predstavnika v Rimu. Ker SSK nima pogojev, da bi sama nastopala, bo morala moledovati svojega predstavnika pri italijanskih vsedržavnih strankah.

Sledil je obračun trenutnega stanja. Gabrovec je mnenja, da živimo v popolnoma različnih časih, ko vlada kaos na vseh področjih in popuščajo stare vezi. Razmisliti bo treba o poteh, ki jih lahko uberemo. Prav programski kongres lahko prinese nove ideje. Razumeti morajo, kako zbrati ljudi in kaj jih navdušuje. Treba se bo vrniti k ljudem in jih poslušati.

Slovenska skupnost je najstarejša stranka, ki je preživela marsikatero preizkušnjo. Kljub vse večji abstinenci in demografski nemoči bo treba razmisliti o tem, kako ohraniti kapital – to je največji izziv vseh političnih strank.

Metka Šinigoj

upoštevala dve zajamčeni mesti za pripadnike slovenske manjšine. Izvoljen je bil Giorgio Banchig.

Deželni predsednik SSK Močnik je spregovoril o tem, kako je vo-

vensko listo predlagali 1 % volilni prag, ki pa ga niso upoštevali. Z Demokrasko stranko imajo dogovor, a ta jih upošteva, kjer so potrebni, in jih pušča zunaj, ko jih ne rabi. Pomembno je vsek-

sce Pennini za Ravelov Bolero, bo do 19. novembra na sporedu v dvorani Bartoli nova produkcija stalnega gledališča FJK La Guerra (Vojna) Carla Goldonija. Gre za dokaj nenavadno delo iz repertoarja velikega komediografa, ki ga je režiser in ravnatelj tržaškega gledališča Franco Pero' izbral morda zaradi sovpadanja s proslavami stoletnice *velike vojske*. Ali pa, kot sam pravi, zaradi vedno aktualne psihološke analize junakov, ki pričakujejo sovražnikov napad in so vpredeni v mrežo majhnih, na videz banalnih, a občutenih osebnih zgodb. V domači igralski zasedbi so znana imena, kot Filippo Borghi, Ester Galazzi, Riccardo Maranzana, Francesco Migliaccio, Federica De Benedittis, ki se vrača iz drugih izkušenj (s Paravidinom), preizkušeni igralci, kot Mauro Malinverno, Adriano Giraldi, Giulio Cancelli, in tudi učenci videmske akademije Nello Pepe, Gilberto Innocenti in Stefano Pettenella.

Od 8. do 12. novembra pa je v veliki dvorani **Rihard II.** Williama Shakespeara v priredbi in režiji nemškega režiserja Petra Steina, med najbolj znanimi v Evropi in svetu. Za produkcijo Teatra Metastasio iz Prata je izbral manj znano, a še kako aktualno Shakespearejevo delo o odstavitvi vladarja in povezanih vprašanjih legitimnosti in upravičenosti, etike in oportuniteti. Pomislimo le na to, kar se te dni dogaja v Kataloniji! Vedno pričujoči, vedno veljavni Shakespeare kot še drugi klasiki, ki nam od Ajshila, Evripida in Sofokleja dalje pomagajo razvozlati protislovja in tajne človeške komedije in tragedije. V vlogi odstavljenega kralja bomo uživali ob izjemoma ženski interpretki Maddaleni Crippa, ki je med vodilnimi damami italijanskega odra, ob Paolu Preziosiju, Alessandru Avaroneju in drugimi.

Nazadnje bo še 13. novembra gledališko glasbeni poklon **Luciu Battistiju Pensieri e parole**, z glasom neapeljskega igralca Peppeja Servilla, saksofonista Javierja Girotta, trobentača Fabrizia Bossa, kontrabasista Furia Di Castri, pianistke Rite Marcotulli in Mattie Barbieri (tolkala). Več informacij o vsebini in koledarju predstav dobite na spletni strani: www.ilrossetti.it.

Davorin Devetak

Po zagotovitvi tržaške prefektinje
Vladno manjšinsko omizje bo nadaljevalo delo

Vladno omizje za slovensko narodno skupnost bi se lahko sestalo že v letošnjem letu. Tako je predsednik SKGZ in SSO, Rudiju Pavšiču in Walterju Bandliju, ter predsednici paritetnega odbora Kseniji Dobrila povedala prefektinja Annapaola Porzio na srečan-

že nekaj pogovorov na notranjem ministrstvu, kjer so ji zagotovili, da se bo delovanje omizja nemo-teno nadaljevalo do parlamentarnih volitev. Na srečanju so se dogovorili za predhodno srečanje v Rimu, kjer bi predsedniki krovnih organizacij in paritetnega odbora izpostavili nekatere prioritete teme, ki bi jih

kazalo vključiti na dnevni red. Obisk na prefekturi je bil tudi priložnost, da so se manjšinski predstavniki zahvalili dosedanjemu predsedniku Filippu Bubbicu in njegovim sode-

Prefektinja Annapaola Porzio

ju v tržaški vladni palači. Srečanja se je udeležil tudi podprefekt Fabio Millotti.

Po odstopu dosedanjega predsednika vladnega omizja Filippa Bubbica, ki je po odcepitvi v Demokraski stranki odstopil s položaja, je v narodni skupnosti nastala bojazan, da bi manjšinsko omizje prenehalo delovati. To bi upočasnilo uresničevanje nekaterih členov zaščitnega zakona, zmanjkal pa bi tudi vladni forum, ki je doslej deloval pozitivno in učinkovito rešil nekatera pomembna vprašanja, ki zadevajo našo skupnost.

V zvezi s tem je prefektinja imela

lavecem za konstruktivno vodenje omizja in za prizadevanja v korist slovenske narodne skupnosti.

Predstavniki manjšine soglašajo, da bi se moralo vladno omizje čim prej sestati tudi zato, da bi se začela razprava glede sestave volilnih okrožij v Furlaniji Julijski krajini. Tudi to vprašanje je namreč v pristojnosti notranjega ministrstva, kjer domuje manjšinsko omizje. Na srečanju je tekla beseda tudi o problematikah šolstva in o pravilni pisavi imen in priimkov na potnih listih in elektronskih osebnih izkaznicah. Tudi ta vprašanja bi bilo potrebno rešiti še v tej mandatni dobi.

Za začetek sezone nenavadni in sugestivni Paolini

V Rossettiju še Goldonijeva Vojna, Shakespearejev Rihard II., ples in glasba

Izjemen gledališki pripovedovalec in zvezdnik angažirane televizije Marco Paolini se vrača v Trst. Po zgodovinskih rekonstrukcijah zagonetnih dram poveljne Italije, kot sta Vajont in Ustica, aktualizacijah klasičnih del, kot sta Milijon Marca Pola in Nesrečniki Hugoja, se zdaj ponuja občinstvu in pravzaprav tudi bralcem z novim projektom **Le avventure di Numero Primo**, ki ga je sestavil skupaj s sociologom in naravovarstvenikom, prav tako Benečanom, Gianfrancom Bettinom, v obliki gledališkega recitala in hkrati romana, ki je izšel pri Einaudiju.

Paolini ne ustvarja klasičnega gledališča, ponuja raje homerski model izpovedovalca ustnega izročila, privlačnih in sugestivnih pripovedi v sijaju plemenite dvorske družbe ali ob medli luči ognjišča po dolgem dnevu kmečkega dela. Tokratna pripoved zre v našo sedanjost in njeno, skoro znanstvenofantastično projekcijo v apokaliptične predstave o stehnologizirani družbi in življenju, ki se nam obeta. Priča smo njegovim značilnim dovtipom in se od časa do časa tudi zabavamo ob njih, ki so v izrazitem beneškem žargonu, kar te prevzame, pa so karizma, njegova drža na odru, nič kaj spektakulska, in njegov nagovor, ki sproži pravo empatijo s tem, kar pripoveduje. Na primer z zgodbo čudežnega otroka, napol med Kosmačevim **Tantadrujem** in napol malim junakom Spielbergove **Umetne inteligence**, ki ga spočne umetni stroj po volji matere znanstvenice Echne'. Kdor je te dni videl novega Iztrebljevalca kanadskega režiserja Dennisa Villeneuvea **Blade Runner 2049**, bo morda dobil še druge asonance o zmeraj manj ločljivi meji med naravnim in umetnim.

Nesojeni antiheroj, humanistični fotoreporter Ettore, ki živi v postatomskih Mestrah, med "krhkim" lagunskim mestom in ekološko spremenjeno industrijsko Marghero, dobi petletnega sinčka po posredovanju računalnika. Mali Numero Primo (Praštevilo), ki ga sodobni

Mojster Polenta preimenuje v Nicolasa, je izredno bister in nadarjen, vse razume in se vsem prikupe, čudnim in simpatičnim junakom podzemlja prihodnosti, tudi romskemu prijatelju Mariu iz družine potujočih upraviteljev vrtiljakov, ki ga spozna kot sošolca v Trstu. Oče in sin skupaj s kozo, ki jo je ustvaril 3D tiskalnik, se lotijo paradoksnega potovanja po turobni sedanjosti-sodobnosti, ki jo nadzorujejo in podjarmljajo veliko-očetovski mehanizmi, a tudi pristni in topli človeški odnosi.

Paolini ni pesimist: do tehnologije, pravi, je treba imeti zavesten odnos, v dialektičnem ravnesju med upanjem in zaupanjem. Zanimi-

Iz predstave Richard II. te dni v Rossettiju

vo, italijanska pojma *speranza* in *fiducia* sta si v slovenščini etimološko zelo blizu, skoraj slična v svojem dovršenem in nedovršenem razponu. Tehnologija ni noben hov hov, je povedal na Rossettijevem odru, kar doživljamo do osemnajstih, dvajsetih let, pojmujejo kot naravno in nam je domače. Vse novosti pa, ne zgolj tehnološke, ki se pojavijo v našem zrelem življenju, dobijo nekaj grozeč, sovražen in nevaren predznak, ki je za Paolinija neutemeljen. Po odprtju sezone sodobnega baleta v Rossettiju z Baletom iz Rima, ki je izvajal triptih **Bole-ro/Trip Tac** s koreografijami Giorgie Nardin in Chiare Frigo za Debussyjevo glasbo in France-

in tragedije. V vlogi odstavljenega kralja bomo uživali ob izjemoma ženski interpretki Maddaleni Crippa, ki je med vodilnimi damami italijanskega odra, ob Paolu Preziosiju, Alessandru Avaroneju in drugimi.

Nadškof Crepaldi ob prazniku mestnega zavetnika sv. Justa

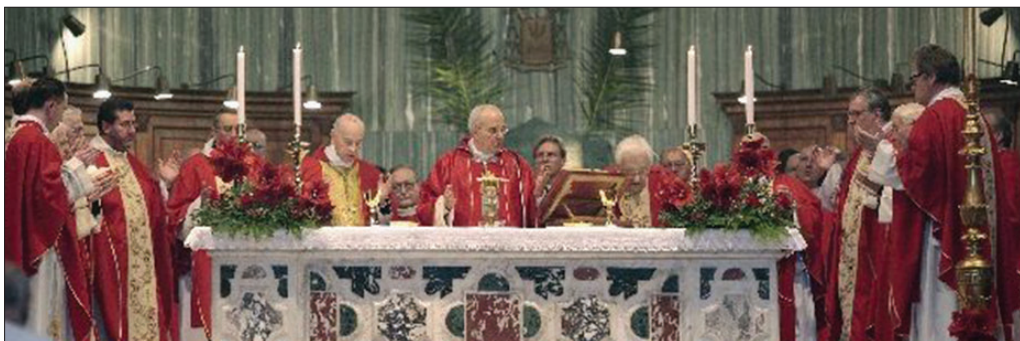
Mladi, varuhi naše prihodnosti

Glavne misli homilije med slovesnim somaševanjem na praznik mestnega zavetnika in mučenca sv. Justa je nadškof Giampaolo Crepaldi v petek, 3. novembra, v katedrali sv. Justa posvetil mladim.

O zavetniku mesta in krajevne Cerkve je dejal, da je vzel nase težak in boleč križ, izbral je, da izgubi življenje za Kristusa. Tako je zaslužil življenje brez konca, venec slave, s katerim še vedno usmerja in razsvetljuje pot vernikov. Sv. Just tudi danes ponuja zgled doslednega življenja in nas vabi, da bi z osebnim pričevanjem razodevali pripadnost Cerkvi in Kristusu. Sveti Just posreduje za nas, "svoje someščane", da bi bili pogumni Kristusovi pričevalci in bi z dejavno vero povrnili lepoto življenju našega mesta in ozemlja. Pomembno poglavje skupnih prizadevanj za lepše versko in civilno sožitje pomeni pozornost, ki jo moramo posvečati mladim, saj ti so varuhi naše prihodnosti. Njim je tudi tržaška Cerkev posvetila

pastoralno leto 2017-2018 v luči škofovske sinode o mladih, veri in razločevanju poklicnosti, ki jo bo svet oče Frančišek odprl oktobra 2018. Vsi se zavedamo, je nadaljeval msgr. Crepaldi, da se družina in svet mladih oddaljujeta od Kristusa in

ustanovah in tudi Cerkvi - prepogosto dajejo proti-zgled, saj tudi sami tavajo brez ciljev in obzorij. Sv. Just nam s svojim svetlim zgledom pravi, da tudi ta temni čas pričakuje, da bi ga osvetlil Kristus. Cerkev naj zato z upanjem in zaupanjem prinaša

Cerkve. Kako je prišlo do tega? Odgovor lahko iščemo le s ponižnostjo, molitvijo in pristnim pastoralnim razločevanjem, pa tudi tako, da prisluhnemo mladinskim stvarnostim župnij, društev in gibanj ter na sploh našega ozemlja v prepričanju, da brez vere v Kristusa in brez izkušnje cerkvene skupnosti mladi tvegajo biti revnejši, kar se tiče človeškosti in življenjskih načrtov. Vse to je možno, samo če ohranimo globoko zaupanje v mogočno Božjo milost, ki podira zidove brezbriznosti, in veliko zaupanje v same mlade, ki so povečini žrtve odraslih; slednji - v družini, šoli, službi,

Kristusa mladim in mlade Kristusu. Nujno je potrebno poseči v svet izobraževanja. Zavajajoče je govoriti o krizi mladih, ne da bi jo uokvirili v kontekst krize odraslih. "Mi odrasli - starši, politiki, učitelji, organizatorji prostega časa, ljudje sredstev javnega obveščanja, duhovniki... - smo del problema". Resno se moramo vprašati, ali so naši odnosi z mladimi dovolj kakovostni. Z najboljšimi duhovnimi in vzgojnimi močmi moramo mladim pomagati, da spet dojamajo visoki smisel čustvenih in spolnih odnosov v luči zakona in družine; ta je

namreč danes "zastrupljena" z vizijo, ki ločuje spolnost od starševstva in prek "teorije gender" izničuje naravno danost moške in ženske narave. Mladim moramo pomagati, da spet odkrijejo visoki smisel dela, preživljanja prostega časa, skupnega dobrega, družbene odgovornosti in politike, saj je v današnji Italiji zaradi kulturne zmede, sebičnosti mogočnih in korupcije težko najti pravo smer. Naraščanje prodaje mamil tvega povzročiti neozdravljive

rane na koži naših mladih. Zatiskati si oči ali skušati legalizirati uporabo mamil - to je tipično za osebe, ki so se odpovedale izobraževalnemu izzivu.

V Trstu potrebujemo "prepričano in prepričljivo vzgojno zavezo, ki bi gledala na mlade in njihovo prihodnost z odgovornostjo in ljubeznijo", je še poudaril nadškof. Nad vsem tem naj se zamislijo verske skupnosti, pa tudi družine, svet šole, gospodarstva in politike. Brez vzgojne zaveze se bomo zaman spraševali, kakšen svet puščamo otrokom, saj bo pravo vprašanje to, kakšne otroke puščamo prihodnjemu svetu. Trst s svojim ozemljem ima v tem trenutku primerne človeške in duhovne vire, da se odločno sooči z omenjenimi težavami. Vse te namene je nadškof Crepaldi zaupal zavetniku sv. Justu in Božji Materi, ki ji je 13. oktobra, ob stoletnici prikazani v Fatimi, posvetil mesto.

Darovi

Misijonski krožek Rojan je prejel:

za slovenske misijonarje: Marjanca Prosen 20 evrov, Franc Saksida 40 evrov, nabirka na Misijonsko nedeljo 232 evrov, v spomin na starše daruje Nadja Peric 50 evrov, Elč Abram 25 evrov, U. M. M. 80 evrov.

Za riž otrokom p. Pedra Opeke daruje Marjana Babnik 10 evrov.

Darove lahko nakažete tudi na: ZADRUŽNE KRAŠKE BANKE IBAN: IT22 L089 2802 2010 2000 0086 948

Codice BIC: CCTSIT2TXXX Misijonski krožek Rojan ul. Cordaroli 29 34135 Trst

Dijaki liceja F. Prešerna v deželnem svetu

Sprejel jih je podpredsednik Igor Gabrovec

Pred kratkim je skupina dijakov in dijakinj znanstvenega liceja Franceta Prešerna iz Trsta v spremstvu umetnice Vivijane Kljun obiskala interaktivno razstavo SOS bulizem, ki bo do 20. novembra na ogled v prostorih deželnega sveta. Skupino mladih je sprejel in nagovoril deželni svetnik SSk in podpredsednik deželnega sveta Igor Gabrovec, ki je posebej izpostavil aktualnost obravnavane tematike. Razstava si je zadala cilj, da mlade nagovarja in spodbuja, da se sami in v skupini neposredno soočajo s pojavom bulizma. "Posebna pozornost je namenjena preventivi, se pravi vzgoji k sočutnosti, solidarnosti in sprejemanju različnosti, zato da pojave nasilja med mladimi zatremo že ob nastajanju. Vsak izmed nas se lahko kar mimogrede znajde v vlogi žrtve nasilja ali tudi

povzročitelja. Zato je pomembno, da smo pozorni in občutljivi za težave bližnjega, da se postavimo na stran šibkejšega, da razumemo njegovo bolečino, da smo solidarni tudi z najmanjšimi gestami", je poudaril deželni svetnik Gabrovec.

Predstavitev spletne platforme

Moj jezik. Moje znanje. Moja izbira

Slovenski raziskovalni inštitut (SLORI) in Dijaški dom S. Kosovela iz Trsta sta zasnovala spletno platformo SMEJse - Slovenščina kot manjšinski jezik, ki bo zbirališče novih in že obstoječih orodij, gradiv in informacij za razvoj jezikovnih veščin in spretnosti v slovenskem jeziku. Predstavitev spletne platforme je bila v torek, 7. novembra 2017, v Dvorani ZKB na Opčinah. Dogodek je potekal v sodelovanju z Uradom za slovenske šole pri Deželnem šolskem uradu za Furlanijo Julijsko krajino.

Zasnova in priprava spletne platforme sodita med aktivnosti projekta *Spodbujanje razvoja jezikov-*

razumevalnih spretnosti v slovenskem jeziku, ki pa ob tem ustrezajo tudi standardom strokovnosti, inovativnosti in uporabnosti. Na spletni platformi se zdaj zbirajo zanimive hiperpovezave (linki): video in avdio gradivo, informacije o dogodkih in programih, testi, gradivo in orodja za učenje slovenščine ... Hkrati pa nastajajo tudi avtorske objave: gre za poljudnostrokovne članke s področja večjezičnosti in jezikovnega stikanja, pa tudi za učne enote, ki jih pripravlja skupina profesorjev in vzgojiteljev.

V tej prvi fazi so nastale tri poskusne učne enote, namenjene učencem zadnjih letnikov prvostopen-

nih veščin za potrebe sporazumevanja v slovenskem jeziku, ki ga je sofinanciralo CZZ Projekt. Namen projekta je spodbujanje različnih rab živega slovenskega jezika na območju italijansko-slovenskega jezikovnega stikanja, predvsem v Italiji.

Spletna platforma SMEJse bo dostopna različnim ciljnim skupinam (od predšolskih otrok do odraslih uporabnikov, od splošne do strokovne javnosti). Nekatere vsebine bodo prevedene tudi v italijanski in angleški jezik. Struktura spletne platforme bo omogočala hitro in preprosto sprotno dopolnjevanje ter objavljanje vsebin tudi na socialnih omrežjih. S tem bo nudila ustrezen e-prostor za promocijo raznolikih dejavnosti, ki so ciljno namenjene spodbujanju jezikovnih veščin in spo-

jskih srednjih šol in dijakom prvih letnikov drugostopenjskih srednjih šol. Pri pripravi so - poleg omenjenih vodilnih partnerjev - sodelovale še nekatere šole (Dvojezična večstopenjska šola v Špetru, DIZ Jožefa Štefana iz Trsta in šolski tehniški pol Cankar Zois Vega iz Gorice) ter Dijaški dom S. Gregorčiča iz Gorice. Učne enote so pripravili profesorji in profesorice Vesna Jagodic, Marija Kostnapfel, Ana Pulko, Franci Vau-potič, Mara Žerjal in Jana Žigon; gradivo pa sta uredili Polona Libešar in Matejka Grgič, ki je sicer tudi strokovni vodja projekta.

Vodilna partnerja poudarjata, da je vzpostavitev portala šele začetek dolge poti: spletna orodja namreč omogočajo dopolnjevanje, posodobljanje in stalno nadgradnjo.

Srečanje Slorija v Tržaškem knjižnem središču

Obmejno prebivalstvo še občuti mejo

"Meje so padle"! Poljudnost tega gesla je po eni strani odsev empatičnosti, ki se sprošča ob velikih spremembah na naši stari celini. V postopkih evropske integracije se države preoblikujejo iz konkurenčnih oponentov v načelno enotno in harmonično zvezo na podlagi složnosti, edinosti in skupnih interesov. Tudi slogan *Evropa brez meja* dokazuje nepoznanje dejanskega stanja evropskega geopolitičnega atlasta in postopkov, ki ga izoblikujejo.

Te teme so uvedle večer, na katerem so 24. oktobra predstavili monografijo *Skupnost v središču Evrope. Slovenci v Italiji od padca Berlinskega zidu do izzivov tretjega tisočletja*. Srečanje, ki ga je organiziral SLORI, Slovenski raziskovalni inštitut, je potekalo v Tržaškem knjižnem središču. Iz omenjene publikacije izhaja, da je med slovenskim obmejnimi prebivalstvom državna meja še precej vidna, doživeta oz. občutena pregrada.

Na predstavitvi in posvetu sta Nina Ukmar v vlogi direktorice sežanskega Kosovelovega doma in Ana Toroš, profesorica slove-

nistike na novogoriški univerzi, poročali o dejanskem stanju Slovencev v Italiji. Pogovor je vodila Martina Kafol, urednica Založništva tržaškega tiska. Gostji iz Slovenije sta v študiji dognali, da si mladi Slovenci v Italiji ne ogledujejo filmov v izvirni verziji s podnapisi v slovenskem jeziku, ki jih redno predvajajo npr. v Kosovelovem domu v Sežani. Beseda je tekla tudi o problematikah Slovenskega stalnega gle-

zamejstva, ki se trdno oklepajo prostora, na katerem delujejo, in premalo poročajo o dogodkih na drugi strani "meje". Po mnenju prisotnih je že ustaljena praksa, da si uporabniki sami na spletu poiščejo novice o kakem čezmejnem dogodku, koncertu ali razstavi.

Podobno kot na Tržaškem ima nepoznavanje premoč tudi na goriškem ozemlju, kjer npr. študentje iz Nove Gorice zgodovine Slovencev v Italiji v povprečni meri ne poznajo veliko. Kar zaveda ozaveščenost Slovencev iz Nove Gorice glede slovenskih ustanov, ki delujejo v Gorici, še vedno prevladuje nevednost. Glede dvojezičnosti so v Kopru bolj dovzetni kot v sežanski

mejnih srečanj, kar bi gotovo okrepilo spoznavanje obeh obmejnih skupnosti.

Publikacija, ki podrobno razčlenjuje položaj Slovencev v Italiji v preteklem četrstoletju, sta uredili raziskovalka Norina Bogatec in Zaira Vidau.

Na predstavitvi publikacije je SLORI nagradil tudi nagrajenke letošnjega razpisa za najboljšo diplomsko in poddiplomsko delo. S tem natečajem želi Slovenski raziskovalni inštitut spodbuditi obetajoče mlade diplomirane izvedence k nadaljnjemu izobraževalnemu izpopolnjevanju. Letošnji dobitnici sta Valentina Racman in Irina Moira Cavaion.

Valentina Racman, doma iz Gročane v občini Dolina, je absolventka Pedagoške fakultete Univerze na Primorskem. Z diplomsko nalogo *Izziv in praksa vključevanja neslovensko govorečih otrok v vrte s slovenskim učnim jezikom v Italiji* je Racmanova želela opozoriti na porast vključevanja neslovensko govorečih otrok in obenem na težave, ki nastajajo med temi vključevalnimi procesi. Druga nagrajenka z Univerze na Primorskem, Irina Moira Cavaion, je v doktorski disertaciji, ki nosi naslov *Poučevanje in učenje sosedskih jezikov v osnovni šoli ob čezmejnem povezovanju*, raziskala nove pristope k učenju in proučevanju slovenskega in italijanskega jezika v čezmejnem prostoru. Kot marsikdo je tudi sama prepričana, da bi v naših regijah, tako na italijanski kot na slovenski strani, morali postati jeziki sredstvo družbene vključitve.

Marko Manin

Foto damj@n

dališča, ki s težavo pridobiva publiko s Krasa. Zabeležili sta zanimiv podatek, da ljudje s Krasa hodijo pogostoma kupovat publikacije v Koper in manj v Trst. Obenem je tu prisoten problem slovenskih medijev, iz matice in

Kraški regiji. Predavateljici sta za uresničevanje boljših stikov med Slovenci v Italiji in Sloveniji predlagali večjo gibljivost na obeh straneh "meje". Pomembno je, da bi bili dijaki deležni nepretrganih čez-

Vseslovenska akcija Moja dežela - lepa in gostoljubna

Med najboljšimi Izola, Bovec, Koper in Kras

V Kranjski Gori je potekal konec 26. vseslovenske akcije *Moja dežela - lepa in gostoljubna* v organizaciji Turistične zveze Slovenije (TZS), ki redno poteka že od leta 1991. Ob razglasitvi rezultatov so se visokih priznanj za prvo najlepše in najgostoljubnejše turistično mesto Slovenije veselili tudi primorski ponudniki.

Tokratno tekmovanje v kakovosti turistične ponudbe, urejenosti in varstva okolja *Moja dežela - lepa in gostoljubna* je Turistična zveza Slovenije pripravila v sodelovanju z Direktoratom za turizem in internacionalizacijo pri Ministrstvu za gospodarski razvoj in tehnologijo. Na slovesnosti, dne 17. oktobra, ko so

skenili letošnjo vseslovensko akcijo, na kateri je TZS podelila priznanja najbolj urejenim in gostoljubnim krajem že šestindvajsetič zapored. V bistvu je šlo za državno tekmovanje, na katerega se je letos uvrstilo 86 mest in krajev, 10 kampov in šest mladinskih prenočišč, 26 tematskih poti, izbirali pa so tudi najbolj urejen Petrolov bencinski servis. Tokrat so zopet ocenjevali tudi vojašnice Slovenske vojske. Razveseljivo je, da je akcija, v dobrih dveh desetletjih, prerasla v vseslovensko gibanje in v njej sodeluje že več kot dve tretjini slovenskih občin, pri čemer se trudi zajeti najbolj odmaknjene dele države, so poudarili. Projekt omogoča tudi sodelovanje na mednarodnem

tekmovanju najlepše urejenih evropskih mest in vasi *Entente Florale*. Tokrat je potekal pod častnim pokroviteljstvom predsednika države Boruta Pahorja. Med večjimi mesti je letos vse močno prekosil Koper, med srednjimi Postojna in manjšimi Žalec. Med turističnimi kraji sta krepko izstopala Izola in Bovec. Med zdraviliškimi je bila najboljšje ocenjena Rogaška Slatina, med izletniškimi pa še pred leti neznana Velika Polana, katere prepoznavnost strmo raste.

Nagrajenca v kategoriji jeder sta Mojstrana kot vaško jedro

in Grad Rače kot urbano jedro. Prvo mesto med mladinskimi prenočišči je zasedel Hostel Pekarna v Mariboru, med kampi Kamp Menina v Logarski dolini, naj tematska pot je postala pot Živi muzej Krasa. Najbolje ocenjen Petrolov servis je tisti na Lescah.

V spletnem glasovanju so

Podčetrtku med zdraviliškimi kraji ter Izoli med turističnimi kraji.

Posebej so izpostavili dobro delo prostovoljcev v turističnih društvih. Tudi po njihovi zaslugi postaja Slovenija iz leta v leto bolj urejena. Društva so lahko ponosna, da prispeva danes k temu več kot 40.000 članov in

poglobljati tudi sodelovanje tovrstnih posoških društev z bližnjo Benečijo.

Na prireditvi je, med drugimi, spregovorila tudi državna sekretarka na MGRT Eva Štravs Podlogar, ki je pohvalila vse uvrščene v finale in čestitala zmagovalnim krajem in mestom. V svojem nagovoru je spomnila tudi na smernice slovenskega turizma, po katerih Slovenija stavi na turizem s petimi zvezdicami.

Je sicer prav, da se Slovenija osredotoča na promocijo, a je to samo en, celo manjši segment spodbujanja te gospodarske dejavnosti.

Miran Mihelič

medtem ljudje presodili, da prvo mesto za urejenost med večjimi mesti pripada Kopru,

občasnih sodelavcev, predvsem s prostovoljnimi delom. Lepo bi bilo še bolj širiti in

Katja Ferletič

TAKI SMO (15)

Ko Amazona še ni bilo, smo imeli Postalmarket

Splet je v zadnjih letih popolnoma spremenil način kupovanja in trženja izdelkov in storitev. Velike samopostrežne trgovine, v katerih smo prvič srečali pojem "vse pod isto streho", to se pravi, da smo na isti lokaciji našli najrazličnejše izdelke, se morajo danes spopadati s konkurenco spletnih trgovin.

Kupci danes iščemo informacije in kupujemo na popolnoma drugačen način, pogostost nakupovanja na spletu se je izjemno povečala in prihaja v navado tako pri iskanju predmetov kot tudi storitev, npr. zavarovanja, letalske vozovnice, rezervacije v hotelih ... Po podatkih študije School of Management milanske politehnike je vrednost spletnih nakupov italijanskih potrošnikov letos dosegla 23,6 milijarde evrov, 17 % več kot v letu 2016. Nakupovanje izdelkov se je povečalo za 28 % in predstavlja približno 150 milijonov spletnih naročil in je prvič preseгло naročanje storitev.

Zelo se je povečalo zanimanje za izdelke, ki spadajo v sektorja informatike in elektronike, s približno 4 milijardami evrov vrednosti prodaja in 28 % porastka v primerjavi z letom 2016. Nakupovanje oblačil se je povečalo za 28 % in je letos doseglo 2,5 milijarde evrov vrednosti, tako kot kupovanje pohištva, predmetov za dekor in vsega drugega, kar spada v gospodinjstvo. Za 22 % se je povečalo zanimanje za knjige in revije - 840 milijonov evrov prodaja! Spletno kupujemo tudi rezervne avtomobilske dele, parfume, ličila in igrače. Leta 2017 smo približno eno tretjino spletnih nakupov naredili s svojim pametnim telefončkom ali pa tablico.

V času, ko nismo še poznali interneta, je v Italiji obstajal zelo uspešen sistem kupovanja in dostave nakupov na dom: namesto miške in telefončka smo uporabljali pošto in domači telefon ter izdelke zbirali na katalogu Postalmarket, ki je bil pri nas predhodnik Amazona in drugih spletnih trgovin.

Družbo Postalmarket je ustanovila podjetnica Anna Bonomi Bolchini leta 1959 v kraju San Bovio, v bližini milanskega letališča Linate, ker je nameravala prinesiti v Italijo ameriški sistem prodaje na dom. Podjetje je kmalu postalo zelo uspešno, saj veliko ljudi je z veseljem na tak način kupovalo izdelke, ki so bili oglaševani po državnih televizijskih mrežah. V letih 60 in 70 se je podjetje zelo razvilo, do prve hujske ekonomske krize pa je prišlo v 80. letih, kmalu zatem pa je

prišlo spet do novega vzpona: leta 1987 je podjetje Postalmarket zaposlovalo 1400 ljudi in imelo 385 milijard lir dobička (20,4 % več od prejšnjega leta). Na začetku 90. let je postalo najpomembnejše podjetje na tržišču prodaje po pošti s 600 milijardami lir dobička in 45.000 pošiljkami na dan. Pomembni italijanski modni ustvarjalci, kot so bili Krizia, Enrico Coveri in Laura Biagiotti, so ustvarjali ekskluzivne modne kolekcije za katalog. Fotografije italijanskih in svetovno znanih igralk in manekenk so bile večkrat na njegovi naslovnici. Spomnimo se lahko nekaterih, kot so npr. Ornella Muti, Dalila Di Lazaro, Carol Alt, Cindy Crawford in Monica Bellucci. Italijanske modne revije Vogue, Elle, Grazia, Amica in Marie Claire so podpirale podjetje in na svojih straneh objavljale modele iz kataloga. V prvi vrsti so bila oblačila, tako ženska kot moška, Postalmarket pa je nudil tudi druge, najrazličnejše izdelke, npr. posteljnino, manjše pohištvo, kuhinjske aparate, elektroniko, orodje, igrače, božične okraske ...

Od leta 1993 do leta 1998 je bilo podjetje v rokah

nemške družbe Otto Versand, ki je na področju prodaje po pošti delovala na svetovni ravni, nato pa je vodstvo prešlo v roke italijanskega poslovnega in senatorja Eugenia Filograne, ki je skušal poslovanje prenesti na splet. Tedaj so sestavili spletni katalog z 22.000 izdelki, a do uspe-

ha ni prišlo, tako da je naslednji lastnik postala družba Bernardi do leta 2007, ko je Postalmarket končal svoje poslovanje. Dne 25. julija 2015 je sodišče v Vidmu končalo stečajni postopek podjetja.

Čez nekaj tednov bo celotno podjetje šlo na dražbo. O "ameriških sanjah" podjetja Postalmarket danes ni več sledu, ostale so le še zapuščene razvaline 70 tisoč kvadratnih metrov velike stavbe v San Boviu, kjer med razbitimi šipami in ostanki starih katalogov lahko najdemo le še brezdomce, preprodajalce mamil in kakega drugega nesrečnega.

Spomin pa le ostaja. Ko je k nam poštar prinesel katalog Postalmarket, sem si ga prva prilastila in za nekaj ur me ni bilo več iz sobe. S svinčnikom sem obkrožila fotografije oblek in čevljev, ki sem jih želela, da bi mi jih mama kupila: katalog je prihajal dvakrat na leto, tako da sem imela šest mesecev časa, da sem jo prepričala. Trudila sem se in vendar so k nam domov po pošti prihajale le rjuhe z elastiko, ki baje jih ni bilo nikjer drugje ... Nekateri so sicer obogatili tudi mojo "nevestino balo" ... Hvala Bogu imamo danes Amazon!

Sedež podjetja Postalmarket v San Boviu

PRIMORSKI PRIIMKI (51)

ŠAREC

Šarec v resnici sploh ni primorski priimek. Niti najmanj, saj ga na vsem Primorskem sploh ne najdemo. Ker pa bomo v kratkem za vse polnoletne Primorce natisnjeni lističi, na katerem bomo obkrožili priimek Šarec ali priimek Pahor, je prav, da si pogledamo, kako sta ta dva priimka nastala. O Pahorju smo pisali že spomladi, v 43. nadaljevanju naše serije priimkov: kraški priimek ima nemški koren (bach) in bi ga lahko prevedli v Potočnik.

Šarec je razmeroma redek priimek. Če priimku Šarec prištejemo še varianto Šarac je vseh skupaj 129. Število priimkov Šarac v zadnjih letih počasi upada, Šarac pa rahlo raste. Nekaj povsem drugega pa je s tretjo različico istega priimka, Šarc. Teh je 112 in število se počasi viša.

Šarec je priimek, ki ga izvirno najdemo tako v Sloveniji kot na Hrvaškem. Kateri Šarec je slovenski in kateri hrvaški, bi morali preveriti z rodoslovno raziskavo za vsako rodbino posebej. Priimek Šarc je dejansko povsem isti priimek kot Šarec, le da so ga eni duhovniki pisali Šarc, drugi pa Šarec. Priimek Šarac pa ni slovenskega porekla in gre za priseljence.

Kaj pomeni priimek, nam hitro razkrije Slovar slovenskega knjižnega jezika. Šarec je ime za konja, ki je imel bele lise. Včasih so namreč kravam in konjem dajali imena glede na barvo. Vse šekaste krave v Sloveniji so tako bile Šeke. Liska, Šeka in Pika so še danes najpogostejša in hkrati tradicionalna imena za slovenske krave. Konji, ki veljajo za bolj plemenite živali, pa imajo danes večinoma novejša in tuja imena. Na spletnem portalu o konjih na seznamu konjskih imen pa celo ne najdemo prav nobene izvirno slovenskega tradicionalnega imena. Medtem ko je tradicija univerzalnega imenovanja konj po barvi v Sloveniji že dolgo pred leti izumrla, pa se je na Hrvaškem, v Bosni in Srbiji ohranila v spominu vse do danes. V Dalmaciji, denimo, so imeli naslednja imena: Dorat, Putalj, Zekan, Pirgaš, Vranac, Cvitko, Brnjaš, Alat in Šarac. Ta zadnji je bil lisast ali pisan. Seznama izvirno slovenskih imen na svetovnem spletu nisem našel, zato jih lahko naštejemo le nekaj: Belec, Vranec, Lisko, Sivko in Šarec. Zanimivo je, da so tudi kobile imele moška imena.

Kako se je konjsko ime preselilo na človeka? Priimki so večinoma nastali iz vzdevkov. Vzdevki so bili večkrat hudo-mušni, norčavi in žaljivi, kot pa da so opisovali kreposti posameznega človeka. Priimek Maček je prej dobil človek, ker je bil zviti ali hinavski, kot pa zato, ker bi bil spreten ali ker se rad boža.

Priimek Šarec je tako lahko nastal zaradi lastnosti človeka, ki so njegovega soseda spominjali na konja. Mogoče je bil velik ali pa so ga imeli za neumnega. Ali pa je pozimi nosil na sebi plahto, ki je bila lisasta. Ali pa je bil

prekupčevalec s konji, konjski mešetar. Seveda ne moremo izključiti niti možnosti, da je bil prvi Šarec človek, ki je pač imel doma konja. Ker konja v času, ko so na Kranjskem nastajali priimki (v poznem srednjem veku), niso imeli v vsaki hiši, so mogoče zato kmeta, ki je kaj zaslužil s tovarništvom, poimenovali kar Šarec. Slovar slovenskega jezika omenja besedo šarec tudi v pomenu mitraljez ali strojica. A ta izraz je nastal šele sredi prejšnjega stoletja, ko so vsi slovenski priimki že davno nastali. Uporablja se večinoma v čustveno obarvanih besedilih, povezanih s partizani v času druge svetovne vojne. Ne glede na simpatije najbolj znanega Šarca v državi do partizanov pa moramo ugotoviti, da njegov priimek s tem orožjem nima prav nobene zveze.

Člani Slovenskega rodoslovnega društva (SRD), ki so v svojih rodovnikih popisali že več milijonov besed, so raziskali tudi precej Šarcev. Priimek Šarc so raziskovali v Ljubljani in njeni okolici (Homec, Preserje, Podreča). Najstarejšo med njimi najdemo Marjeto Šarc, rojeno na Homcu leta 1796. Pri priimku Šarec pa so našli to rodbino že v 17. stoletju. Najstarejši Šarec je bil tako Jakob Šarec, rojen leta 1636 v Homcu.

Tino Mamić

Politična levica domnevno pripravlja umestitev Marjana Šarca za predsednika vlade

V Sloveniji še revščina in druge težave mnogih ljudi!

V življenju si poleg zdravja in sreče želimo uredništev tudi drugih vrednot in potreb, ki niso zmeraj in nujno povezane s politiko. Gre za to, da ne bi bili lačni in s tem v podrejenem položaju do tistih posameznikov in slojev v družbi, ki gmotnih in drugih težav nimajo. Odgovorna urednica sindikalnega časnika Delavska enotnost, Mojca Matoz, je v novi številki omenjenega glasila objavila komentar s pomenljivim naslovom *Ranjeni*. V njem je zapisala tudi naslednje: “Kako dolgo se bomo še slepili, da smo pravna in socialna država, da ugodna statistika glede revščine, ki jo je pred dnevi objavilo pristojno ministrstvo, ni le lepo popleskana stena, za katero je skrita marsikatera gnojna rana in se lahko vsak trenutek zruši kot hišica iz kart. Ne piše zaman v policijskih okenah, da so v Sloveniji večja grožnja stabilnosti mogoči socialni nemiri kot pa migranti in terorizem”. Podobno stvaren in neposreden je Imre Jerebic, generalni tajnik Slovenske karitas, ki jo je vodil zadnjih 17 let in zdaj odhaja v

pokoje. Bil je glas in motor do brodelne organizacije, ki jo navdihuje katoliška vera in ima zdaj v Sloveniji več kot 10.000 sodelavcev, pretežno prostovoljcev, in še 457 župnijskih karitas. Nihče od oblastnikov, vključno s predsednikom vlade Mirom Cerarjem, nikoli ne omenja Karitas, kot bi se sramovali in zaničali uspehe te človekoljubne organizacije pri premagovanju revščine in reševanju drugih socialnih težav v Sloveniji. Imre Jerebic je v pogovoru za revijo Ognjišče, kjer je bil gost meseca, o socialnih stiskah v Sloveniji dejal: “Še naprej bomo glas revnih in ubogih, ki bodo še vedno med nami. Sicer pa se pojavljajo zmeraj novi načini in oblike

nografija na spletu. Celotno papež govori o tem in nas poziva, naj kaj naredimo na tem področju. Pri vsem gre za vprašanje človekovega dostojanstva in veliko življenje v Sloveniji se zamaže zaradi tega. Pred leti, ko smo začeli izvajati projekt z naslovom 40 dni brez alkohola, smo se bali, da bomo deležni velikega nasprotovanja, protestov. Zdaj pa nam tudi iz tujine priznavajo dobro izvajanje in zasnovo te akcije. K nam kličejo ljudje z besedami podpore in prosijo, naj nadaljujemo projekt Karitas zoper alkoholizem v Sloveniji”. Na čisto posvetnem področju se v Sloveniji nadaljuje kampanja za drugi krog volitev

ni in levičarsko usmerjeni mediji izogibajo celo omenjanju zanje neprijetnih tem, denimo veli-

Imre Jerebic

ke denarne afere v Novi Ljubljanski banki, kjer so oprali kar milijardo dolarjev, za kar se zanima celo CIA, obveščevalno varnostna agencija Združenih držav Amerike. V predvolilni kampanji sta se zoper vnovično izvolitev Boruta Pahorja izrekla tudi nekdanji predsednik Republike Slovenije Milan Kučan in predsednik največje opozicijske stranke, SDS, Janez Janša.

ci iz ozadja. Janez Janša ima pridržke glede obeh kandidatov za predsednika Slovenije, Boruta Pahorja in Marjana Šarca. Po njegovem sta oba “rdeča” in levičarja, zato za nobenega ne bi bilo vredno glasovati. Predsednik največje opozicijske stranke zdaj sporoča, da je SDS naredila napako tudi na prejšnjih predsedniških volitvah, ko je s svojimi glasovi omogočila izvolitev Boruta Pahorja za predsednika države. Janševi očitki pa gredo še dalje. Pravi: “Več tujih državljanov in diplomatov, ki so se v zadnjih letih srečevali z Boru-

tom Pahorjem, mi je povedalo, da je v dvostranskih pogovorih odločno vztrajal pri stališču, da v zadevi Patria ni nič narobe, da ni šlo za politični proces, da je do skrajnosti olepševal stanje pri urejanju povojnih morišč in da je ob vsakem pomembnejšem zunanje-političnem pritisku klonil pred mafijo”.

Po mnenju Janeza Janše v drugem krogu volitev novega državnega poglavarja lahko pričakujemo ponovno nizko volilno udeležbo, kar pomeni, da bo samo tretjina ali le samo četrtina slovenskih volivcev odločila o tem, kdo bo predsednik Republike Slovenije naslednjih pet let. V strankah politične levice bi domnevno Marjana Šarca po bližnjih državnozborskih volitvah radi razglasili za t. i. “nov obraz” v slovenski politiki in ga umestili za novega predsednika vlade. V družbenopolitičnem tedniku Demokracija so, morda preveč zlovesče in strašljivo, pod sliko nekdanjega romunskega samoderžca Ceausescuja zapisali: “Kdaj se bomo svojim tiranom uprli Slovenci. Ali pa bomo raje čakali, da se počasi skuhamo kot žabe”.

Pa še aktualna in razveseljiva novica iz Goriških Brd. Osnovno šolo na Dobrovem bodo poimenovali po Alojziju Gradniku, velikem slovenskem pesniku, prevajalcu in sodniku v politično razklani Jugoslaviji pred drugo svetovno vojno. Za imenovanje šole z imenom tudi v tujini znanega in pomembnega Brica so glasovali vsi občinski svetniki. Zdaj tudi mineva petdeset let od smrti Alojzija Gradnika.

Marijan Drobež

Nastanek, zasnova in pomen spomenika-muzeja

Veliko Cerje kot simbol primorskega odpornišтва

Rojstvo pobude o spomeniku-muzeju na Velikem Cerju

Pred časom smo obhajali 90. obletnico velikega dogodka, ko so se septembra 1927 zbrali na Nanosu, tej sveti gori Primorske, predstavniki razpuščenih mladinskih, športnih, dijaških, kulturnih in drugih društev in ustanovili ilegalno narodno obrambno organizacijo TIGR (Trst-Istra-Gorica-Reka), eno prvih protifašističnih odporiških gibanj v Evropi. Oktobra 1993 se je skupina primorskih domoljubov sestala v Kopru (Žusterni) in se dogovorila, da bo postavila obeležje ustanoviteljem TIGR-a na Nanosu, kar se je potem tudi zgodilo. Evstahij Pregelj, eden od udeležencev, je na navedenem sestanku menil, da spominsko obeležje na Nanosu ne bo dovolj in da si TIGR zasluži posebno spoštovanje in večji spomenik na nekem vidnem primorskem kraju. V pogovoru za društveno glasilo Primorski rodoljub je še dejal, “da se je po osamosvojitvi Slovenije večkrat spraševal, kako to, da nima TIGR na Primorskem, v svoji lastni domovini in državi, poštenega spominskega obeležja v spomin na trpljenje, ki ga je primorsko ljudstvo prestalo pod petindvajsetletno okupacijo Italije po prvi svetovni vojni”. Pa ne samo TIGR, tudi ostali primorski rodoljubi, kot npr. primorski čedrmaci, ki so se organizirali v tajno organizacijo Zbor svečnikov sv. Pavla. Celotno

otroci, najstniki, ki so se komaj odlepili od materinega mleka, so ustanovili svojo tajno uporniško organizacijo Črni bratje. Tudi sicer so preživeli Tigrovci nosili v sebi veliko bolečino, ker je komunistična partija med vojno in po njej izvajala nad njimi nasilje in celo zločine ter je več desetletij dobesedno prepovedovala kakršnokoli pisanje o tej veliki epopeji primorskega ljudstva. Kmalu zatem je bilo ustanovljeno Društvo za negovanje rodoljubnih tradicij TIGR Primorske in na prvi seji upravnega odbora je bil sprejet sklep, da se pripravi program za postavitve dostojnega tigrovskega spomenika-muzeja, (v nadaljevanju “spomenika”), vključno z njegovo zasnovo, obliko, lokacijo idr.

Izbor lokacije in priprava projekta

Nalogo je prevzel nase Evstahij Pregelj, ki je bil avtor ali soavtor tudi številnih drugih tigrovskih in siceršnjih spominskih obeležij (Nanos, Mala Gora pri Ribnici idr.), ter jo ob odločni podpori Karla Kocjančiča in Cirila Peliconi tudi uspešno izpeljal. Tako ni samo pobudnik za izgradnjo spomenika, ampak kar njegov duhovni oče. Najprej si je ogledal različne možne lokacije (Sabotin, Škabrijel, Trstelj idr.) in ocenil, da je najprimernejša lokacija Veliko Cerje, to je 324

m visok hrib, ki se pne nad Lokvico na Goriškem Krasu. Lokacija je lahko dostopna in ima razgled skoraj po celotni Primorski pokrajini. V že navedenem intervjuju je razlagal, kako se z Velikega Cerja “na severu preko Matajurja, Svete Gore, Krna in Triglava vidijo Alpe. Proti vzhodu vidimo Vipavsko dolino z vsemi njenimi hribi, levo in desno. Na jugu nam pogled seže do

Snežnika, Učke, celotne Istre in Tržaškega zaliva. Na zahodu vidimo Tržič, z Doberdobom neposredno pred nami, ki je simbol trpljenja slovenske zemlje v prvi svetovni vojni, pa še Furlansko ravnino ter Goriška Brda z mestoma Gorico in Novo Gorico. Poleg tega je v bližini veliko rogov in kavrn iz prve

svetovne vojne, Leopardova jama, Borojevičev stol in druge zanimivosti ...”

Glede idejnega načrta projekta se je Pregelj v sporazumu s primorskim arhitektom dr. Darkom Likarjem dogovoril, da se med primorskimi študenti na arhitekturi v Ljubljani opravi interni natečaj. Potem je bila sprejeta prvotno zamišljena zasnova spomenika v obliki obrambnega stolpa, skladno z delovnim nazivom projekta, ki se je glasil “Spomenik braniteljem zahodne meje”. Upravni odbor društva je sprejel tako zasnovo spomenika kot tudi njegovo lokacijo. Izdelava glavnega projekta je bila s soglasjem odgovornega

pri pridobivanju zemljišča, potrebnih dovoljenj za objekt kot tudi za samo gradnjo spomenika. Izgradnja pa se je predvsem zaradi ekonomske krize in pomanjkanja sredstev zavlekla v dobro desetletje, kljub velikanskim naporom, ki so jih vanjo vlagali vsakokratni predsedniki društva TIGR (Karlo Kocjančič, Svito Vižintin, Franjo Batagelj in Marjan Bevč). Društvo je predstavilo program tudi veteranskim organizacijam v Ljubljani, ki so ga podprle, ter je bil pri tem sprejet sklep, naj bi bilo Veliko Cerje spomenik vsedržavnega pomena. Pri tem pa so iz različnih krogov prihajale pripombe, da bi to ne izgledalo kot “razkazovanje militarističnih mišic”, pa da bo naziv “spomenik braniteljem zahodne meje” kazal s prstom in prizadel naše zahodne soseske, ki so se pritoževali, da je z njim “legla senca nad Gorico”. Zaradi tega je bil na koncu delovni naziv “spomenik braniteljem zahodne meje” spremenjen v “braniteljem slovenske zemlje”. Pri tem ne moremo mimo dejstva, da so naši zahodni

sosedje, ki so v imenu svoje “madre patrie” (matere domovine) osvajali in zasedli naš prostor, postavili svojim vojakom na slovenski zemlji tri ogromne kostnice (Sredipolje-Kostanjevica, je investitorstvo prevzela občina pod vodstvom župana Zlatka Marušiča, ki ima po izjavi Preglja velike zasluge

upali povedati na glas, da jih ne bi prizadeli, in smo tako spet klecnili.

Vsebinska zasnova spomenika

Kot že navedeno, je spomenik zasnovan v obliki obrambnega stolpa. Tloris pritličja ponazarja slovensko državo kot stičišče štirih ljudstev. Iz pritličja raste obrambni stolp v štirih stebrih, ki ponazarjajo štiri slovenske dežele: Primorsko, Gorenjsko, Štajersko in Dolenjsko. V prvem nadstropju je bila predvidena muzejska soba z eksponati, slikovnimi in pisnimi, iz prve svetovne vojne. Drugo nadstropje je posvečeno TIGR-u in širšemu primorskemu odporištvu, tretje pa drugi svetovni vojni, okupaciji Slovenije in NOB-ju. V četrtem, ki je namenjeno vojni za samostojno Slovenijo, je vez v obliki štirih balkonov, ki združuje štiri stebre, to so štiri slovenske dežele v skupnem boju za samostojno državo Slovenijo. Na vrhu je še pokrita ploščad z izjemnim razgledom na vse strani neba in jambor za slovensko zastavo. V spomeniku naj bi bili tudi kipi osebnosti, ki so se posebej proslavili v boju za slovensko zahodno mejo. Spomenik bo ponoči osvetljen z reflektorji, podnevi in ponoči pa bo žarčil daleč naokoli spomin in zavest o veliki epopeji primorskega odporišstva. Že danes, ko ni še povsem opremljen ter je odprt zgolj ob sobotah in nedeljah, predstavlja eno največjih turističnih privlačnosti na Goriškem. Z njim smo se oddolžili Tigrovcem in ostalim primorskim domoljubom, ki so tvegali svoja življenja, da obranijo slovensko zemljo ter ohranijo lasten narod in njegovo kulturo.

Milan Gregorič

V Ljubljani smo uživali ob poslušanju različnih zvrsti metal glasbe

Eluveitie, Amaranthe in The Charm The Fury na odru Kina Šiške

V torek, 31. oktobra 2017, so na odru ljubljanske dvorane Kino Šiška bojevito nastopile tri skupine z različnimi pristopi k metal glasbi in težko je bilo napovedati, kateri band se bo odrezal najbolje: Holandci The Charm The Fury, Švedi Amaranthe ali Švi-

Amaranthe, ki so s pesmijo *Maximize* z zadnje plošče *Maximalism* uvedli svoje izvajanje. Že od vsega začetka smo vsi začudeno gledali v basista Johana Andreassena, ki je igral, sedeč na stolu. Pevec Nils Molin nam je razložil, da si je Johan tisto popoldne med spre-

stopajočega harmonično prepleta z ostalimi kot v kolektivnem romanu, v katerem je zgodba vsakega izmed likov pomembna. S pesmima *King, Nil* in *Omnos* smo že bili v popolnoma drugem svetu. Z glasovi violin, harfe, flaut in kitar so nas nastopajoči s svojim folk metal pospremili v pravljicne severne pokrajine, kjer se zabavajo skratke in kraljujejo lepe vile. Glasbeniki in prelepe glasbenice so na odru nastopali suvereno in ponudili pravo vizualno poslastico ter nekako še bolj pokazali očitno hierarhijo nastopajočih bendov. S skladbami z zadnje plošče *Evocation II* je nova pevka Fabienne Erni predstavila vse dobre lastnosti

čudovitega glasu. Uspešnico *The Call of the Mountains* smo skupaj glasno zapeli vsi prisotni: občinstvo je bilo popolnoma v ekstazi in po vsaki pesmi je nestrpnost vzklikalo "We want more!" - "Hočemo še"! Pesem se je vrstila za pesmijo, dokler ni prišla na vrsto priljubljena *Inis Mona* in nastop Švicarjev se je končal. Naši občutki? Odlični! Stopnja, do katere imajo Eluveitie naštudiran nastop, je fenomenalna, utečenost, uigranost in sproščenost benda so bile neverjetne. Fabienne Erni je bila izredna, njen glas ima nežnejše odtenke od glasu nekdanje "frontwoman" Anne Murphy. Dolga kilometrini, ki jo imajo švicarski folk metalci za sabo in pa seveda izvrstna publika, sta botrovali močnemu nastopu. Eluveitie so velike zvezde in imajo več kot dovolj glasbenega znanja! Med valom krikov in ploskanjem so Švicarji zapustili oder in polno dvorano. Vsi nastopajoči so se zelo dobro izkazali. Med publiko so med celotnim večerom vele neka pozitivna energija - složnost, združitev v metalu.

Katja Ferletič

carji Eluveitie. Izjemni nagovori, animacija publike, nasmejani obrazi ter spevna, odlična glasba so v Ljubljani stkali dogodek, kakršnemu nismo bili priča že dolgo časa. V velikem pričakovanju zvezd večera - Eluveitie smo se tokrat potrudili in po mastni, odlični pleskavici in lepinji pravočasno prišli pod oder, kjer smo se pridružili že številni skupini metalcev, ki so že več časa nestrpnost čakali začetek koncerta. Brez niti minutke zamude smo kmalu zaslišali intro h koncertu The Charm The Fury, ki so tokrat predstavili občinstvu svojo drugo ploščo *The Sick, Dumb & Happy*. Skupina iz Amsterdama in še posebno karizmatična pevka Caroline Westendorp sta nas pozitivno presenetili. Caroline je v spremstvu odličnih kitar z veliko lahkoto prešla iz petja s čistim, lepim glasom v dober "growl" in s svojim agresivnim nastopom prepričala prisotne. Ko so zaiigrali *Seek and Destroy*, pesem skupine Metallica, se je občinstvo dokončno segrelo in že je prišel čas za *Carte Blanche*, skladbo, s katero so se Holandci poslovili in zapustili oder. Ob 19.35 se je začel nastop

hodom po Ljubljani poškodoval gleženj. Na začetku svoje performance so imeli Amaranthe nekaj tehničnih težav in črnotlasi pevka Elize Ryd je s težavo sledila ritmu glasbe. Po odpravljenih problemih se je koncert nadaljeval in med skladbama *Electroheart* in *Digital Word* so metalheads v nabito polni dvorani že popolnoma uživali. Ob glasbi Amaranthe, neki vrsti "melodic metalcore", ki vsebuje primese "electro dance", ni mogoče mirovati - vsi so plesali! Elize se je popolnoma izkazala, še posebno v pesmi *Amaranthine* je njen čudoviti glas prišel do izraza. Med dueti z Nilsom, ob spremeljavi tehnično brezhibnih glasbenikov, je zvok njenega glasu v prostor, med publiko, vnesel pozitivne občutke in zagotovil sproščeno uro zabave. Po pesmih *Boomerang* in *Drop Dead Cynical* se je nastop končal s hitom *The Nexus*. Prišel je čas za Eluveitie, najpomembnejšo skupino večera: med uvodno glasbo *Your Gaulish War* se je devet izvrstnih glasbenikov razporedilo po odru. Začel se je koncert, med katerim se igranje vsakega na-

V Šempetru nastop domačih pevcev in gostov iz Celovca

Lepa spodbuda za nadaljnja srečanja

Konec oktobra je glasba na Goriškem ponovno zgradila navdihujočo zgodbo. Tokrat je povezala mlade pevce iz Primorske in avstrijske Koroške in vnovič dokazala, da je umetnost jezik, ki je vsem blizu, samo dovolj odprti moramo biti zanj. Mladinski zbor Šempeter-Vrtojba in Mladinski zbor JAMzi iz Celovca sta pred letom soustvarjala program Koroških dni v Trstu in takrat sta zborovodji Mojca Maver Podbersič in Eduard Oraže sklenila, da se bosta obiskala, saj zbora povezuje veliko skupnih zanimanj. Izmenjava je na slovenskih tleh potekala pod okriljem Osnovne šole Šempas, kjer je zborovodkinja Mojca Maver Podbersič zaposlena kot glasbena pedagoginja. Za sprejem gostov je OŠ Šempas pripravila pestro dogajanje s kulturnimi aktivnostmi na šoli, ki so vključevale dopoldanski nastop s šolskim zborom in zborom JAMzi in komemoracijo v

spomin žrtvam vseh treh vojn pri smolenih padlim vaščanom v NOB, ki stoji pred OŠ Šempas. Dogodek so obiskali tudi predstavniki Mestne občine Nova Gorica, saj je pobratena z mestom Celovec. Zvečer sta v Coroninijevem dvorcu v Šempetru pri Gorici zbora pripravila skupen

koncert, ki sta ga poimenovala po znanem šansonu *Za dva groša fantazije* Frana Milčinskega Ježka. Prav to ime je bilo tisto, ki je na koncertu povežalo zbora, saj sta oba na program vključila po en njegov šanson. Mladinski zbor Šempeter-Vrtojba, ki deluje v Kulturnem društvu Tojva a. d. 1200, se je predstavil z zdaj že razpoznavno zanimivim repertoarjem z veliko privlačne glasbe iz slovenske zborovske zakladnice; zapel je pesem *Narobe svet* (Fran M. Ježek), *Pesem kostanjev* iz muzikala Veronika Deseniška (L. Firšt) in *Ne zdi se mi prav* (Anika Horvat) pa še Bizetovo *Habanero*. Poleg tega solistki, Rebeka Pregelj in Ana

ravnatelj Javne dvojezične ljudske šole 24 v Celovcu. V zboru pojejo dekleta stara med 9. in 14. letom. Njihov repertoar je izjemno širok, vključuje pa tako slovenske kot tudi tuje pesmi. Poleg petja na nastope vključijo tudi ritmične skladbe t. i. body percussion, kar vzdušje povsem razmiga. Vse pa je nekako jazzovsko, bluesovsko, rapersko obarvano, kar mlade spodbuja k petju, saj je blizu današnjemu času, okusu in ušesom. Tako smo slišali *Dekle je po vodo šla* v jazzovski priredbi in mnoge druge slovenske ljudske v povsem drugačni zvočni podobi. Med temi je izstopala stara koroška pripovedka *Žaliki žene*, ki so jo pripravili učenci

Mladinski zbor JAMzi iz Celovca

Stergulec, pianist Blaž Pahor, trobentač Matija Podbersič, kitarist David Vinazza in otroški zborček so poskrbeli za dodatna glasbena doživetja. Večji del večernega koncerta je bil namenjen Mladinskemu zboru JAMzi (Kulturno društvo Zmaj), ki ga vodi Eduard Oraže, sicer tudi

iz šole s pomočjo raperja Murata. Prijeten dogodek, kjer so se otroci srečali s slovenskimi vrstniki iz Avstrije, je seveda spodbudil željo po nadaljnjih srečanjih. Mladi se nadejajo prihodnjih izmenjav in druženj z novimi prijatelji.

Metka Sulič

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (175)

Anksioznost in stres - naturopatska pomoč (5)

Drugi primer: na pregled je prišla gospa, ki si je tudi želela znebiti se antidepresivov. Gospa je imela kar nekaj kilogramov preveč (20 kg), bila je prestrašena, saj je imela moža alkoholika, nasilneža, ki jo je izsiljeval in ustrahoval. Zelo je bila prestrašena, v hrani je iskala uteho. Antidepresive je jemala že 3 leta, ker je slabo spala in zaradi strahu. Rekla je, da so ji na začetku pomagali, zdaj pa ne več.

Kako sem jima pomagala? Najprej naj pojasnim, da naturopat ni zdravnik in da se v delo zdravnika ne vmešuje, saj tako početje ni profesionalno in niti etično. Obe sta nadaljevali jemati antidepresive tudi med naturopatsko kuro. Ko sta se dovolj okrepili, jima je zdravnik sam odvzel zdravila, nikakor pa ne naturopat.

Navedena primera sta dokaz, da hrana vpliva na naše razpoloženje, kar dokazujejo tudi raziskave. S pravilno prehrano lahko odženemo strah in depresijo. V omenjenih primerih svetujem ledvični jedilnik iz moje knjige, ki predvideva, da oseba zaužije veliko zelenjave in beljakovin, tudi rdečega mesa, ki telo greje. Beljakovine telo težje presnavlja in za to porabi toliko več sladkorjev. Navadno porabi prav vse sladkorje v presežku, in to z vidnim izboljšanjem psihičnega stanja osebe, ki spremeni prehranjevalni režim.

Tako sem svetovala jajca za zajtrk, sadje dopoldan,

meso in solato za kosilo, ribe in solato pa za večerjo ter veliko stročnic ob vseh urah. Stročnice odpravljajo depresijo in urejajo hormonsko neravnovesje tudi v menopavzi. Stročnice so polne bakra in cinka, ki se vežeta z estrogenom in progesteronom ter pri moških urejata testosteron.

Stročnicam pravimo meso revežev. Če pomislimo na to, da je že sama oblika fižola takšna kot naše ledvice, lahko rečemo, da stročnice odpravljajo de-

presijo! Zato v tretjem življenjskem obdobju uživajte veliko stročnic. Poleg omenjene prehrane sem obema svetovala tudi vsaj 30 minut telesne aktivnosti dnevno, vsakodnevna telesna aktivnost (hoja, tek, plavanje idr.) je namreč naš najboljši antidepresiv.

Vsaki gospe posebej sem svetovala tudi Bachove cvetne esence: Gorse: cvetna esenca, ki povrne upanje in voljo do življenja. Sweet chestnut: cvetna esenca, ki povrne upanje ti-stemu, ki je izgubil vsako upanje v izboljšanje svoje-ga stanja, ki je vdan v usodo in si misli, da se nič na svetu ne bo spremenilo. Mustard: esenca, ki odpravlja žalost in melanholijo. Aspen: cvetna esenca, ki odpravlja vse vrste strahu in občutke manjvrednosti.

/ dalje

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franca Žgavec

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TV00

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - Pzza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 7. novembra, ob 13. uri

Ljudje se ne dajo!

Bog loni in te var

Taka nedelja je bila v Rečanski dolini, kot da bi se ne znala odločiti, ali naj bo jesenska ali poletna, nebo pa je zamujalo za oblaki. Tako da ni bilo pravih barv. In niti tiste lepote, ki je v tem času v naših dolinah na pretek. Sivina v pričakovanju nečesa, sonca morda ali odhajanja. In neka otožnost, ki se je potem ves dan ne moreš otresti. Čeprav je Rečanska dolina tudi v taki jeseni lepa. Morda celo najlepša izmed beneških dolin. Ovita v skrivnostno zeleno oedo v nežni zibelki pod Kolovratom.

Bog loni in te var, don Federico, je pisalo na belem platnu, ki so ga verniki obesili na zvonic lješke cerkve. Spodaj pisane zastavice, godba in dolga vrsta avtomobilov. Z vseh koncev Benečije smo prišli k poslovnim maši župnika Federica Saracina, Furlana, ki je bil enajst let dušni pastir v teh dolinah. Dolinah, ki jih je v past ujela tišina odhajanja, a je v njih še neskončno toplina, da si ne moreš kaj, da bi jih ne ljubil in vzljubil, predvsem če si preprostega, odprtega srca, kot je don Federico. Z mozem sva tu, ker naju na to dolino veže veliko. Prišla nama je

k srcu. Ne samo zaradi lepote, ampak predvsem zaradi ljudi. Rečanska dolina ima veliko srce in je polna življenja. Upanja. Pesmi. In si ne moreš kaj, da se ne bi vračal v njeno toplo nedrje. Župnika Federica Saracina bom težko pozabila. Bilo je na začetku poletja, vročega, sončnega poletja pred dvema letoma. Komajda sem prišla sem, v belo hišo med Brdi in Benečijo, ko se je zdravje moje mame hudo poslabšalo. Odšla je nekega zgodnjega junijskega jutra. V tistem času, ko je slutnja poletja najlepša, v mesecu, ki mi je najbolj pri srcu. Odločila sem se, da bom mamino in očetovo žaro položila v to meni še skoraj tujo zemljo v širokogrudni objem Korade. Na pokopališču z razgledom na vinograde. In me je bilo strah predvsem tega, da bova tistega dne z bratom sama. Prezgodaj, premalo sem se živela v vas, ki šteje le nekaj duš. Predaleč so bili moji prijatelji iz Trsta, ki so sicer že prišli na pogreb pri Sv. Ivanu. Pa se je oglasila Margherita, Benečanka, ki sem jo komajda spoznala. A sem vendarle že začutila tisti dah človeške topline, ki je ne premore vsakdo. Naj mi ne bo nerodno, a

same me ne bodo pustili. Ker se ne zavedam, kako pomembno je, da imaš v takih trenutkih nekoga ob sebi. Margherita mi je obljubila, da bodo prišli iz Rečanske doline, da mi bodo zapeli pri maši. In da bodo za pomoč prosili lješkega župnika. Nisem še vedela, da mu je ime Federico Saracino. In nisem verjela, da bo sploh prišel. Trideset kilometrov vožnje do male vasice na robu Brd, za tujca, ki ga še poznal ni. Don Federico pa je prišel z zborom, kot bi sicer prišel za vsakogar. Kot je prihajal skozi vsa leta k ljudem, ki jih je imel za svoje. Take drobne stvari snavo premagati samoto, bolečino in negotovost. On pa je vedel, da je ravno v tem njegovo poslanstvo. Tako z bratom nisva bila sama in slovenska pesem je zadonela mami v slovo. Kljub temu da nas je bilo v cerkvi tako malo, je bilo lepo. Kljub temu da smo se z nekaterimi, tudi z župnikom, komaj spoznali. Tokrat sva se midva z možem zapeljala do Ljes, da bi mu podarila pozdrav. V tej prenatrpani beneški cerkvi, v tišem naročju Rečanske doline, smo se zbrali, da bi premagali njegovo in našo negotovost. Don Federico odhaja, kljub temu da se ni strinjal z odlokom o pre-

mestitvi in da so ji vaščani, ki so že pred enajstimi leti zaradi bolezni izgubili nadvse priljubljenega dušnega pastirja, močno nasprotovali. Razbita družina... Da je vsem hudo, pričajo solze, ki jih ljudje med obredom ne skrivajo. Tudi don Federico težko mašuje. Včasih se mu glas zatrese, sklonjeno glavo pa skriva globoko v dlani. Ploskanje faranov mu vrača pogum, da si obriše solze in spet niza besede blagoslova in slovesa. Faranom zagotavlja, da za premostitev ni prosil sam, da ji je nasprotoval, da je tu njegov dom, ki bi ga prostovoljno nikoli ne zapustil. Med ljudmi. V krogu skupnosti, ki je že postala velika družina. In bi morala taka tudi ostati. Farani pri-

našajo v dar kruh in vino. Kot del verskega obreda, pa tudi v spomin na prastaro slovansko navado, ki je za koreninjena v srcih. Kruh in pšenica. Zahvalni dar. Ker je don Federico živel z ljudmi. Ker je znal poslušati in je imel, čeprav Furlan, posluh za slovensko kulturo in slovenski jezik. Vedno si ga srečeval na prireditvah kulturnega društva Rečan, v Topolovem, pri Devetici, vsepoved. Na začetku ni bilo lahko, a skušal je razumeti ljudi, doline, skušal je postati del njih.

Maša se končuje, mnogo je neizrečenih besed. Farani počasi prihajajo k oltarju, da bi se poslovili. Žene, matere, možje, otroci. Pri našajo darove. Drobce svoje doline. Slike, predvsem pa tudi "kafetiero", "mašinc" za kavo, da jo bo don Federico imel na razpolago tudi na novem domu, ko bodo prihajali verniki. Simbolika za nekoga, čigar domača vrata so bila vedno odprta vsem, ki so si želeli besed in topline. Veliko ljudi se zdaj boji zaprtih vrat in molka. Predvsem starejši. Bo še kdo trkal na vrata njihove samote in prinašal majcene besede in drobce utehe?? Za doline, v katerih je samota vsakodnevni gost in kjer so vasi daleč narazen in skoraj v celoti zapuščene, pomeni nedeljska maša veliko. Pomeni predvsem občutek pripadnosti, varnosti. In priložnost, da so ljudje skupaj, da se srečujejo ob molitvi, da zapoje-

jo in da skupaj prijateljujejo. V domačem, slovenskem jeziku. Dreka bo odslej brez župnika, ena izmed cerkva pa bo ostala ob nedeljah zaprta. Težko, ko so ljudje, predvsem starejši, računali na ta pomembni trenutek molitve in druženja. V teh dolinah, kjer je bila Cerkev od nekdanjega tista, ki je ljudi povezovala in obenem skozi stoletja ohranjala slovenski jezik in kulturo. V teh dolinah, kjer je bil doma kaplan Martin Čedermac. Nekoliko me boli ta negotova prihodnost, a na dnu srca vem, da Rečanov tudi to ne bo strlo. V te lovadnici, v kateri se vsi zberemo po poslovnih maši, so mize prepolne domačih dobrot, ki so jih žene in dekleta pripravile za to priložnost. Skrb in ljubezen preveč iz vsega, kar je na bogato obloženih mizah. Delo številnih rok, ki še vedo, kako lepo je, ko prijatelju ponudiš nekaj z domačega ognjišča. Ko mu ponudiš najboljše. Svoje delo in trud. Namesto tega, kar ponujajo police veleblagovnic. Moč Rečanske doline. Ljudi, ki se ne dajo. Še naprej se bodo srečevali, kot pravi don Federico. V svojih cerkvah, v svojih vaseh, na prireditvah. Še naprej bo slišati slovensko petje in vrata božjih hramov bodo ostala odprta kot trajna vez z dragoceno preteklostjo teh skromnih, v bregove zaraščenih domov. In srčno upam, da bo novi župnik, ki prihaja sem s karnijskih gora, znal razumeti to veliko, bogato, ranjeno srce Benečije. Bog loni in te var, don Federico. Bog loni in te var, Rečanska dolina.

Suzi Pertot

Zelo uspešni rosno mladi jadralki Giorgia in Sara do državnega naslova

Rosno mladi jadralki Giorgia Sinigoi, članica seslanske Čupe, in Sara Zuppin, tekmovalka barkovljanske Sirene, se veselita državnega naslova v razredu 420. Navdušujoča vest je bila v središču naše športne kronike ob novembrskih praznikih. 17-letni dekleti, letnik 2000, sta presenetili vso konkurenco, vključno z najboljšimi izkušenimi specialistkami te klase, na članskem italijanskem prvenstvu v kraju Talamone v Toskani. Tam ju je v Tirsenskem morju pričakal visok val, ki pa sta ga elegantno obvladali. V vseh plovih sta jadrli v ospredju, kljub temu

da nista nastopali s svojo jadrnico, pač pa z izposojeno. Njun paradno plovilo, s katerim bosta čez mesec dni tekmovali na svetovnem

prvenstvu, je namreč že na poti v Avstralijo. Vedno nasmejani, samozavestni punici, ki pod vodstvom

trenerja Matije Ugrina veliko trenirata, sta imeli že v preteklosti odmevne rezultate, s tokratnim dosežkom pa sta se najbrž dokončno uveljavili na določeni ravni in z njim opozorili nase vsi italijansko jadrno javnost. Kot mladinki sta osvojili absolutno DP, na katerem je bilo vseh 19 najboljših dvojcev iz tega razreda. Letos sta bili tudi solidni 35. na odprtem evropskem prvenstvu v Atenah. Naj povemo, da 420 ni olimpijska klasa in da tekmovalci in tekmovalke iz nje nato praviloma prestopijo v olimpijski razred 470. Tako bo najbrž tudi za par, ki predstavlja lep primer učinkovitega sodelovanja med slovenskima kluboma Čupo in Sireno.

Z uspehom sta si Giorgia in Sara tudi prislužili vpoklic v člansko državno reprezentanco, ki bo že prihodnji teden imela nekaj mednarodnih nastopov, nato pa bo, kot rečeno, sodelovala na svetovnem prvenstvu. Zadnje dni sta dekleti s svojim mentorjem trenirali v Pulju, zaradi jadriranja sta zelo zaposleni in stalno na poti, kar pa jima ne onemogoča uspešnosti v šoli. Kje pa. Obe sta dijakinji tržaškega liceja Franceta Prešerna, Sinigoieva jezikovne smeri, Zuppinova pa znanstvene. Obe sta tudi odličnjakinji, saj sta imeli v prejšnjem šolskem letu na primer srednjo oceno krepko čez 8, tako da sta bili prejšnji teden tudi prejemnici nagrade Šport in šola. V prostem času pa utegneta gojiti še učenje tujih jezikov, smo prebrali v utemeljitvi prestižnega priznanja ZSSDI in združnih bank.

HC

S 6. strani

Sveže o naši prihodnosti

Kratka, za katalonske avtonomiste je negativna točka preobrata bila obglavitev gospodarskega in političnega vrha. Narod kot politični subjekt, ki presega samo raven jezika, moramo razumeti tudi v naših razmerah, razmerah narodne manjšine. Narodna skupnost, ki ne želi postati jezikovni rezervat, mora skrbeti za svoje zaledje. Vse to se oblikuje skozi politiko v širšem in ožjem smislu. Prav politika je namreč področje odločanja oziroma sodelovanja pri odločanju. Poglejmo konkretno v nekaj primerih. Tako je potrebno razumeti pomen in pomembnost zastopstva v izvoljenih telesih. In to na vseh ravneh. In v tem kontekstu je, da naštem samo še en primer, pomembna možnost upravljanja teritorija, na

katerem živi slovenska skupnost v Italiji. Ob soočenju z institucionalnimi predstavniki italijanske oblasti bi morali imeti to vedno v mislih. Na te postavke bi se morala opirati tudi slovenska država, ko se z italijanskimi sogovorniki pogovarja o naši narodni skupnosti. Gre za ustvarjanje zaledja, ki je osnova za delovanje in razcvet skupnosti. Tudi Lojze Bratuž, ki se ga danes tukaj spominjamo, je namreč imel v mislih narod, ko je skrbel za slovenski jezik in slovensko pesem. Imel je v mislih skupnost, narodovo živo telo. Tisto skupnost, ki je pred 80 leti množično izza zidu na pokopališču metala rože za gobavca. Njemu v zahvalo in v dokaz svoje življenjskosti.

Nov način doživljanja tretje življenjske dobe

- Nastanitev v apartmaje za eno osebo
- Osebna nega
- Domača kuhinja prilagojena po potrebi
- 24-urna pomoč z našim osebjem
- Zdravniška in medicinska zunanja oskrba
- Vsakodnevno čiščenje prostorov
- Razne družabnosti
- Interna pralnica

Kakovostna alternativa domu za ostarele

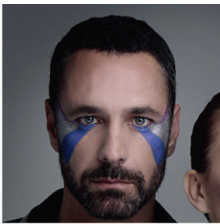
Silicanum residence za starejše

Ulica degli Scogli 53 - 34170 Gorica - Tel. 0481 538556

Cell. 335.1395483 - info@silicanum.com

www.silicanum.com

UMETNIŠKA SEZONA 2017/2018
Umetniški direktor Walter Mramor

NOVEMBER

Sreda, 8. – ob 20.45 | PROZA
Teatro Stabile del Friuli Venezia Giulia - Artisti Riuniti -
Mittelfest 2016

PLAY STRINDBERG

avtor Friedrich Dürrenmatt
prevod Luciano Codignola
igrajo **Maria Paiato, Franco Castellano, Maurizio Donadoni**
režija Franco Però

Četrtek, 16. – ob 20.45 | VELIKI DOGODKI / MUZIKAL

Teatro Nuovo di Milano

VROČICA SOBOTNE NOČI

nastopa **Giuseppe Verzicco** v vlogi Tony Manera
režija Claudio Insegno

Torek, 28. – ob 20.45 | PROZA
Produkcija Compagnia Umberto Orsini - Teatro di Roma – Teatro Nazionale v sodelovanju s CSS
Teatro Stabile di Innovazione

COPENAGHEN

avtor Michael Frayn
igrajo **Umberto Orsini, Massimo Popolizio in Giuliana Lojodice**
režija Mauro Avogadro
Zahvala gre Fundaciji Emilia Romagna Teatro

DECEMBER

Petek, 1. – ob 20.45 | IZVEN ABONMAJA
Ansambel Corrada Abbatija
VESELA VDOVA
napisala Victor Léon in Leo Stein
glasba Franz Lehár
priredba in režija Corrado Abbati - nova priredba

Torek, 5. – ob 20.45 | GLASBA IN BALET
Balletto di Roma
GISELLE
koreografije Itamar Serussi Sahar, Chris Haring/
Liquid Loft
glabena priredba Richard Van Kruysdijk, Andrea Berger
originalna uglasbitev po partituri Adolphe Adama

Sreda, 13. – ob 20.45 | PROZA
La Pirandelliana
VOJNA ZAKONCEV ROSE
napisal Warren Adler
igrajo **Ambra Angiolini, Matteo Cremon, Massimo Cagnina in Emanuela Guaiana**
režija Filippo Dini

Sreda, 20. – ob 20.45 | VELIKI DOGODKI / SMILE I Legnanesi

SIGNORI SI NASCE... E NOI?

besedilo Felice Musazzi, Antonio Provasio
igrajo **Antonio Provasio, Enrico Dalcéri in Luigi Campisi**
glasba Arnaldo Ciato, Enrico Dalcéri
režija Antonio Provasio - glasbena predstava

JANUAR

Sobota, 6. – ob 20.45 | IZVEN ABONMAJA
Moskovski balet La classique
HRESTAČ
Balet v dveh dejanjih
glasba 18. stoletja Čajkovskij - libreto Marius Petipa
koreografije Marius Petipa

Sreda, 10. – ob 20.45 | PROZA
Pierfrancesco Pisani - Parmaconcerti
MOŽJE IN ŽENE
po istoimenskem filmu Woody Allena
igrata **Monica Gueritore in Francesca Reggiani**
priredba in režija Monica Gueritore

Torek, 16. – ob 20.45 | VERDI OFF
Priostren pogled na sobodnost
La Fabbrica dell'Attore
PITECUS
napisala Flavia Mastrella in Antonio Rezza
nastopa **Antonio Rezza**
Habitat Flavie Mastrella

Petek, 19. – ob 20.45 | GLASBA IN BALET
Massimo Ranieri
SOGNO E SON DESTO... IN VIAGGIO

oblikovala in napisala Gualtiero Peirce in Massimo Ranieri

Četrtek, 25. – ob 20.45 | PROZA
Compagnia Enfi Teatro

DUE

avtorja Luca Miniero in Astutillo Smeriglia
igrata **Raul Bova in Chiara Francini**
režija Luca Miniero

FEBRUAR

Četrtek, 1. – ob 20.45 | VERDI OFF
Priostren pogled na sobodnost

Mismaonda v sodelovanju z Marche Teatro
LA PARANZA DEI BAMBINI
avtorja Roberto Saviano in Mario Gelardi
igrajo **Vincenzo Antonucci, Luigi Bignone, Carlo Caracciolo, Antimo Casertano, Riccardo Ciccarelli, Mariano Coletti, Giampiero de Concilio, Simone Fiorillo, Carlo Geltrude, Enrico Maria Pacini**
režija Mario Gelardi
Projekt Nuovo Teatro Sanità

Petek, 9. – ob 20.45 | GLASBA IN BALET
Light Can Dance - Roberto Herrera Tango Company
EL TANGO
glasba Osvaldo Pugliese, Julio De Caro, Astor Piazzolla
koreografije Roberto Herrera

Sreda, 21. – ob 20.45 | PROZA
Francesco Bellomo
SEN KRESNE NOČI
avtor William Shakespeare
igrajo **Stefano Fresi, Giorgio Pasotti, Violante Placido in Paolo Ruffini**
priredila Francesco Bellomo in Massimiliano Bruno
režija Massimiliano Bruno

Ponedeljek, 26. – ob 20.45 | VERDI OFF
Priostren pogled na sobodnost
Fondazione Teatro della Toscana 2015 - Carrozzeria Orfeo v sodelovanju s Festival Internazionale di Andria | *Castel dei Mondì*
ANIMALI DA BAR
igrajo **Beatrice Schiros, Gabriele Di Luca, Massimiliano Setti, Pier Luigi Pasino, Paolo Li Volsi**
režija Alessandro Tedeschi, Gabriele Di Luca, Massimiliano Setti
originalna uglasbitev Massimiliano Setti

MAREC

Torek, 6. – ob 20.45 | VELIKI DOGODKI / SMILE
napisal in nastopa **Arturo Brachetti**
SOLO
Novi one man show

Petek, 9. – ob 20.45 | PROZA
Mind Entertainment - Ginevra Media Prod srl
PREBRISANA VDOVA
avtor Carlo Goldoni
igrajo **Francesca Inaudi, Giuseppe Zeno in Fabio Ferrari**
režija Gianluca Guidi

Torek, 13. – ob 20.45 | VERDI OFF
Priostren pogled na sobodnost
Frida Kahlo Productions - Richard Jordan Productions
v sodelovanju s Summerhall (Edinburgh) in Teatro Valle Occupato (Roma)

LA MERDA

napisal Cristian Ceresoli
igra **Silvia Gallerano**

Četrtek, 22. – ob 20.45 | GLASBA IN BALET
Balet Jacobson iz Sankt Petersburga
MOJSTROVINE RUSKEGA BALETA

Balet v dveh dejanjih

APRIL

Sreda, 4. – ob 20.45 | PROZA
Agidi in Enfi Teatro
CALENDAR GIRLS
PRVA ITALIJANSKA PRIREDBA
avtor Tim Firth
po istoimenskem filmu podjetja Miramax, napisala Juliette Towhite in Tim Firth
igrata **Angela Finocchiaro in Laura Curino**
režija Cristina Pezzoli
izvirna glasba Riccardo Tesi

Četrtek, 12. – ob 20.45 | GLASBA IN BALET
MittelEuropa Orchestra
KONCERT
klavir Massimiliano Damerini
Dirigent M^o Marco Guidarini
Program: J. Brahms - Koncert št. 1, d-mol op.15 za klavir in orkester / L. Van Beethoven - Simfonija št.5

Torek, 17. – ob 20.45 | VELIKI DOGODKI / MUZIKAL
Show Bees
DIRTY DANCING
režija Federico Bellone
koreografije Gillian Bruce

INFORMACIJE

Občinsko gledališče Giuseppe Verdi v Gorici
t. 0481 383601/02
info.teatroverdigorizia@gmail.com

/TeatroVerdiGorizia

/@TeatroVerdiGo

/teatroverdigorizia

/TeatroVerdiGorizia

BLAGAJNA

Do konca umetniške sezone:
Korzo Italia, t. 0481 383602
od ponedeljka do sobote, od 17.00 do 19.00

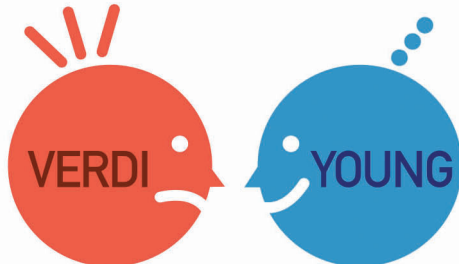
Zaprti ob praznikih

V božičnem obdobju se bodo urniki spremenili.
Spremembe bomo naknadno sporočili in bodo objavljene na spletni strani Občine Gorica.

nakup vstopnic na spletu in pri pooblaščenih
podajalcih Vivaticket

www3.comune.gorizia.it/teatro

NOVEMBER

Nedelja, 12. – ob 16.00 | VERDI YOUNG
POPOLDANSKA PREDSTAVA

Fantateatro

POTOVANJE OKOLI SVETA
V 80 DNEH

nastopajo **Umberto Fiorelli, Tommaso Fortunato, Valeria Nasci, Marco Mandrioli, MonaLisa Verhoven, Simona Pulvirenti, Giacomo Cordini, Chiara Piazzai, Odoardo Maggioni**
priredba in režija Sandra Bertuzzi

DECEMBER

Nedelja, 10. – ob 16.00 | VERDI YOUNG
POPOLDANSKA PREDSTAVA

Fantateatro

BOŽIČNE PESMI – IL
MUSICAL

nastopajo **Umberto Fiorelli, Tommaso Fortunato, Valeria Nasci, Marco Mandrioli, MonaLisa Verhoven, Simona Pulvirenti, Giacomo Cordini, Chiara Piazzai, Odoardo Maggioni, Daniele Palumbo, Fabio Govoni**
priredba in režija Sandra Bertuzzi

JANUAR

Nedelja, 14. – ob 16.00 | VERDI YOUNG
POPOLDANSKA PREDSTAVA
Fondazione Aida - Antoniano di Bologna - Centro Servizi Culturali Santa Chiara

IL MAGICO ZECCHINO
D'ORO

besedilo Pino Costalunga in Raffaele Latagliata
originalne pesmi festivala Zecchino d'Oro
glasbena priredba Patrizio Maria D'Artista
režija Raffaele Latagliata

FEBRUAR

Nedelja, 25. – ob 16.00 | VERDI YOUNG
POPOLDANSKA PREDSTAVA
Produkcija lutkovnega gledališča "Chudaki" iz Moskve

PUPPAZIA SHOW -
ŠTIRJE LETNI ČASI

MAREC

Torek, 20. in sredo, 21. ob 10.00 | VERDI YOUNG
JUTRAJNA PREDSTAVA

Arcadia Productions

THE GREAT BRITAIN SHOW

igrata **Graham Spicer, Carlo Orlandi**
besedilo in režija Graham Spicer
predstava v angleščini

